

Ob koncu tedna bo prevladovalo sončno in toplo vreme. V nedeljo so možne posamezne nevihte.

ZVEZNO ZDRUŽENJE ZA TRGOVINO PRI GZJ V MURSKI SOBOTI

Trgovina — samostojen dejavnik na trgu

Odnos do trgovine se mora v celoti menjati. To več ne bo dejavnost posebnega družbenega pomena, ki ji bo lahko vsak zapovedoval in postavljati pogoje, ampak bo v novih razmerah gospodarjenja tudi trgovina podjetje, ki pa se bo moralo še bolj kot drugi obnašati podjetniško.

Tako izvršni odbor Združenja za trgovino pri Gospodarski zbornici Jugoslavije, ki se je minuli teden (29. junija 1989) sestel v Murški Soboti. Najpomembnejša točka dnevnega reda je bila namreč Položaj trgovine in naloge v razmerah tržnega gospodarjenja. Kar 12 odstotkov vseh zaposlenih v Jugoslaviji ali 860 tisoč državljanov je zaposlenih v 4600 trgovskih organizacijah. Trgovina je povsod po svetu zelo pomembna in mora biti med prvimi, ki se prilagaja gospodarskim spremembam. Tudi danes se mora hitro organizirati po novem zakonu o podjetjih, združenje za trgovino pa biti pobudnik za ustanavljanje mešanih in zasebnih podjetij, vlaganje tujih partnerjev, ukinjanje negospodarnih trgovin in oživljanje listih, ki imajo ekonomsko osnovo za uspešno poslovanje.

Na sestanku v Murški Soboti so oblikovali teze za postopno reorganizacijo. Predsednik izvršnega odbora Jože Kovač (direktor Veletrgovine Potrošnik) je dejal: »Trgovina je bila do sedaj neracionalno organizirana, kar je le povečevalo stroške poslovanja. Zato je uvajanje zakona o podjetjih nujno, uporabili pa bomo vse možne oblike organiziranja tako družbenih kot zasebnih trgovin. Naslednja naloga je usposobitev trgovine za gospodarno poslovanje, nato pripraviti se na spreminjeno vlogo in položaj trgovine ter preučiti možne oblike sodelovanja družbenih z zasebnimi in mešanimi trgovinami.«

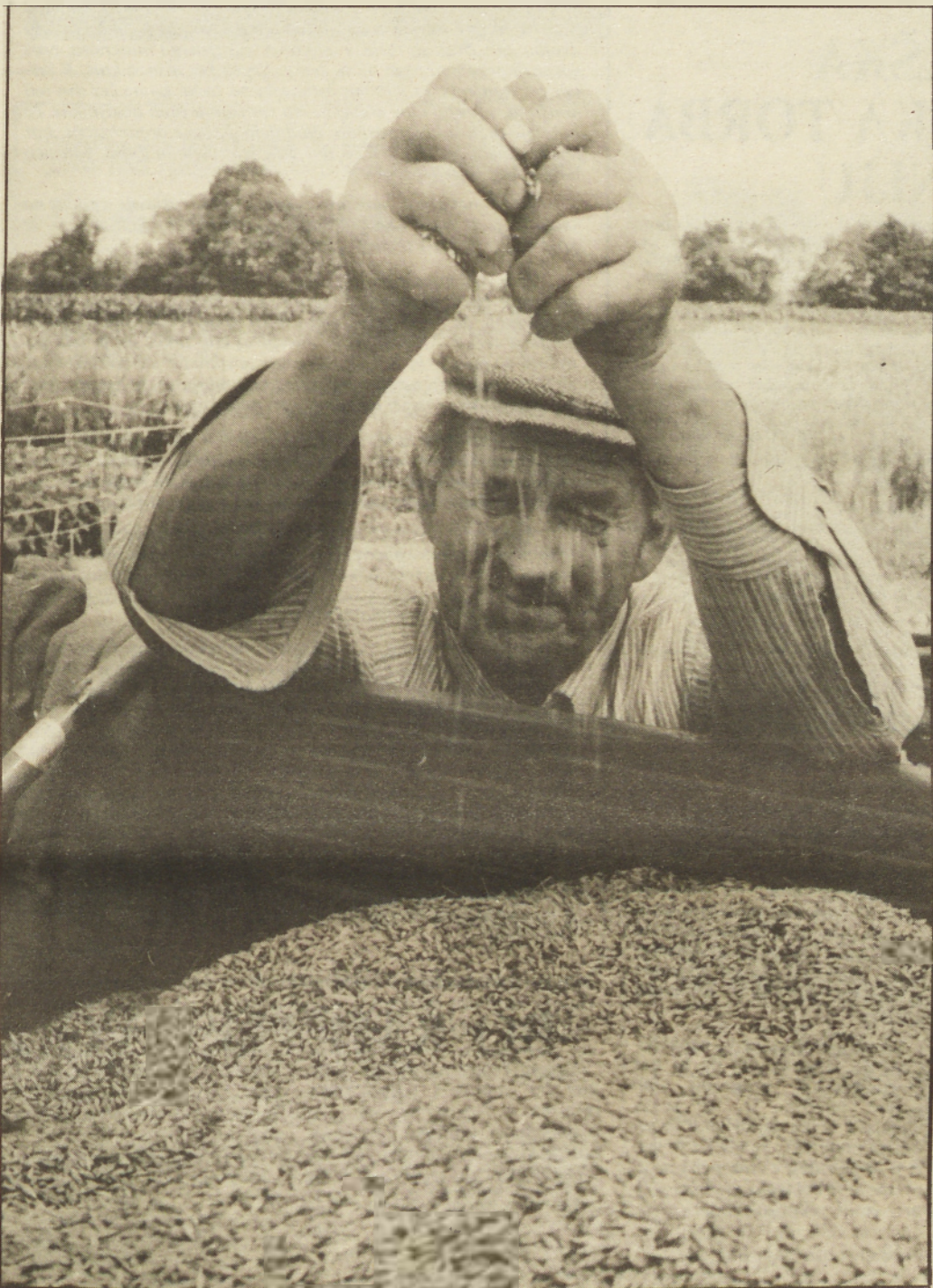
Pri nas trgovina še ni dovolj razvita. V povprečju pride trgovina na 283 prebivalcev, v Avstriji na 109 in v Italiji na 53. V razvitih državah so v razmerju s številom prebivalstva zaposleni v trgovini 4 odstotki ljudi, v Jugoslaviji le 1,7.

Trgovini bo torej potrebno dati proste roke, da se organizira in razvije, kot je potrebno. Ne le družbena, ampak tudi zasebna. Ustanavljanje zasebnih trgovin pa ni le finančno skoraj onemogočeno (ni nobenih posojil, spodbud), ampak so v marsikateri občini še vedno močne politične ovire. Povsod seveda ni tako, saj imajo v

VESTNIK

Murska Sobotica, 6. julija 1989 • Leto XL • Št. 26 • Cena 6500 din

TUDI ZA PŠENICO PRAVIČNO PLAČILO

Vojvodini že čez tisoč zasebnih trgovin.

Konkurenčnost bo torej edino pravilo, po kateri se bo v prihodnje ravnala trgovina, družbena in zasebna. Vendar pa bodo potem morale imeti vse tudi enake dolžnosti (npr.: ne da bi samo družbene morale prodajati kruh in mleko), zato bodo tudi vse druge oblike organiziranih trgovin vključili v Združenje za trgovino pri Gospodarski zbornici Jugoslavije.

Bernarda B. Peček

Niso za podaljšanje mandata delegatom

Z zadnjim dnem junija se je končalo enoletno obdobje prisilne uprave v bolnišnici in sodeč po poročilu, ki so ga pripravili za skupščinsko zasedanje, in po mnenju občinskega izvršnega sveta je kolegijški poslovodni organ dobro opravil svoje delo. Izboljšali in popravili so tisto, za kar so bili poklicani, niso pa uspeli rešiti velikih denarnih težav, ki so seveda posledica načina financiranja družbenih dejavnosti in omejevanja porabe. Magister Emerik Zver se je ob koncu svojega poročila še posebej zahvalil vsem štirim občinskim zdravstvenim skupnostim, ki so pomagale reševati denarne težave bolnišnice.

V nadaljevanju skupščinskega zasedanja so razpravljali o osnutku amandmajev k slovenski ustavi ter predlogih in mnenjih iz javne razprave. Uvodničar je bil Jože Stvarnik, ki je delegate seznanil z novim predlogom delovne skupine za pripravo sprememb volilne zakonodaje pri republiški Socialistični zvezi. Članom delegacij in delegatom v zborih občinskih skupščin se mandat podaljša za šest oziroma devet mesecev. Časovna ločitev v občinskih in republiških volitvah je potrebna zato, ker je nemogoče istočasno izvesti kandidacijske in volilne postopke za zbor občinskih skupščin, za zbor republike in zvezne skupščine in za člane predsedstva republike ter v družbenopolitičnih skupnostih. Govoril je tudi o Temeljni listini Slovenije in povedal, kako bodo

organizirali podpisovanje, saj naj bi jo podpisala večina volilnih upravičencev, ter o predlogu, da se v ustavi opredeli status Romov.

K predlogu o podaljšanju mandata delegatom se je oglašil tovarš Perhavec, delegat iz krajevne skupnosti Partizan. »Ne vem, če je tak predlog, ki so ga dali v tej ustavni komisiji, najbolj modra rešitev. Prvič že zato, ker bomo imeli potem v enem letu dvojno volitev. Kaj to pomeni organizacijsko in stroškovno, vedo v občinah oziroma tisti, ki volitve organizirajo. Druga pripomba: predlog bo zelo neugoden vplival na funkcioniranje sistema v občinah, ki že tako težko funkcionira. Predlagam, da o tem vprašanju resno razmislimo in na težave pravočasno opozorimo. Imam namreč vtis, da orga-

(STRAN)POTI SLOVENSKEGA REGIONALIZMA

»Kosovizacija« ob tromejniku

Nekateri pomurski »reprezentanti« so bili po nedavni izjavi predsednika slovenske vlade Dušana Šinigoja v Moravskih toplihah silno užaljeni; pa ne toliko zavoljo same izjave, kolikor zavoljo tega, ker je bila medijsko posredovana v javnost. Manira bi nas pravzaprav morala osupniti, saj vendar ne živimo več v prvi, drugi, tretji ... ampak že v deveti povojni petletki, ko ... No, pa kaj bi se pametovali! Prvi mož republiške vlade najbrž ni po naključju izjavil — po tem, ko je poslušal, kako in kaj je s tukajšnjimi razvojnimi vzponi in predvsem padci — naslednje: »Sem za vsak dialog, vendar sem dobil vtis kot na razgovorih v Beogradu, ko poslušam razpravljalce iz Črne gore, Kosova, Bosne in Hercegovine in Makedonije.« Šlo je za temo o mnogostrešnem razvojnem modelu Slovenije, ki da se — po Šinigojevem mnenju — v glavnih smereh uresničuje, čeprav ne v celoti, kot se docela ne uresničujejo druga strateška razvoja vprašanja. Pomurci očitno niso na isti valovni dolžini, ker sicer ne bi kar naprej tožili, da so »prehramben rezervat s ceneno delovno silo« in »drobiž v slovenski megalomaniji«. Izrekanje z vidika jugoopcije bi se prav lahko izteklo v nalašč izostren pomislek, če nima Pomurje — seveda zgolj z gospodarsko-socialne plati — v združbi slovenskih pokrajin sorodnega položaja kot Kosovo v združbi jugoslovanskih republik in pokrajin. Bi torej mogli/smeli cikati na neke vrste »kosovizacijo« ob tromeji Jugoslavija—Avstrija—Madžarska? Nekaj možnih odgovorov posredujemo v tokratni temi, ki smo jo simbolično naslovili: Naj luknja velika Pomurje še mika?

Dva dni po Šinigojevi izjavi smo v ožjem krogu pomurskih »reprezentantov« slišali še nekaj namigov, ki zgodbi o manj razvitih območjih na Slovenskem dajejo nove poante. Vzemimo tisto o sposobnostih tukajšnjih poslancev (delegatov) za pogajanja in pritiske na republiške vrhove — ne z večino obračanja besed (a tudi z njo!), ampak z močjo argumentov. In argumentov za to, da je murska krajina na repu slovenskega razvoja, je dovolj. Zanimivo, da začenjajo domači oblastniki in politiki spoznavati vrednost ekološke razvojne sestavine in tudi, da jim ni več nerodno na glas ugibati o mogočih posledicah tisočletne ločenosti Pomurja od matične domovine, ki da so še zdaj prepoznavne. Res zanimivo! Ali pa morda le ena od (stran)poti t. i. slovenskega regionalizma.

Branko Zunec

Na pomurskih poljih že brnijo kombajni. V minulem tednu so pridelovalci začeli pospravljati ječmen, ki je zdaj v glavnem že v kašah, vse pa je nared že tudi za žetev pšenice. Ob koruzi je to najbolj razširjena poljščina na pomurskih njivah, kmetje in družbena kmetijska gospodarstva pa jo morajo tudi letos pospraviti z okrog 18 tisoč hektarjev njivskih površin. Ozimna žita so pridelovalcem to pomlad povzročala precej skrbi, saj so poleg redne zaščite pred pleveli imeli veliko dela tudi z varstvom pred boleznimi in škodljivci, tako da so morali posevke tudi večkrat škropiti. Marsikje je pšenica, ki se je zaradi blage zime močno razrasla, že spomladi začela polegati, zlasti tam, kjer so bili posevki nekoliko gostejši, tako da bodo imeli stroji precej težav pri žetvi.

Sicer pa smo tudi na letošnjo žetev v Pomurju dobro pripravljene in zdaj tečejo še zadnji dogovori o odkupu. Kombajnov je dovolj, letos so pomurski pridelovalci kupili še nekaj novih, in če ne bo težav z vremenom, bi moral biti pridelek v slabih dveh tednih pospravljen. Tržni presežki pšenice v Pomurju v zadnjih letih naraščajo. Po napovedih poznavalcev bi letos pridelovalci lahko ponudili okrog 35 tisoč ton pšenice, te količine pa bodo v največji meri odvisne od pogo-

jev odkupa. 3 tisoč dinarjev, kolikor znaša zaščitna cena, ne pokriva stroškov pridelave, zato zahtevajo višjo ceno. Kakšna bo ta, nam do sklepa redakcije ni uspelo zvedeti, saj imajo platno in škarje v rokah žitnopredelovalne organizacije. Nezadovoljstvo pridelovalcev so povzročile tudi blagovne rezerve, iz katerih so pred žetvijo ponudili zaloge lanskega letnika, vendar tudi pri pšenici ne bi smele v celoti obveljati zakonitosti ponudbe in povpraševanja. Mnogi pridelovalci bodo prisiljeni prodati pšenico po kakršnikoli ceni že, saj večjih količin niso sposobni uskladiščiti, za prenekaterega kmeta pa je to tudi prvi večji letošnji dohodek.

Kakorkoli že, odkupa se je treba lotiti trezno in premišljeno. Pridelovalec mora tudi za pšenico dobiti pravično plačilo in ne bi se smel ponoviti položaj iz lanskega leta, ko se je pšenica podražila šele takrat, ko so jo pridelovalci v glavnem že prodali. Izkušnje v zadnjem času kažejo, da je zaradi neurejenega odnosa do kmetijstva kmetom že začelo prekipavati in kaj lahko se zgodi, da nam bo že prihodnje leto pšenice spet primanjlovalo. Hrana je že zdaj draga in še dražja bo, če je ne bo dovolj za vse. Bodo za to potem spet krivi kmetjci?!

Ludvik Kovač

CENA NI VEČ CENA

Dan ni dan, če se kaj ne podraži. Slaba šala je tak stavek, vendar je porojen iz našega današnjega dne. Številke, ki naj označujejo vrednost blaga v dinarjih, nam povzročajo vrtoglavico in ne vemo, kdaj bo kaj drugače. Tudi pri Vestniku rastejo stroški z neverjetnim tempom, razlika med našim časnikom in druge vrste blagom, če upoštevamo le ceno, je v tem, da mi ne moremo vsak teden stroškom ustrezno povišati cene časnika. Naša skup-

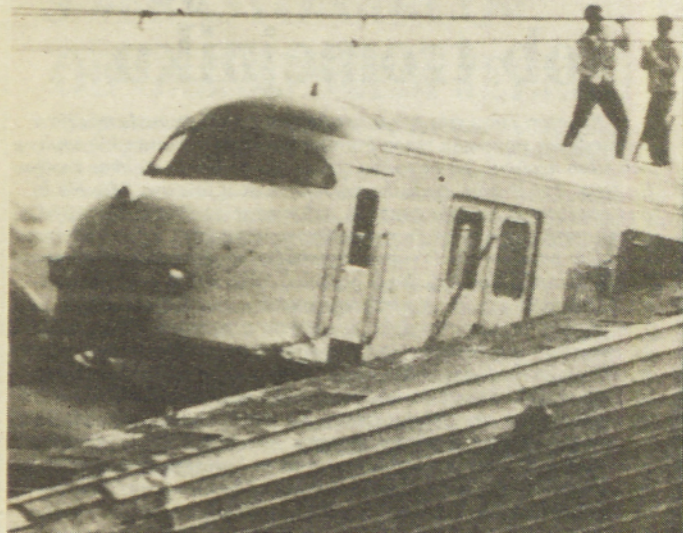
ščina se je odločila, da naj s ceno 6.500 za izvod (ali z 80.000 dinarji za tretje trimesečje) poskušamo plavati nad vodo. Prepričani smo, da nam bo težko, vendar računamo na vas, dragi naročniki! Računamo na vašo izpričano zvestobo in hiter odziv pri plačilu. Le tako nam bo uspelo izkoristiti resnično vrednost teh 80.000 dinarjev in časnik ohraniti tak, kot si ga želite.

Uredništvo

V PRIHODNJEM VESTNIKU

ZA SPRAVO NA CERKVENEM PRAGU — Naj bo Rakca Kaniza, Prekrižje ali Razkrižje, dejstvo je, da se v tej slovensko-hrvaški župniji v ljutomerski občini še vedno niso docela polegla verska navzkrižja na narodnostni osnovi. Poskušali smo priti do dveh vzrokov in posledicam primera, s katerim se tačas ukvarja zgolj mešana medškofijska komisija s predstavniki iz Maribora in Zagreba.

Majda Horvat

V zvezni skupščini pretekli teden niso obravnavali zakona o rokih za izplačilo akontacije plač; predlog je ostal v predalih pristojnega skupščinskega odbora. V zveznem zboru so se »zaskočili« okoli poročila o domnevnih napadih na JLA v Sloveniji. Takole pa sta se zaskočila potniški in tovorni vlak v ZR Nemčiji. Na srečo brez smrtnih žrtev.

SVETOSA VSTVO

Ko bo popolnoma zgrajena, bo cerkev svetega Save lahko sprejela 12.000 ljudi. Notranost bo pokrita z mozaikom. Beograd bo popolnoma spremenil svojo silhueto. In ostal bo evropska prestolnica, ki je poslednja dobila svojo katedralno cerkev. A nekega drugega vidovdana bo, skupaj z Notre-Damom, zvonilo 54 zvonov svetosavskega hrama. Kupolo (streho) hrama zdaj počasi dviga 16 hidravličnih dvigal, vse pa je pod računalniškim nadzorom, merjeno z natančnimi aparati inštituta Kirilo Savić, ki vse vidijo in zapisujejo. Streha se ne more zrušiti niti teoretično.

Elementi, iz katerih je sestavljena cerkev, se avtomatsko zaklepajo in vsi vitalni elementi konstrukcije so dobro skriti in zavarovani pred atmosferskimi vplivi. »To bo naš prispevek prihodnjemu stoletju, ki bo, kot naš hram, iz kocke, montažno,« se hvali glavni projektant, Milutin-Miša Marjanović, in pojasni: »Pravijo, da zidamo cerkev industrijsko, pa jo pravzaprav zidamo z opeko, le da so opeke težke od ene do štiri tisoč ton. Vsak tak element zase je betonski kip, vsi skupaj, ko bodo sestavljeni, bodo postali monolitni.

Če bi to cerkev gradili na klasičen način, bi trajalo in stalo dvojno, bilo dvakrat težje, s toliko več vgrajenega materiala, brez varnosti pred potresom, ki bi cerkev zrušil kot hišo iz kart. V cerkev bo vgrajenih 15.000 ton betona in bo stala, ko bo čez dve leti končana, 15 milijonov dolarjev. Na vprašanja tujih dopisnikov, če kaj daje država, odgovarjajo, da dajejo delovne organizacije, kar je nazadnje isto. Samo RTB Bor daje sto starih milijard, polovico bakra, ki pokriva kupolo.

To so nekatere značilnosti največje pravoslavne cerkve na svetu, ki jo že tretje leto gradijo na Vračarski ploščadi, kjer so že pred vojno začeli s temelji, pa dlje niso prišli.

Dviganje kupole, ki traja tri tedne po 26. maju, je opazovalo na tisoče ljudi, ne samo Beograščani. Prvega dne smo mnogi pričakovali, da bo kupola šimla kvišku takoj po pritisku na gumb (kapa je teža 4 tisoč ton), a seveda ni bilo tako, saj je bilo potrebno 40 metrov višine premagovati centimeter za centimetrom. Zato so graditelji ostali v »obsednem stanju«, saj je vse več ljudi hotelo gledati vsaj del dvigavanja ogromne kupole.

Kot vsako nenavadno gradnjo so tudi to spremljale najrazličnejše alarmantne vesti, od pripravljanja diverzij (bomba je pod kupolo) do napovedovanja, da se bo ta nemogoča božja hiša zrušila že med zidanjem, pa seveda od vsega tega ni bilo nič.

Tako se je svetosavska cerkev v Beogradu z dviganjem kupole in prvo liturgijo konec junija vključila v velika praznovanja šeststoletnice kosovske bitke, seveda v okviru srbske pravoslavne cerkve, ki je pripravila velike maše tudi drugod: v Gračanici in ob spomeniku kosovskim junakom na Gazi Mustanu.

V Politiki prilogi, ki je skupaj s Putnikom objavljala dnevni red praznovanja kosovske bitke na Kosovu, je zapisano: »Socialistična republika Srbija, na tla katere je bila ta bitka, ki je najgrozljivejši in najbolj tragični sinonim in simbol njene preteklosti, bo označila ta jubilej na visoki kulturni ravni. Nu to jo, med drugim, obvezuje tudi srečna okoliščina, da je bila epoha kneza Lazarja, najbolj tragičnega srbskega vladarja v zgodovini umetnosti Balkana, zlasti pa Srbije, čas poslednjega velikega stila, po mnenju mnogih celo obdobje najbolj originalne srbske srednjeveške umetnosti. Za časa Lazarjevega življenja in oblasti se je začel tako imenovani moravski graditeljski stil, originalen po smelosti prostornih konstrukcijskih sklopov, ljubkosti oblik, slikovitosti fasad...«

»Če bi bil sveti Sava ta čas živ, bi svoj hram zidal prav tako, kot delamo zdaj mi,« trdi za svetosavsko cerkev v Beogradu profesor Pešić.

Viktor Širec

BO KMETIJSTVO ZDRŽALO?

Kmetijstvo je najšibkejši člen, kjer bo popustila gospodarska reforma v Jugoslaviji, na glas razmišljajo vodilni v številnih kmetijskih kombinatih. To so vsekakor opozorila zvezni vladi.

Cene so ponorele in takih kmetijstvo ne prenese več, prav gotovo ne brez pomoči države. In zato kmetijstvo tudi ne more več ostati edini jez že tako močno osiromašenemu standardu. Vse je že prestopilo skrajne meje vzdržljivosti, pri proizvajalcih in kupcih. Kombinati napovedujejo, da se bo kruh prav kmalu podražil za 100 odstotkov. Štruca bo stala stari milijon. Pa ne dolgo, saj je iz Vojvodine slišati glasove, da bo jeseni treba zanjo odšteti že do dva milijona.

Cene kruha se ne oblikujejo po njivah, pač pa v pisarnah, kar kmetijski kombinati dokazujejo s številnimi argumenti. Polovica vrednosti od vsakega kilograma pšenice, ki jo pridelajo Vojvodinci, gre takoj za revalorizacijo obresti. Cene reprodukcijskega

materiala divjajo, da jih niti petkrat dražji kruh ne dohaja. Samo gnojila so se lani podražila za tisočkrat.

Se mleinarske in pekarske organizacije je zajela velika nelikvidnost, ki je posledica nezno- snosti izrpačajoče posojilno-denarne politike. Posojilni pogoji so tako ostri, da jim ni mogoče biti

kos niti z visokimi cenami kruha in pšenice. Kmetijstvo je v zagati in kaj lahko se zgodi, da bo za sabo potegnilo tudi drugo gospodarstvo. V PIK-u, Halas Jožef razlagajo, da bremena stroškov, ki teži kmetijstvo, ne morejo pokriti s provizijo, pa čeprav imajo za 10 do 15 odstotkov večji prihodek od povprečja, piše Borba.

ROMUNIJA

Močan tok proti zahodu

Leto 1973 je bilo prelomno. Do takrat se je nemškimi družinam v Transilvaniji rodilo še vedno več otrok kot pa je ljudi odšlo v ZRN. Potem pa jih je šlo iz leta v leto več na zahod. »Pri Nemcih še najdes kaj v kleti,« je slišati še vedno ponosni glas nekega transilvanskega Nemca, ki pa se pripravlja na izselitev. V teh besedah se čuti nekakšna nadmoč nad Romuni, ki so se naselili prišli iz južnih revnih področij in se naselili v tih praznih hišah v njegovi bližini.

Minilo je 800 let odkar so oprisli nemški priselenci kot kolonisti, ki so se kaj kmalu pomešali s prebivalci Transilvanije. Pot, ki je pred tolikimi leti vodila proti jugovzhodu gre dandanes v nasprotno smer. »Dokler ne pridejo papirji,« so najbolj pogosto izrečene besede, če vprašate ljudi kako dolgo bodo še ostali v domovini. Le redko katerega od 240.000 ne pritegne misel, da bo lahko v ZRN z manj dela boljše življenje. Nekateri so zaradi tega tudi jezni na ZRN in njen trg svobodne delovne sile, ki na ta način marsikomu olajša zapuščanje domovine. Kdor se

odloči, da bo šel, je seveda drugačnega mnenja.

Poleg gospodarske revščine se v zadnjem času čuti tudi obup: »Po vojni smo bili prav tako revni, toda takrat smo bili vsaj še vsi skupaj,« razlaga neka žena, katere otroci so že v ZRN. »Sedaj lahko samo še čakam, da dobiš tudi jaz dovoljenje za izselitev.«

V 50-ih letih so se izseljevale cele družine; zdaj je potrebno dalj časa čakati, tudi 10 do 20 let, da dobiš dovoljenje za izselitev. Mnogi se v tem času poročijo in ostanejo kar tam kjer so. Vladi se res ne mudi, da bi pustila vse Nemce, toda učitelji in duhovniki so zlahka dobili dovoljenja in mnogo jih je že odšlo.

So pa še drugi problemi. Vasi, ki stoletja niso doživela kakšnih večjih sprememb, naj bi sedaj popolnoma spremenile svoj izgled, in sicer tako, da bi jih spremenili v moderne »agroindustrijske centre«. »Vse skupaj naj bi se začelo že leta 1985, vendar pa se do zdaj še nič ni premaknilo in mogoče bodo načrte spremenili,« še vedno upajo nekateri. »To bo zajelo le male vasi s 7 do 10 hi-

ŠE VEDNO DELAMO ZA BANANE

Če je verjeti zahodnonemškemu Spieglu, smo Jugoslovani k nizu »uspešnih« poslovnih potez dodali še en biser: Liberiji smo dovolili, da tri pri nas kupljene ladje plača z bananami! Ladje so vredne 60 milijonov dolarjev. Morda to niti ne bi bilo povsem slabo, ampak s takim plačevanjem imamo slabe izkušnje, saj moramo vzeti blago, ki nam ga kupec hoče dati ali pa svojega računa tudi v obliki prazgodovinske menjave blaga sploh ne plača. Menda je kupil Sudan pred desetimi leti v Jugoslaviji šest ladij, pa jih še do danes ni plačal. Tudi Sudanu bomo dovolili, da nam plača — z bombazem. V uteho naj nam bo, da smo tudi mi Američanom nekoč plačali letalo DC9 s pršutom.

HRVAŠKA POTROŠNIŠKA TORBA V JUNIJU

V lanskem juniju je bil povprečni osebni dohodek večji od stroškov za prehrano štirilanske družine, zdaj pa po naših računih, piše zagrebški Vjesnik, če je povprečje zadnjih mesecev nekaj več od dveh milijonov dinarjev, ena plača ne zadošča več za hrano, kaj šele za vse življenjske stroške. V primerjavi z lanskim letom je hrana v letošnjem juniju kar 7,7-krat dražja kot lani.

Kaj vse se ni podražilo ta mesec! Po podatkih, zbranih pri Slavija-prometu, v Poslovni skupnosti za sadje, zelenjavo in cvetje in v Plasmesu, pa starih cenah prodajajo samo še sladkor, testenine, moko, solato, ohrovt in čebulo, cenejši pa je le paradiznik. Za sladkor se na žalost zanesljivo ve, da se je podražil na približno 17 tisoč dinarjev za kilogram, vendar bodo v Slaviji zaloge še nekaj časa prodajali po stari ceni, a ne dolgo, kot tudi vse drugo ne bo dolgo mirovalo. Svinjske zarezbnice so dražje od zrezkov, vendar to samo priča o težkem položaju v živinoreji. Ni izključeno, da je zarezbnica v kaki drugi mesnici vsaj za tretjino cenejša, hkrati pa so zrezki na tretjem kraju še precej dražji od Plasmesovih. Podobno je z več sto drugimi cenami.

Cene se ne bodo kar tako umirile. Nasprotno! Če nič drugega, to napoveduje cena žitaric letošnjega pridelka. Tudi če bi spoštovali (a je nemogoče) neto določeno zaščitno ceno 3.000 dinarjev za kilogram (spomnite se najnovjših novosadskih demonstracij), bi odkupna cena litra mleka morala znašati najmanj 4.500 dinarjev, in je v maloprodaji zato težko pričakovati mleko, ceneje od 10.000 dinarjev. Pšenica je namreč paritetna osnova za določanje cen drugih kmetijskih pridelkov, odvisna pa je od cene nafte, ki je, kakor vemo, vedno višja, pač v skladu z ritmom zmanjševanja vrednosti dinarja.

Pismo iz Beograda

KO JE GOSPODARJENJE HAZARD

Prof. Bruno, ki je obiskal Jugoslavijo na povabilo Narodne banke Jugoslavije, velja za očeta izraelskega koncepta stabilizacijske politike s katero so leta 1985 hiperinflacijo, ki je dosegla 445 odstotkov, v letu dni spravili na 37 odstotkov. Letos bo inflacija v Izraelu narasla za 16 odstotkov, za prihodnje leto pa napovedujejo le še deset odstotno inflacijo. Stabilizacijski načrt, ki si ga je zamislil prof. Michael Bruno in ga ob podpori vlade in državljani- nov tudi izpeljal, je sinteza treh teorij: dezinflacije z restriktivno ekonomsko politiko, postopne stabilizacije nominalnega deviznega tečaja in udarne terapije po znanih receptih nove klasične ekonomije. Temeljni kamni tako začetne politike so bili: zelo kratko obdobje, v katerem naj bi uresničili načrtovano dezinflacijo (največji del tega so uresničili v treh mesecih), takojšnja uvedba zelo restriktivne makroekonomske politike. Pri tem so še posebno pazili na državni proračun in proračunski sistem, preko katerega se je prerazporejala približno polovica narodnega proizvoda, poleg tega pa so imeli še velikanski proračunski primanjkljaj. Država je takoj uvedla kontrolo cen, prav tako pa so sporazumno s sindikati in delo-

dajalci zamrznili tudi vse plače za tri mesece. Po devetnajstodstotni devalvaciji so vpeljali nominalno trden devizni tečaj šekela do dolarja. V svežnju ukrepov je bilo še zmanjšanje proračuna za 7 odstotkov, zmanjševanje števila zaposlenih v državnih službah, nadzor nad trgom kapitala, selekcioniranje prošelj za kredite, spremembe obrestnih mer, ki so spodbujale le dolgoročnojšo vezavo denarja in vrsta drugih.

Uvedba stabilizacijskega programa je v Izraelu najprej izzvala ostre proteste in stavke, nato pa so ga ljudje vendarle sprejeli — saj ob hiperinflaciji skoraj niso imeli druge izbire. Posebno vroče so bile razprave o plačah in zahtevah po pravični razporeditvi bremen stabilizacije. Vlada se je odločila za sistem delitve dohodka, ki je kar najmanj prizadel družine z najnižimi dohodki, tem so pomagali tudi s socialno podporo oziroma kompenzacijami. Po drugi strani pa so uvedli davke na luksuzna stanovanja in druge luksuzne predmete.

»Kdo je potem plačal izraelsko stabilizacijo?« je bilo eno od vprašanj v pogovoru slovenskih ekonomistov s prof. Brunom.

»V glavnem kapital.« Stopnja donosnosti kapitala je bila v stabilizacijskih letih veliko nižja kot v obdobju inflacije. Pomagala pa

je tudi izdatna pomoč ZDA. Leta 1985 in 1986 so ZDA odobrile Izraelu 1,5 milijarde dolarjev finančne pomoči kot podporo za uresničevanje protinflacijskega programa. V naslednjih dveh letih je Izrael dobil od ZDA še okoli 3 milijarde pomoči. Temu je treba prišteti še izdatno pomoč mednarodne židovske skupnosti, ki je z darili ali nakupi obveznic prispevala nadaljnjo milijardo dolarjev.

V zadnjem času se v Jugoslaviji slišijo mnenja, češ da bi nas protinflacijski programi stali preveč, posebno še, ker je življenjska raven zaposlenih že sedaj na tako nizki ravni, da delavci novega zategovanja pasu ne bi prenesli. Predlagajo, da bi se najprej lotili rekonstrukcije gospodarstva, šele nato bi začeli razmišljati o brzdanju inflacije.

Izraelski gost je menil, da je taka ali drugačna odločitev stvar tistih, ki jo sprejmejo. Dodal pa je, da zmerno inflacijo znamo krotiti, tudi tista dvoštevilska je še nekoliko obvladljiva. V trenutku, ko inflacija postane trištevilska, pa postane gospodarjenje hazard, ki ga na koncu plačata proizvodnja in celotno gospodarstvo.

In kako prof. Bruno ocenjuje ukrepe Markovičeve vlade? Meni, da so ukrepi naravnani pravilno in strokovno dovolj dobro pripravljeni. Sedanja vlada zbuzja zaupanje s svojo strokovnostjo in tržno naravnostjo, čaka pa jo še veliko dela.

Vile na licitaciji

Črnogorci so z odobravanjem sprejeli novico o zakupu oziroma prodaji reprezentativnih objektov, ki so v lasti republiških organov. Nihče sicer neče govoriti o privilegijih, ki so jih črnogorski funkcionarji imeli, je pa vsem znano, da so republiške vile na voljo peščici ljudi skoraj zastoj. Sedaj, ko je akcija stekla, pravijo, da je potrebno objekte razprodati, ker gre za visoke vzdrževalne stroške in gospodarno izrabo. In čemu se bodo črnogorski funkcionarji odrekli? Najprej kompleksu Bjelasica, ki ima boja najlepšo plažo na Jadranu, vili Igalo, vilama v Miločeru in na Zabljaku, manjšemu letalu in enemu vagonu plavega vlaka. In kdo naj bi vse to kupil? Najverjetneje se bodo odločili za javno dražbo in za načelo kdo več da, saj je za nakup veliko zanimanja, tudi med tujci. Nov lastnik Bjelasnice bo po vsej verjetnosti Montenegro-turist, ker republiški izvršni svet meni, da bi morala ta turistična delovna organizacija imeti prednost na licitaciji. Pa še eno vprašanje je tu, kam bo šel izkupiček od prodaje. Črnogorci ga nameravajo porabiti za obnovo vile Gorica v Titogradu in za rekonstrukcijo ter dograditev hiše v Beogradu, mesta pogovorov o političnih in gospodarskih problemih Črne gore v Beogradu. Dokončna odločitev o vsem bo padla konec tega meseca, piše Večernji list.

PRESEŽKI, PRESEŽKI...

Strokovni sodelavci gospodarske zbornice v Splitu sp s pomočjo ankete ugotovili, da kar 18.500 delavcev od 235.000 zaposlenih, gospodarstvo ne bi prav nič pogrešalo. V industriji imajo okrog 11.100 nadstevilnih, trgovina jih ima 3.000, v turizmu in gostinstvu bi jih lahko pogrešali 2.500, v stanovanjski in komunalni dejavnosti 750, gradbeništvu 500, prometu in zvezah okrog 400 in v kmetijstvu 30, piše Privredni vjesnik.

Očitno je tehnološki presežek v Dalmaciji večji kot drugod, saj so avtorji te ankete stanje v Dalmaciji primerjali s podatki ekonomskega inštituta Pravne fakultete v Ljubljani, kjer zatrjujejo, da je v Jugoslaviji od zaposlenih 20,8 odstotka takih, ki jih pri delu ne bi pogrešali. Se pravi, da dobiva plačo kar tako 1.400.000 zaposlenih. V Dalmaciji pa ocenjujejo da imajo najmanj 45.000 delavcev z delovnimi knjižicami, ki jih gospodarstvo ne bi pogrešalo.

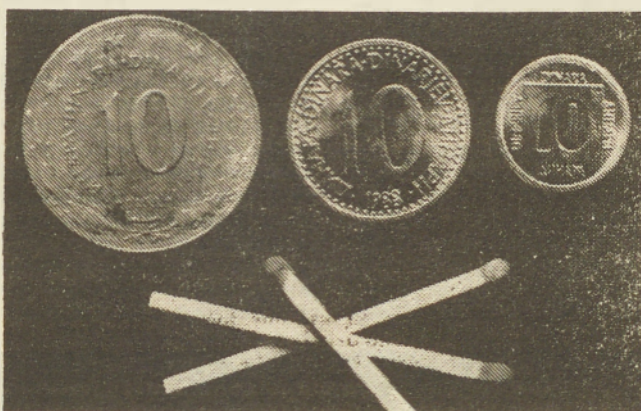
Tako na primer v Industriji aluminija Boris Kidrič zatrjujejo, da je v tem kolektivu s prek 5000 zaposlenih kar 30 odstotkov odvečnih delavcev. Nič bolje ni drugje. Direktor Jadranske slobodne plovitve meni, da imajo naši ladjarji v primerjavi s tujimi partnerji najmanj dvakrat več zaposlenih in da namesto ene posadke plačujejo tri; eno, ki dela, drugo, ki počiva in tretjo, ki jo sestavljajo delovni invalidi. Se bolj vznemirjajo podatki o nadštevilnih na kopnem, saj na primer vodi finančne posle Jadranske slobodne plovitve 75 ljudi, tuji ladjar pa ima za enako delo zaposlenih le kakih osem delavcev. Tudi pri Jugotankerju, tem najbolj vitalnem in najbolj akumulativnem ladjarju, ocenjujejo, da imajo preveč zaposlenih in komaj čakajo na nove predpise o delovnih razmerjih in na možnost, da bi si delavci lahko vnaprej kupili delovno dobo, da bi starejši lahko odhajali predčasno v pokoj. Jugotanker ima namreč najmlajšo floto v Jugoslaviji.

ŽIVETI Z INFLACIJO

Na vprašanje Zdravka Zabukovca v zvezni skupščini, kaj meni zvezni izvršni svet o razvrednotenju dinarja, je bilo med drugim rečeno, da za razvrednotenje dinarja še ni pogoj. Predvsem je potrebno znati inflacijo na kakšnih 15 odstotkov in šele takrat se lahko »udari po dinarju«. Razvrednotenje dinarja, samo po sebi, kot kažejo izkušnje Argentine, Brazilije in Peruja, ne prispeva k zmanjševanju inflacije, je bilo rečeno v odgovoru na delegatsko vprašanje. Do razvrednotenja dinarja je potrebnih računano od julija naprej — vsaj leto dni do 15 mesecev, da pa se iz prometa »potegnejo« sedanji kovanci in bankovci z nizko vrednostjo, so potrebna tri leta. Vlada pripravlja tudi predlog, po katerem bi se v gotovinskem in brezgotovinskem prometu upoštevalo 100 dinar-

jev kot najnižja denarna vrednost. Na sliki so trije »bratje« enake vrednosti 10 dinarjev, katerih se je še do nedavna držal vzdevek »jurij.« Tisti levi, največji, je bil pravi »slabodji

spev« našega denarništva: za 12–13 škatljic vžgalic je potrebnih tisoč takih kovancev! Kupiti kaj več z njimi pa je že prava nevarnost za ravnotežje listega, ki jih nosi.

V Sloveniji živi 8,5 odstotka prebivalstva Jugoslavije, ustvarimo pa čez 20 odstotkov jugoslovanskega družbenega proizvoda. Naša republika je imela lani edina pri nas čisto akumulacijo, in sicer v višini 1.204 milijarde dinarjev. V letošnjih pr-

mogoče ohraniti ideje socializma med Slovenci. Rezultat teh spoznanj je bila lanske aprilsko konferenca, ko ni bilo nobenih množičnih nezadovoljstev in mitingov. Drugo je seveda, kaj se je od aprila naprej dogajalo v Slo-

jal kar naprej v konflikt z družbenimi normami in sistem je moral čedalje bolj represivno predpisovati, ukazovati in prepovedovati določena obnašanja. Stvari se na koncu niso izšle, in to je eden od razlogov, da smo

KUČAN MED POMURSKIMI RAVNATELJI

vih petih mesecih je v Sloveniji rast industrijske proizvodnje 5, jugoslovansko povprečje pa je nekaj čez 3 odstotke. Pokritost

veniji in Jugoslaviji,« je nadaljeval Milan Kučan in se nato dotaknil tudi ustanavljanja raznih strank pri nas. Med dru-

prišli v težave oziroma v to 14 let trajajočo krizo... V Jugoslaviji se nismo združili zaradi skupne zgo-

Saj bo še vse dobro, sta si morda rekla predsednik slovenskih komunistov Milan Kučan in predsednik Izobraževalne skupnosti Slovenije Niko Žibret. Foto: J. G.

slovenskega uvoza z izvozom je 116, jugoslovansko povprečje pa znaša le 93 odstotkov pokritosti. Slabi strani našega gospodarstva pa sta predvsem zastarelost osnovnih sredstev in kar 37 odstotkov ne kvalificirane delovne sile. Ko smo se (pred krizo) Slovenci primerjali z našimi rojaki oziroma ljudmi v sosednji Koroški in Avstriji in Furlaniji-Juljski krajini v Italiji, smo dosegali okrog 75 odstotkov njihove kupne moči.

Danes je to manj kot 40 odstotkov. Vendar nam nekateri v Jugoslaviji očitajo, da smo kljub vsemu na najboljšem in da se moramo primerjati znotraj, ne pa nazven. Očitajo nam tudi izkoriščanje, čeprav okrog 60 odstotkov slovenskega blaga prodamo doma, 20 ga izvozimo in le 20 prodamo na tržiščih v drugih republikah. Ker si Slovenija bolj kot večina drugih prizadeva za vključevanje v Evropo 92, nas krivijo tudi za razdruževanje Jugoslavije. Kaj malo pa je storjeno, da bi sprejeli standarde, pod katerimi posluje razviti svet, in da bi imeli uspešen projekt razvoja.

To je nekaj poudarkov iz uvodne ocene aktualnih družbenopolitičnih razmer v Sloveniji in Jugoslaviji, ki jo je preteklo sredo podal pomurskim ravnateljem in gostom na sklepnem sestanku v Vzgojno-izobraževalnem zavodu Veržej predsednik slovenskih komunistov Milan Kučan.

»Slovenska Zveza komunistov pa se je za radikalne reforme odločala lanske zimo, ko smo ugotovili, da smo zašli v slepo ulico in da izhoda brez tega, kar danes imenujemo prenovljen koncept socializma, do katerega vodi pot temeljitih gospodarskih in političnih reform, ni

gim je omenil, da je na slovenskem političnem trgu več ponudbe kot povpraševanja in da v novih zvezah obstajajo tudi razmišljanja, da prihodnost Slovencev sploh ni v socializmu in tudi ne v okviru Socialistične federativne republike Jugoslavije. Uradni predstavnik slovenskih socialističnih demokratov celo govori, da sta socializem in demokracija nezdružljiva, čeprav ima ta zveza oba pojma v svojem nazivu in četudi se temu ne odreka sodobna evropska socialna demokracija. Kritizirajo se tudi stari programi Zveze komunistov in iščejo napake, kot je to običajno v strankarskem sistemu. Partija pa ni in ne more biti kriva za vse. Res pa se bomo morali posloviati od nekaterih stvari, ki so se, »navlekli« v socializem.

»Predvsem mislim, da bi se morali posloviti od izkoriščanja, ki ga imamo obrnjenega v posebni obliki, tudi človeka po človeku, čeprav formalno na tleh družbene lastnine, od represije, samovolje v političnem, kulturnem, gospodarskem in znanstvenem življenju, od politične kontrole, monističnega monopola ene partije, ene ideologije, od težkega dela, zastrupljanja okolja itd. Rad bi povedal, da tudi socializem po meri človeka ni nikakršna idealna in nekonfliktna družba, v kateri bi se ljudje kot posamezniki, kot ustvarjalci in družbeni bitja obnašali bistveno drugače, kot nas je naredila vsa naša človeška zgodovina.

Ljudje smo takšni, kot smo, lahko bi rekli, krvavi pod kožo, in vsa modrost reforme gospodarskega in političnega sistema je, da računamo s konkretnimi ljudmi. Naš sistem je imel eno veliko napako, da je računel z idealnim človekom. Takšnega človeka pa ni, zato je priha-

dovine in etnične sorodnosti, kar seveda so elementi združevanja, ampak zaradi uspešnega projekta, boljšega skupnega življenja. Če tega projekta ne bo, potem nobena sila Jugoslavije ne more integrirati — ne partija, ne revolucija, ne skupna zgodovina, ne del skupne kulture, ne etnična sorodnost, ne voj-ska in ne policija.«

Milan Kučan je omenil tudi nujnost povezovanja naših podjetij z velikimi sistemi v razvitem svetu, večje skrbi za stalno izobraževanje kadrov in osvoboditev države od partije, partije pa od države. Evropski delovni čas pa bi pri nas težko uvedli, ker se okrog 75 odstotkov Slovencev ukvarja s tako imenovano sivo ekonomijo (dodatni zaslužkom).

Ob koncu se je dotaknil tudi urejanja razmer na Kosovu. To je res naš skupni problem, vendar ne more obstajati le skupna odgovornost, ampak tudi možnost lastnega videnja razmer. Srbi in Črnogorci so res izpostavljeni nasilju večine, toda z represijo ne bomo rešili problemov, temveč predvsem z odpravo gospodarske krize, pa tudi s preseganjem nasprotij med moralo in normo.

Na sklepnem sestanku pomurskih ravnateljev v Veržeju so se s priložnostno slovesnostjo poslovili od Cilke Žerdia-Dimec, ki je orala ledino pri vzgoji in izobraževanju lažje duševno in telesno motenih mladostnikov v radgonski občini, ter Milice Kolenc, ki je opravljala podobno poslanstvo pri razvijanju dvojezičnega šolstva v občini Lendava.

Ob koncu pa so gostitelji seznanili udeležence tega delovnega srečanja z razvojem in delom Vzgojno-izobraževalnega zavoda Veržej.

Jože Graj

Nekoliko zaskrbljena Praga

Po tistem, ko je uradna Praga izrazila zaskrbljenost glede dogodkov na Madžarskem, se je nekaj nemira in negotovosti oprijelo tudi državljani ČSSR, kot javlja Tanjugov dopisnik Savo Bosanac iz Prage. To se da razbrati tudi iz pisem bralcev v raznih časopisih. Češkoslovaške bralce zanima na primer, ali vlada v Budimpešti uživa »simpatije delovnih ljudi«. Nadalje, bo Madžarska izstopila iz Varšavskega dogovora (vojaškega), bo prenehala biti članica SEV (sveta za gospodarsko sodelovanje vzhodnoevropskih držav), na kakšen način podpirajo Madžari zasebno pobudo, pa vse do tja: ali je pametno iti na letni dopust na Madžarsko. Bojazan pred »negativnimi vplivi« gre celo tako daleč, da se izraža v bojazni Slovakov (2 milijona) pred okoli 600 tisoč pripadniki madžarske narodnosti v južni Slovaški.

Kakšen je uradni odnos ČSSR do Madžarske, se da razbrati iz nedavnega govora enega od vodilnih češkoslovaških politikov, Jana Fojtika, ki je ob ponovnem pogrebu I. Nagya dejal, da so se pod zastavo obnove socializma na Madžarskem pod Nagyovo zastavo zbrali »tudi njegovi nasprotniki in sile kontrarevolucije.«

V praškem Rude pravu in v bratislavski Pravdi so na pisma bralcev odgovorili s trditvami, da ni nobenih razlogov za izstop Madžarske iz Varšavskega pakta in iz SEV. S tem so ponovili tisto, kar je pred tremi tedni novinarjem ob svojem obisku v ZR Nemčiji v Bonnu povedal prvi človek SZ Mihail Gorbačov.

Republiška konferenca SZDL Slovenije je na 5. seji, 27. junija 1989 obravnavala in sprejela naslednje besedilo:

TEMELJNA LISTINA SLOVENIJE 1989

Slovenci, Italijani, Madžari in drugi državljani Socialistične republike Slovenije, podpisniki te listine, izjavljamo in sporočamo, da:

- Hočemo živeti v demokratični državi suverenega slovenskega naroda in vseh državljanov Slovenije, utemeljeni na človekovih pravicah in državljanskih svobodah. V njej si zagotovimo: vladavino dela, prava in samostojnost civilne družbe; svobodno združevanje in politični pluralizem; demokratične volitve; enakopravnost vseh manjšin; svobodo vseh oblik z naravnimi omejitvami uravnovešene gospodarskega razvoja; povezanost z Evropo in s svetom.
- Živeli bomo samo v taki Jugoslaviji, v kateri bo zagotovljena suverenost ter trajna in neodtujljiva pravica do samoodločbe narodov, enakopravnost vseh narodnosti in manjšin, ki bo spoštovala in varovala različnost vseh, kjer bomo življenjsko pomembne skupne zadeve urejali po načelu soglasja, in samo v takem samoupravnem socializmu, kjer bodo zahteve te listine v celoti upošteevane.
- Nočemo živeti v takšni državni skupnosti, kjer ni zagotovljeno spoštovanje ustave in zakonov in s tem človekovih in narodnostnih pravic, kjer bi bili podvrženi političnemu monopolu ali nacionalni nadvladi, gospodarskemu izkoriščanju ali drugim vsiljenim oblikam političnega, gospodarskega in kulturnega življenja.

S svojimi podpisi se predlagatelji in podpisniki te listine zavezujemo, da bomo vztrajali pri njenih načelih. Obvezujemo vse v Socialistični republiki Sloveniji, ki jim je podeljena legalna moč, da pri ustavnih reformah ter pri vsem političnem delovanju v Sloveniji in v SFR Jugoslaviji uveljavljajo to skupno ljudsko voljo.

Socialistična zveza poziva državljane Slovenije, da se pridružijo zahtevam Temeljne listine, in s podpisom to potrdijo v krajevnih konferencah SZDL. V delovnih organizacijah vodi akcijo podpisovanja sindikat.

USODA NEKE DEŽELE

2

šami,« meni nek kmet. V Bukarešti so tako sklenili, da naj bi se prebivalci majhnih naselij preselili v bivalne silose ob agrarnoindustrijskih centrih, njihove kmetije in zemljo pa naj bi zravnali in s tem pridobili okrog 300.000 hektarjev obdelovalne zemlje. Samo pomisliti je treba in človeka kar zgrozi ob misli kaj bo to pomenilo za kmete.

Mnogi pravijo, da stoji za vsem tem politika, ki si želi uničenje manjšin v Romuniji. Le-te naj bi bile iz leta v leto večji trn v oku romunskim nacionalistom. V mestih so že uspeli z asimilacijo, sedaj pa hočejo uničiti tudi korenine na podeželju. Predvsem Madžari, katerih 1,7 milijonska manjšina živi v Romuniji, vidijo v sistematizaciji kmetijstva generalni

napad na njihovo kulturno identiteto.

Po avstrijskem radiu, ki ga lahko v Romunijo sprejemajo po srednjem valu, smo zvedeli o uničenju neke madžarske vasi, kjer so živeli predvsem lončarji. Če pa so vas resnično zravnali z zemljo, pa se ni dalo ugotoviti, saj o tem časopisi tu ne pišejo.

(Se nadaljuje)

Sporočila izza velike luže

Stranka je prva, ena firma in vrhunska kakovost — so osnovna pravila svetovnega, predvsem zabodnega podjetništva s skupnim imenalcem: kvišku ali ven (up or out).

Sicer pa smo še vedno med pomurskimi podjetniki onkraj velike luže v ZDA in Kanadi. Zadnjič smo ostali v Toronu, kjer je kar okrog 50 prekmurskih podjetnikov.

»Kam je vsa ta ustvarjalnost v globinah usmerjena? Kamorkoli je ali bo, nikoli več ne bo podrejena. Njihovi sogovorniki jo bodo morali upoštevati ali pa ne bodo vzpostavili pravih stikov. Ti gospodje so, hvala bogu, prebrihtni, da bi jih lahko kdo izzigval. V globini pa so iskreno pošteno in zato z velikim razumevanjem prislusnejo pobudam, ki bi tako ali drugače odprle možnosti novim oblikam ustvarjalnosti v danih okoliščinah.«

Povzetki so seveda iz knjižnega dela bratov Sraka z Melinec Prekmurci in Prekmurje, ki ga toplo priporočamo v branje, četudi še zdaleč ni in ne more biti popolno. »Najbrž že lahko govorimo o novi človeški in duhovni podobi prekmurskega podjetnika. Nekateri poteze že lahko razberemo. Stvarstvo in svet sta kraj, kjer se njegova duša poigrava. Upošteva temeljne zakonitosti materije, vendar med njimi vidi tisoče možnosti, kako narediti nekaj, česar še ni bilo. Zakoni rasti in življenja so ostali sveti in nedotakljivi. V preteklosti razbira razigranost dedov in babic, da bi sam ostal, in če je le mogoče, postal še bolj prožen danes in bil v areni življenja, kjer zmagujejo le tisti, ki sprostijo največ življenjskih silnic. Ima dober zgodovinski spomin in iskreno spoštuje posameznike in ustanove, ki so prednikom stale ob strani v težkih zgodovinskih preskušnjah in tudi danes računa z njimi. Od dedov in pradedov je sprejel življenjsko modrost, da vse velike stvari nastajajo iz želje po svobodi in so velike, če omogočajo nove načine svobode. Veliko že vlaga v vzgojo in razvijanje človeškega potenciala pri lastnih otrocih, ker se zaveda, da je tukaj prihodnost. Dela se ne boji. Nasprotno! Rad dela in tako vnaša v stvarstvo nove oblike popolnosti.« Pregovorna o pridnosti se torej uresničuje tudi v tujini. Avtorji omenjene knjige ugotavljajo, da bi bila lista lastnikov in imen podjetij predolga oz. da je sploh ni bilo mogoče sestaviti. (Delo Prekmurci in Prekmurje je izšlo leta 1984 — op. pis.) »Z veseljem pa zapisemo, da so podjetniki gospodarsko učinkoviti in, kar je še lepše, posrečilo se jim je dati lasten pečat tej tako pomembni in ne povsod dovolj cenjeni dejavnosti. V tem so prekmurski podjetniki res nekaj posebnega in povsem novega.«

Mrzla prha spoznanja iz današnjih dni: »Demokracično podnebe je kot nalašč za zasebni biznis. Zato vidijo mnogi strokovnjaki v lastni državi priložnost, da zasedejo najvišja, vodilna mesta ter s tem zadovoljijo svoje poklicne in tudi človeške ambicije, medtem ko so igrali v ameriških družbah in inštitutih drugo ali tretjo violino. Naj bo plača še tako visoka in življenje še tako udobno. Tujcu ni nikoli lahko, pa tudi kot človek bo vselej nosil v sebi domotožje.«

Iz Toronta gremo v Montreal, kjer »praktično ni prekmurskih podjetnikov. Razlogov in vzrokov je več. Življenje v Montrealu je zelo drago celo za kanadske razmere. Napetost med francosko in angleško govorečim prebivalstvom prav gotovo ni ustvarila sproščene ozračja, ki je osnova za večja vlaganja in odpiranje novih podjetij. Na francoskem izročilu zasnovana zakonodaja je veliko natančnejša pri urejanju pravnih in finančnih pletij podjetij. Sistem torej ne spodbuja novih dejavnosti v gospodarstvu. Mala podjetja nadzira francosko govoreči del prebivalstva. Prekmurci pa so se odločili za angleščino. In dva jezika se je težko naučiti v kratkem času. Veliki kapital je bil usmerjen drugam. V Montrealu je držal le pridobljene pozicije. Razvoj mesta ni bil zamišljen na načelu svobodnega tekmoovanja, ampak na osnovi narodne zavesti (frankofonske), organiziranja velikih mednarodnih prireditev — svetovna razstava in olimpijske igre. Slednji sta simbol in vrhunec dosežkov človeštva v znanosti, tehniki in telesnih zmognostih. Ekonomska in denarna sredstva so bila usmerjena za doseg teh ciljev.«

Čeprav ni popoln oz. je že spremenjen, je smiselno pogledati na seznam prekmurskih študentov in študentk v Torontu in Montrealu, pri čemer se jih gotovo že velik del uveljavlja na svojem strokovnem področju:

Cvetka Antolín, ekonomija in računovodstvo,
Edvard Benko, ni točnih podatkov,
Leopold Benko, ni točnih podatkov,
Robert Benko, ni točnih podatkov,
Jože Balazic, ni točnih podatkov,
Ana Carr, umetnostna kritika,
Anica Costala, študira eno od znanosti,
Ivan Doma, družbeno knjigovodstvo,
Klaus Doma, inženir,
Olivera Doma, trgovsko aranžerstvo,
Debby Donko, trgovina,
Janez Donko, arhitektura,
Drago Goričanec, računalništvo,
Božidar Filip, inženir kemije,
Vladimir Filip, umetnost in znanosti,
Matija Forjan, politične vede,
Danijel Gjerkeš, že inženir,
Dion Horvat, že inženir,
Stanko Kolenko, inženir rudarstva,
Katarina Kvas, zdravnica,
Andrej Lebar, teologija in psihologija,
Jože Lončar, računovodstvo,
Stefan Lončar, gozdarstvo,
Milan Marič, kapitan civilnega letalstva (boeing 747),
Pavel Miholič, družbeno knjigovodstvo,
Ivan Nerač, pravo,
Ladislav Novak, ni točnih podatkov,
Radi Penkarski, arhitektura,
Eva Pušavec, ni točnih podatkov,
Mihail Rajnar, inženir kemije,
Stefan Ritlop, profesor telesne vzgoje na univerzi v Torontu,
Jože Serbec, računalništvo,
Jože Serec, inženir,
Janez Srebot, pravo,
Marjan Tkalec, elektrotehnika,
Terezija Tkalec, modno kreatorstvo,
Rosemary Vianec, trgovina in finance,
Joško Žoldoš, inženir,
Stanko Žoldoš, družbeno knjigovodstvo.

Takole pravijo Srakovi: »Potomci staronaseljencev so od staršev prejeli svojevrsten ponos in razigranost, ki sta bila tako značilna za rod, ki je odrasel v prvih treh desetletjih našega stoletja. Takrat je bilo življenje borba in borba je bila svoboda, ki je bila enkrat za vselej priborjena. Izkušnja poznejših rodov je že skoraj tragična, ker je bila svoboda življenjsko ogrožena, si jo je bilo težko priboriti in enako težko ohraniti. Ta zavest je dokaj močna in od tod najbrž drugačno hrepenenje po svobodi, ki pa hodi nova pota in se uresničuje kot odgovor na nove izkušnje.«

Branko Žunec

Če si drobiž v slovenski megalomaniji

Za srčnejši vstop v naslovno temo troje pomislekov: kaj ve običajni smrtnik o Razdevškovi komisiji, Florjancičevi razvojni banki, Knezovih možeh za indeksiranje? Koga še zanima do popolnosti zapleten denarno-posojilni sistem z nenasično inflacijo, ko vzemimo za bankovec z Maršalovo podobo ni mogoče dobiti niti kile krompirja? Komu je do tega, da bi se spuščal v uganjanja, če bo Pomurje leta 1992 še v Sloveniji, Slovenija v Jugoslaviji, Jugoslavija na Balkanu, Balkan v Evropi in tako naprej?

Prvi mož slovenske vlade Dušan Šinigoj je v torek zvečer, 27. junija, na dan samoupravljalcev, v Belem salonu hotela v Moravskih Toplicah, izrekel tako rekoč zgodovinske besede: »Sem za vsak dialog, vendar, ko vas poslušam, imam vtis, kot da bi bil na razgovoru v Beogradu in poslušal razpravljalce s Kosova, iz Črne gore, Bosne in Hercegovine in Makedonije.« S tem je predsednik republiškega izvršnega sveta(ne)hote zadel v jedro zadreg, ki že leta in desetletja tarejo širši prostor ob tromejniki Jugoslavija — Avstrija — Madžarska. Sam je namreč kasneje povzdignil glas: »Priznam, da vpijem nad tovariši v cestnem gospodarstvu, kajti vaše območje je najbolj odtrgano od Slovenije; je najbolj zanemarjeno. Čemu ne bi letno zgradili vsaj deset ali morda dvajset kilometrov sodobne cestne povezave? Nekoč bi že prišli do konca. (Koloman Cigut, šef območne gospodarske zbornice, je ob temle predsednikovem priznanju šepetaje vzdihnil: »Ja, seveda!« — op. pis.) Ni sprejemljivo, da bi se iz Lendave v Ljubljano vozili štiri ure — če se držite predpisov, če pa se jih ne, je vprašanje, če pridete živi.« Na to se je slišal pomenljiv hehet med poslušalstvom.

UDAR NA UDAR IN BREZ PREMORA — IN ZAMAN — DOKLEJ?

Recimo, da si skušamo izprašati vest za zadnjo petletko, čeprav je zgodba o slovenskih manj razvitih stara že dobro pol-druugo desetletje. Preberimo podatek: »Skupščina SR Slovenije je 29. decembra 1975. leta sprejela zakon o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v Socialistični republiki Sloveniji (Uradni list SRS, št. 29/75, 25. decembra 1980 pa zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v Socialistični republiki Sloveniji (Uradni list SRS, št. 30/80).« Septembra 1984 se naš časnik na naslovnici velikopotezno (domišljavo!) razpiše o pomurskih »prerokbah«, češ, naj ne bi bili samo žitnica Slovenije, marveč sorazmerno samostojno se razvijajoče območje, saj »smo med redkimi pokrajinami v republiki, kjer premorejo srednjeročna idejnopolična izhodišča družbenoekonomskega razvoja z izvedbenim aktom: družbenim dogovorom o skupnih temeljnih načrtov razvoja za to petletko za vse štiri občine.« Dandanes nam naivnosti, ki se je sklicevala celo na leto 1954 oz. 1955, ko so v t. i. Obmurju »snovali regionalni načrt, prvi te vrste v Sloveniji«, najraje izvabi pomilovalni nasmešek; ob pojasnilu (opravičilu!), da so se tudi drugi — pristojni, odgovorni — dali speljati na tanek led.

Leto kasneje lahkovernost začenja kopneti, četudi jo še spremljajo: napoved, da bo Pomurje izstopilo iz »kluba manj razvitih« (Bo beseda o policenitizmu meso postala?), pojasnilo o več strahih razvitosti (Primerjave s skrbjo za manj razvite v državi, zlasti za SAP Kosovo, ne neho v zraku) ter pripomba o razglašanjem severovzhodnega dela slovenske republike. V kolikšni meri sta uspeli ali ne, ne bi ugibali, vsekakor pa se je poslej

gača oz. po sizifovskih mukah Pirova zmaga. Kocka je padla? — se sprašujemo pred koncem leta 1985, ko »imajo status manj razvitega območja občine Lenart, Ormož, Šentjur pri Celju in Šmarje pri Jelšah ter zemljepisna območja Slovenske gorice, Haloze, Kozjansko, Suha Krajina in Pokolpje ter obmejna območja v občinah Lendava, Murska Sobota, Gornja Radgona, Maribor, Pesnica, del Radelj ob Dravi in Mozirje. V t. i. triletnem prehodnem obdobju pa so se znašla ge-

ografska območja Brkini, Bloška planota, obmejno območje v občinah Tolmin, Dravograd, del Radelj ob Dravi, Maribor Ruše in Maribor Rotovž ter del občin Lendava in Ljutomer.«

V bistvu se šele ta čas vlije na domala tretjino Slovenije, ki sodi med manj razvite, mrzla prha zakonskih določil z omejitvami (dopolnitve oz. spremembe zakona za to področje s krčenjem območij, določitev mejnih vrednosti za »članstvo v klubu manj razvitih« in podobno). Večerov poročevalec s srečanja predstavnikov Pomurja in Podravja na Ptuj je opozoril: »Prav ta mejna vrednost pa je v marsičem vprašljiva. Pomeni namreč, da še vedno sprejemamo občutne razlike v razvitosti, poleg tega pa 50 odstotkov pri denimo narodnem dohodku 1000 ali 4000 dolarjev na prebivalca pomeni nekaj povsem drugega.« Dodal je: »V podravskem in pomurskem prostoru pri tem postavljajo v ospredje probleme z nezaposlenostjo, krizne razmere v kmetijstvu, slab ustroj gospodarstva, neučinkovite spodbujevalne ukrepe za skladnejši regionalni razvoj in praznjenje predvsem obmejne prostora.« Na tej točki se srečata pomurska in podravska pokrajina, katerih sodelovanje in pove-zovanje naj bi bili tema zase. V letu 1985 sta se pred zasedanjem republiškega parlamenta, kjer so dali na tapeto izpeljavo mnogo-središnega razvoja lepe naše domovine, skušali domeniti, kako z močjo argumentov prepričati zlasti »močvirnike«, naj se končno nehajo sprenevedati nad očitnim zaostajanjem severovzhodnega dela slovenske republike. V kolikšni meri sta uspeli ali ne, ne bi ugibali, vsekakor pa se je poslej

ga prostora. Toliko logična posledica, kolikor so tukajšnjemu prebivalstvu razvidna pravila igre solidarnosti in vzajemnosti, zlati pa, v kolikšni meri je poskrbljeno, da bi bile tiste redke gospodarske enote iz razvite Slovenije, ki so pripravljene vlagati sredstva, prenašati tehnologijo in znanje v obliki zanimivih programov ali projektov na pomurska tla, ustrezno spodbujevane. Mislimo na ugodnejša posojila, beneficirano obrestno mero, prilagodljive načine združevanja sredstev, določene druge ofajšave in ugodnosti.« V tem smislu smo tedaj še previdno pripomnili: »Bolj ali manj znano pa je, da so recimo denar zveznega sklada na posameznih območjih manj razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo uporabljali za izplačila osebnih dohodkov, kritje izgub, negospodarske naložbe, infrastrukturo, družbene službe in podobno. Tu bi se tudi mogla zgodba o skladu končati.«

Vseeno se nam je zdelo vredno povzeti spoznanje znanega slovenskega ekonomista pomurskega rodu, dr. Ota Norčiča: »Na videz ali v resnici je tako: nerazvita bomočja — in to ne le pri nas — se zavzemajo za čim bolj širokogruden dotok sredstev za razvoj, s hkrati za njihovo čim bolj nekontrolirano porabo.« Novembra istega leta smo objavili daljši prispevek pod naslovom (Vse bolj) zelena je murska krajina in vprašanjem Kako iz prmežja manj razvitosti? Šlo je pravzaprav za povzetek razprave na medobčinski gospodarski zbornici v Murski Soboti, »ko so še enkrat skušali ugotoviti, kako naj bi na slovenskem zemljevidu razvitosti zbledela močno zelene liste — zelena barva v tem primeru ni ekološka, marveč pomeni razvojno nazadovanje — ki označujejo Pomurje kot eno najmanj razvitih območij v naši republiki.« Takrat je bilo slišati ironičen pomislek, če se slovenski prostor res končuje na trojanskem klancu.

KAJ PA OKLIC MURSKE REPUBLIKE? NE, HVALA, RAJE TAKOJ V EVROPO! A RES?

Pred nami je najbolj sveže zbornično poročilo o učinkih ukrepov za pospeševanje mnogosredišnega razvoja SR Slovenije v Pomurju za obdobje 1986—1988 s podatkom: »Po določilih zakona o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v SR Sloveniji (prečiščeno besedilo, Ur. list SRS, št. 16/86) in odloka o območjih, ki se štejejo za manj razvita območja v SR Sloveniji v obdobju od leta 1986 do 1990 (Ur. list SRS, št. 43/85) spada večji del Pomurja med manj razvita območja.« Pomurci so predsedniku slovenske vlade Dušanu Šinigoju med ne-

vidno povečalo število delovnih obiskov Razdevškove komisije v prostoru med Panonskim morjem in Murskimi Alpami. (Če se že prepoznavamo, dodajmo, da je misljen Franc Razdevšek, predsednik komisije izvršnega sveta skupščine SR Slovenije za pospeševanje skladnejšega regionalnega razvoja, njegov svetovalec Andrej Briški, tajnik komisije Lojze Rataj, in drugi.)

Julija 1987 pomurski delegati sprožijo v slovenskem parlamentu pobudo, da bi oblikovali republiški sklad za manj razvita območja, kot ga že imamo na zvezni ravni za manj razvite republike in avtonomno pokrajino Kosovo. Kako naj jo razumemo? »Predvsem je ta samo logična posledica skromnega uveljavljanja politike skladnejšega, mnogosredišnega razvoja slovenske-

davno izmenjavo mnenj v Moravskih Toplicah dali vedeti, da jih v tem času tarejo predvsem velika nezaposlenost, ki se povečuje (kakih 3000 iskalcev zaposlitve, tehnološki presežek okrog 1100 delavcev), neugodna kadrovska sestava, povezana z možnostjo zaposlovanja v preteklosti, izjemno dotrajana oz. nerazvita gospodarska infrastruktura (ceste, železnica, ptt omrežje) ter povprečno nizka akumulativnost tukajšnjega gospodarstva. Dodali so lastno videnje možnosti, kako z razvojnega zastoja preiti na začetek rasti; ob splošnih (živahnejše, pogumnejše, podjetnejše pri naložbah, tehnologiji, novih programih in projektih, zlasti v kmetijstvu in turizmu, vlaganja v kadre) je omembe vredna tista o preustroju pokrajinske ekonomije, povezana z

razmahom drobnega gospodarstva ali podjetništva, česar si ni mogoče zamisliti brez ustreznih finančnih sredstev oz. začetnega, spodbujevalnega kapitala. Med take vire s pospeševalnim delovanjem lahko štejemo: republiški razvojni sklad (razvojni dinar), občinske sklade za razvoj drobnega gospodarstva (oblikovani so v Murski Soboti, Lendavi in Ljutomeru) in sredstva iz »naslova« skladnejšega regionalnega razvoja v SR Sloveniji. »Pomursko gospodarstvo je lani izdatno posegalo po navedenih virih — tudi bančnih — čeprav še vedno zelo malo za razvoj drobnega gospodarstva. Najpomembnejše učinke na razmah pokrajinske ekonomije pa so vsekakor imele uveljavljene olajšave pri vplačilu obveznega posojila v sklad za manj razvite republike in pokrajino Kosovo. Takole so se stopnjevale: v letu 1986 so znašale 354 milijonov dinarjev ali 34 odstotkov, v letu 1987 že 5081 milijonov dinarjev ali 52 odstotkov in v letu 1988 kar 13792 milijonov dinarjev ali 72 odstotkov,« smo slišali. A prišel je 31. marec 1989 in z njim dopolnitev zakonodaje v tem smislu, da se je možnost olajšav zmanjšala na vsega 0,6 odstotka od skupnih 2,8 odstotka prispevka. Zdaj tudi pogoji za uveljavljanje teh olajšav odvrčajo morebitne vlagatelje od njihovih namer. To bo nedvomno imelo posledice; bistvena se glasi: še bolj neskladen oz. upočasnjen razvoj. »Tudi solidarno prelivanje sredstev v sisih materialne proizvodnje ni doseglo cilja, najbolj pri pospeševanju zaposlovanja, posodabljanju cest in ptt dejavnosti, izjemoma pa pri stanovanjski gradnji, vodnem gospodarstvu in solidarnostnem prelivanju sredstev v družbenih dejavnostih (zdravstvo, socialno skrbstvo). Bliža se leto 1990 in čedalje bolj zaskrbljeni se sprašujemo, kaj bo ukrenil republiški izvršni svet, da bodo sprejeti cilji za odpravo neskladnega razvoja uresničeni,« je bilo rečeno.

Morda bi pa tvegati z oklicem Murske republike, si dovolimo dvopit na ravna dejstva, da je tukajšnja pokrajina še vedno neke vrste drobiž v slovenski megalomaniji. Prav ima Janez Lančak iz Ljubljanske banke, ko pravi, da Pomurja razvita Slovenija ne jemlje kot partnerja in da s pritjevanjem t. i. razvojnemu dinarju v bistvu speljuje vodo na mlin magedlomanskim projektom (Anhovo, IMV, Djuro Salaj), za nas pa ostajajo drobtinice. Če nismo za oklic republike, bi morda poskušali z neposrednim vstopom v srednje — ali zahodnoevropsko skupnost — kot pomursko ljudstvo: saj naj bi bila združena Evropa menda Evropa ljudstev. A to verjetno zveni preveč radikalno (istično za tukajšnje pravoverne sestave: torej nam ostaja alternativa iz naslova: da luknja velika Pomurje še mika!?)

Branko ŽUNEC

Francozi imajo radi samoto in preprostost

Vera Atelšek: »Srce me boli, ker ne moremo sprejeti več gostov. Toda verjemite, da sama, kljub pomoči moža in sinov, ne zmorem še več gospodinjanskega dela.«

Z odprtimi očmi (še bolj pa ušesi) so pomurski izletniki poslušali lastnike turističnih kmetij gornjesavinske regije. Zanimalo jih je prav vse:

Nova hiša Atelškovih je kot iz škatlice. V njej stanujejo domači in gostje — njim so namenili šest sob s tušem in sanitarijami visoke kakovosti. V stari stavbi imajo veliko kuhinjo in sobano za sprejem izletniških gostov

kako so uredili kmetije, sobe za goste, kako sodelujejo s kmetijsko zadrugo, kakšni so predpisi, kakšen jedilnik, kakšne vrste gostov imajo...

Kako jih tudi ne bi zanimalo, ko pa so bili pomurski izletniki tudi sami lastniki turističnih kmetij ali pa se še niso mogli — odločiti, bi ali ne bi. Mogoče pa bomo že čez nekaj mesecev lahko obiskali turistično kmetijo Kos ob Ledavskem jezeru na Goričkem in Šonajevo v Veržeju, kjer bodo gostje lahko tudi jahali konje.

Za razvoj turističnih kmetij v občini Mozirje je pospeševalka pri tamkajšnji kmetijski zadrugi Marija Bezovšek. Sama je dejala, da prihaja iz stare šole gospodinjinskih učiteljic, ki jih dandanes ni več, bi jih pa še kako potrebovali. Zadnja desetletja smo se nekako sramovali govoriti o gospodinjiskem delu in o tem, da je tudi tukaj potrebno učenje in pomoč. Mislili smo, da bo ženska enakopravna že, če ne bo nič vedela o gospodinjiskem delu.

Prav na turističnih kmetijah pa je znanje (ne le tisto, ki ga nasledimo od matere) o osnovah gospodinjstva, čistoče in dela z ljudmi še kako potrebno. Brez trdne in

razumevaljoče družine, katere vsi člani radi poprimajo za delo, ni mogoče imeti dobre turistične kmetije, je večkrat dejala Marija.

Z eno oceno: kmečki turizem v gornjesavinskih hribih (kmetije so na višini od 600 do 900 metrov nadmorske višine) je dosti bolj razvit kot v Pomurju. Če smo še bolj samokritični: naše turistične kmetije se s tamkajšnjimi ne morejo primerjati. Medtem ko so na-

še v glavnem kmečke gostilne (in so si napis »kmečki turizem« lastniki sami obesili nad vrata) ali pa se kmetije, ki sicer nimajo znak razpolovljenega jabolka, ukvarjajo v glavnem z izletniškim turizmom, so povsem drugačne turistične kmetije v Šmihelu. Videli smo le tri, toda po besedah Marije Bezovšek tudi drugih trideset (za tako majhno občino je to veliko) ni nič slabših. Vse so trdne

Kako se da stara hiša prijetno urediti v turistično kmetijo, so Pomurci lahko videli na Napotnikovi domačiji. Zakaj bi odvrgli stare kredence, komode, postelje in mize? Očistiti in premazati jih je potrebno, pa bodo še kako prijetni za bivanje turistov.

kmetije, na katerih se že stoletja menjavajo generacije z istim primkom, ukvarjajo pa se z živinorejo, gozdarstvom in seveda — turizmom.

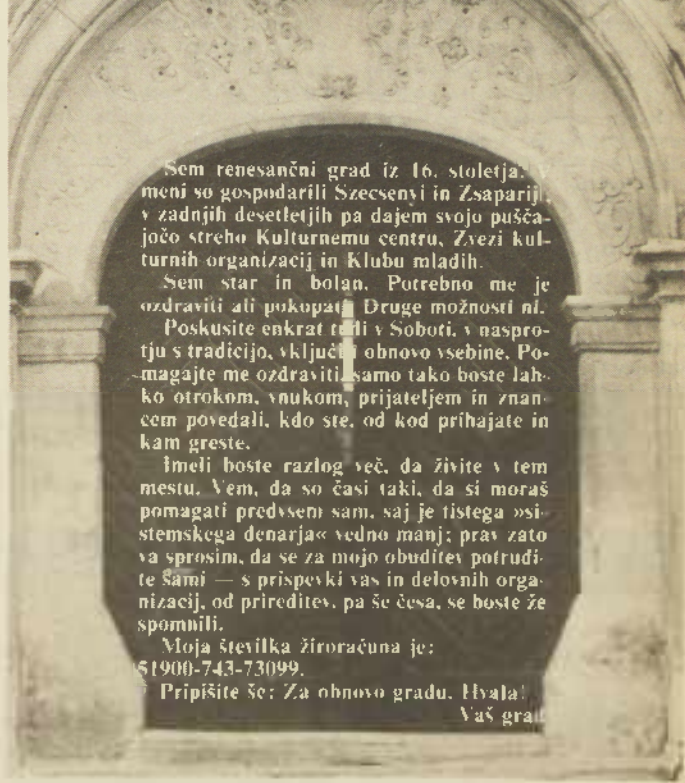
Za goste so sezidali novo stavbo ali preuredili staro, v sobah so tuši in sanitarije, jedilnice so urejene z okusom kot prave kmečke sobe.

60 odstotkov gostov si sami pridobijo (vsi imajo telefon), 40 pa prek turistične agencije Kompas.

Turistične kmetije nosijo zastavo turizma v občini Mozirje. To je tudi ena od razlik v primerjavi s pomurskimi. Njihovi gostje prihajajo iz Italije, Francije, Nemčije, so v glavnem višje in visoko izobraženi in zadovoljni s samoto in preprostostjo.

Pri nas ne bi mogli trditi, da imajo turistične kmetije — čeprav imajo znak razpolovljenega jabolka — podporo in pomoč pri kmetijski zadrugi. V Pomurju je še vedno najpomembnejši zdraviliški turizem, ki še vedno ni ugotovil, da lahko uporabi turistične kmetije v svoji ponudbi kot zanimiv dodatek.

(Dalje prihodnjič) Bernarda B. Peček

MINERALNA VODA PRODALA ZA 13 Odstotkov MANJ SLATINE V STEKLENICAH

ODŽEJA DO DNA!

Ker o denarju, cenah in številkah v današnjem »jugoslovanskem času« nima smisla govoriti, je še najbolj resničen podatek o fizičnem obsegu proizvodnje in prodaji. V največjem tozdu Radenske, Mineralni vodi, v prvih petih mesecih letošnjega leta ti podatki niso preveč spodbudni. Prodaja izdelkov je manjša za 10 odstotkov, programa mineralne

manj mineralne vode in brezalkoholnih pijač, kot so načrtovali. Pri mineralni vodi v steklenicah je ta padec kar 13-odstoten (ta še vedno pomeni največji delež dohodka), pri brezalkoholnih pijačah pa so načrte presegli za en odstotek.

V primerjavi z lanskim letom so število napolnjenih plastenk povečali za 36 odstotkov. Lani so polnili le miral, ki je bil ob jadranski obali, na letališčih in v pristaniščih zelo dobro sprejet, letos pa so začeli polniti v plastično embalažo tudi radin, ki je nizko mineralizirana voda brez ogljikovega dioksida. Precej se je zmanjšala prodaja stila (brezalkoholne pijače, ki je nadomestila sporni deit), kar pa je le nadaljevanje padanja prodaje v minulih letih. Lahko bi ga povezali z uveljavljanjem drugih brezalkoholnih pijač Radenske. Pri swingu odstopajo od načrtov za 5 odstotkov, močno pa se je povečala prodaja šuma (diabetične pijače v treh okusih), in sicer za 36 odstotkov.

Podobno usodo doživljajo tudi polnilci slatin in brezalkoholnih pijač, in tudi zaradi tega si v Radenski ne delajo preveč skrbi. Še tuje je s polnilci sadnih sokov, in če so se izdelovalci sadnih sirupov lahko lani še pohvalili z večjo prodajo, letos tudi njihovi izdelki ne gredo v prodajo.

Ugodnejši pa so podatki o izvozu. Le-ta je večji v primerjavi z lani za 8 odstotkov. Mineralno vodo pijejo v dvanajstih državah, od 3,7 milijona steklenic pa je gre največ v Avstriji, Nemčiji in Italiji. V nekaterih deželah je plastična embalaža bolj uveljavljena kot steklena. Tako je v Singapurju, Avstraliji in Nizozemski, kjer so zelo dobro sprejeli plastenko z miralom.

NA TRGU KMALU NOV OKUS — BITTER

Kupce je potrebno vedno znova presenečati in jim ponuditi vsako leto kaj novega. Tega načela se v Radenski držijo. Pohvalijo se lahko s kar pestro izbiro brezalkoholnih pijač in zadnje leto tudi mineralne vode (štirje vrste mineralne vode — štirje okusi, večja razlika pa je med mineralno vodo v steklenicah in vodo v plastični embalaži). In letošnja novost?

Začeli so polniti brezalkoholne pijače v steklenice 0,25 litra, in sicer okuse, ki so domačim kupcem najljubši. To so stil oranža, swing banana-kivi in eksotik.

Poleg tega so take steklenice za gostinstvo sprejemljivejše kot litrske (gostinska ponudba je na višji kakovostnejši ravni, če prinese natak brezalkoholno pijačo v steklenički namizo in jo odpre pred gostom, kot pa če za pulmom natoči v kozarec naročeno pijačo).

Ali pomenijo manjše steklenice in plastična embalaža večji dohodek? Branko Ficko je odgovoril: »Radenska gotovo ne more ostati pri masovnosti, ki jo je imela v preteklosti — samo čista mineralna voda in velike količine, ampak mora iti v pestrost. Raznovrstnost količinsko ni velika, je pa dodatna ponudba in v gostinstvu nujno potrebna.«

Še pred sezono bodo v Mineralni vodi v Radenski začeli polniti nov okus mineralne vode — bitter, kmalu pa tudi znano svetovno znamko.

Bernarda B. Peček

MNOŽICA AVTOPREVOZNIKOV IN GOSTINCEV

Namen tega sestavka ni v tem, da bi pel hvalospeve osebnemu delu (obrtištstvu), pa tudi ne, da bi skušal koga odvrniti s poti, na katero se je podal ali pa to še namerava. Rad bi le nanizal konkretne podatke o številu posameznih obratovalnic in prek tega paleto dejavnosti, ki jih opravljajo občani soboške občine. Morda pa bo informacija komu pomagala, da bo odkril dejavnost, za katero ni vedel, pa bo še sam poskusil. Takoj naj dodamo, da je po določitih sedanega obrtnega zakona treba imeti za pridobitev obrtnega dovoljenja za nekatere dejavnosti redno srednjo šolo, za druge je dovolj preskus znanja pred komisijo, so pa tudi dejavnosti, kjer ni treba predložiti nobenega dokaza o formalni šolski izobrazbi. Slednje pa sploh ni ovira, pa naj se nameravaš ukvarjati s čemerkoli, če se zasebnik organizira po določitih zakona o podjetjih, torej ustanovi zasebno podjetje. Več o tem smo pisali v 22. številki Vestnika.

V občini Murska Sobota so najštevilnejši zasebni gostinci, ki jih je 130, od tega 94 zasebnih gostiln in 36 bifejev oziroma okrepčevalnic. Če k tem številkam dodamo še družbene gostinske obrate, ki pa jih je prav tako veliko, ugotovimo, da je lokalov več kot dovolj, kar pa ne pomeni, da ni območij, kjer bi bilo kako gostišče (še) dobrodošlo, posebno če bi ponujalo tipične prekmurske specialitete.

V občini so dobro »zasedeni« tudi avtoprevozniki, saj jih je 118, poleg teh pa je še 7 taksistov. Ne eni ne drugi nimajo dovolj dela, zato nekateri od njih opravljajo še dodatne dejavnosti. Konkurenca je pač huda, zato morajo čisto voziti (zlasti pri podjetjih) poceni.

Na tretjem mestu so zidarji in urejevalci pročelij. Teh je 32.

Svojčas, ko je bila zlata doba za graditelje (tako investitorje kot izvajalce), jih je bilo seveda več. Enako bi lahko rekli za mizarje, ki jih je 29. Takoj za njimi so frizerski saloni (28). Dalje: v občini je uradno 19 avtomobilov, neuradno (šušmarstvo) pa najbrž še toliko. Izdelovalci številnejše skupine so: izdelovalci drobnih kovinskih predmetov (18), žensko krojaštvo-šivilstvo (16), storitve z gradbenimi stroji (15), soboslikarstvo in pleskarstvo (11), slaščičarstvo (11), kleparstvo (10), ključavničarstvo (10), izdelovanje tehničnega blaga in plastičnih mas (10), tesarstvo (9), trgovina na drobno (9), izdelovanje blaga za široko porabo iz plastičnih mas (9), inštaliranje vodovoda in plina (9), napeljava električnih inštalacij (7), napeljava centralne kurjave (7), strojno

ključavničarstvo (6), popravila televizorjev in radia (6), elektromehanika (6), kemično čiščenje (6), izdelava drobnih predmetov iz usnja (6), kovaštvo (5), popravilo poljedelskih in živinorejskih strojev (5), izdelava sodov, škafov in bokalov (5), mletje žitaric (5), vulkanizerstvo (4), peka kruha in peciva (4), tiskanje in grafično oblikovanje (4), cvetličarstvo (4), fotografsvo (4), keramika in pekarstvo (4), kamnoseštvo (4), izolaterstvo (3), lončarstvo (3), zlatarstvo (3), strojno pletilstvo (3), popraviljanje, vzdrževanje in postavljanje gospodinskih aparatov (3)... V soboški občini imajo po 2 obrtnika za teracerstvo, kamnoseštvo, avtoličarstvo, urarstvo, orodjarstvo, izdelovanje električnih naprav, izdelovanje drobnih predmetov tekstilne galanterije, tapetništvo in deko-

raterstvo, moško krojaštvo, izdelovanje medicinske opreme, drobne embalaže... pa po 1 za mavčarstvo in štukaturo, parketarstvo, pranje avtomobilov, finomehanikov, popravilo pisarniških aparatov, žaganje lesa, krznarstvo, izdelavo brezalkoholnih pijač, stiskanje jedilnega olja, knjigoveštvo... Bodi dovolj!

Na koncu pa še tole: zasebniki opravljajo tudi nove dejavnosti. Tako imajo »obrtnika«, ki projektira gradbene objekte, dva ponujata tehnološke, dva tako imenovane svetovalne storitve. Te pa bodo prišle prav tudi tistim, ki se za obrt šele odločajo, saj, kot je razvidno iz tega pregleda, nekatera področja še niso povsem zasedena.

Š. Sobočan

IZ LENDAVSKE OBČINE

Spremenili družbeni plan

Načrtovalci razvoja pravijo, da je v sedanjih razmerah težko načrtovati razvoj za kraje, kaj šele za pet- in večletno obdobje. Dokaz, da je tako, je tudi družbeni plan razvoja občine Lendave za obdobje 1986—1990, saj razvoj ne gre tako, kot so predvideli v začetku planskega obdobja, zato so ta dokument spremenili, oziroma ga v določenih delih prilagodili dejanskemu stanju ali pa zdaj, skoraj že pri izteku, bolj realnim pričakovanjem.

Pa poglejmo nekatere nove razvojne načrte! V družbenem planu so zdaj gradnja tovarne liven v Petišovcih, gradnja manjšega obrata »biovina« iz tropin grozja (verjetno v Čentibi) ter obrat za izdelavo nogavic v Dobrovniku. Bolj kot prej je zdaj poudarjeno tudi prizadevanje lne Nafta, da bi zgradila novo rafinerijo, na izžrpanem petišovskem polju pa naj bi uredili podzemno skladišče plina. Spremenjeni družbeni plan tudi predvideva napeljavo plina v industrijsko cono v Lendavi. Zelo konkretne so tudi naložbe v usposobitev kmetijskih zemljišč, in sicer kar 3100 hektarjev. Uredili naj bi tudi namakalne sisteme pri Turnišču (namakali bi 250 hektarjev). V spremenjenem družbenem planu je zdaj tudi ureditev osrednjega odlagališča komunalnih odpadkov v Redičkem gozdu pri Dolgi vasi na območju 2,5 hektarja. Tudi program modernizacije cest so dopolnili in vanj vnesli tudi »ojačitev« ceste med Lendavo in Trzinli in ter Petišovci v dolžini 2 200 metrov, enako velja za del ceste med Radmožanci in Turniščem in za cesto na Dolnji Bistrici.

Spisek aktualnosti dopolnjenega družbenega plana občine bi bil predolg, zato ga prekinimo. Žal pa so tudi naložbe, ki so jih črtali in prenesli v boljše čase, na primer gradnjo železnice do rudnika v Benici.

S. Sobočan

Za trezen dogovor vseh zainteresiranih

»Ker gre za širši problem mesta, občine in regije, predlagam, da sedemo za skupno mizo vsi zainteresirani za soboški grad in njegovo usodo, da ne bi propadel. Zato se moramo trezno določiti za najboljšo rešitev.« S temi besedami je predsednik skupščine občine Andrej Gerenčar na sestanku občinskega izvršnega sveta v Murski Soboti pozval navzoče k spravi razpravi, v kateri so se seznanili s pripravljalnimi deli za obnovo dvorane in drugih prostorov v soboškem gradu. Predsednik iniciativnega odbora za obnovo grajske dvorane Ivan Obal jih je uvodoma seznanil, da že razpolagajo z idejnim projektom in izvedbenimi dokumenti, predračunska vrednost te naložbe pa je čez 6,8 milijarde dinarjev. Z javno razgrnitvijo projekta v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti so se začele številne

aktivnosti, ki se bodo nadaljevale julija in avgusta, kar naj bi omogočilo jesenski začetek del. Se prej pa bodo morali zagotoviti dovolj denarja, ki je povezan z načrtovanim povečanjem prispevne stopnje v kulturi in uvedbo krajevnega samoprispevka, poiskati pa bo treba tudi ustrezne prostore za preselitev Kluba mladih. Ker sedanje krizne gospodarske razmere niso naklonjene posegom družbenih dejavnosti, bo očitno treba še veliko časa, predvsem pa denarja, da bi uresničili celotni projekt obnove soboškega gradu.

V nadaljevanju seje so člani soboškega izvršnega sveta obravnavali poročila o delu sodišča združenega dela in družbenega pravobranilca samoupravljanja za leto 1988. Kot so ugotovili, med spornimi zadevami še vedno prevladujejo delovna razmerja, predvsem glede denarnih ter-

jatev, narašča pa tudi število kooperantskih sporov v kmetijstvu ter med obrtniki in pri njih zaposlenih delavcev. Ob sprejemu nove normativne ureditve pa je pričakovati še večje število spornih zadev. To se je pokazalo tudi pri delovanju družbenega pravobranilca samoupravljanja, ki se je poleg preventivnega delovanja precej ukvarjal z delovnimi razmerji, statusnimi spremembami ter odnosi pri razporejanju dohodka in čistega dohodka.

Na seji so se seznanili tudi z informacijami o usklajitvi samoupravne organiziranosti Radenske z zakonom o podjetjih. Statut o prenovi Radenske namreč predvideva organiziranje enovitega podjetja z možnostjo dograjevanja posebnih organizacijskih oblik, zlasti pri kooperacijskih odnosih in zunanjtrgovinskem poslovanju.

Milan Jerše

ŠOLA RASTE

Če se približujete Bakovcem, že od daleč zagledate dvigalo, kakršna stojijo le na velikih gradbiščih. In res gradijo doslej največjo stavbo v kraju — novo šolo. V njej bo-

do imeli svoj delček vsi tisti, ki plačujejo samoprispevek, saj gre za skupno občinsko naložbo.

V Bakovcih so morali na ta dogodek čakati vse od leta 1958, ko so za potrebe šole tam postavili paviljon in predvideli, da bodo v nekaj naslednjih letih dogradili še druge manjkajoče prostore.

Pa je od takrat minilo že 31 let. Ves ta čas je bilo vzgojno-izobraževalno delo v mnogočem okrnjeno zaradi prostorske stiske. In kaj se jim končno obeta?

»Z zidavo bomo pridobili 2.274 kvadratnih metrov novih prostorov, obenem pa bomo obnovili paviljon, ki meri okrog 450 kvadratnih metrov. Žal spet gradimo le 1. fazo, torej ne tudi telovadnice s pripadajočimi prostori. Na to smo zelo težko pristali, toda zaradi pomanjkanja denarja smo se tej pridobitvi morali odreči. Upamo, da se ne bo zgodilo tako kot v Bogojini, pri Gradu in drugih šolah, ki že 20 in več let čaka-

jo na novo telovadnico,« nam je ob obisku na gradbišču povedal ravnatelj domačih krajevnih skupnosti Bakovci in Dokležovje, ki sta zagotovili 300 milijonov dinarjev, občani pa so pripravljani s prostovoljnim delom sodelovati tudi pri urejanju okolice šole. To je doslej največji delež kakšne krajevne skupnosti pri tovrstnih gradnjah s samoprispevkom. Ravnatelj je pohvalil tudi skrb občinske izobraževalne skupnosti pri zagotavljanju naložbenih sredstev in tudi izvajalca — SGP Pomurje —, ki namerava z deli končati do 6. novembra (začeli pa so 24. februarja letos). Dobra poteza je bila tudi nakup opreme, ki se je medtem podražila za več kot 100 odstotkov.

Kljub težkim gospodarskim razmeram torej ni zastala skrb za izboljševanje materialnega položaja šolstva v občini. Medtem se tudi v Kuzmi pripravljajo na dograditev šole (tudi telovadnice).

Jože Graj

OBČNI ZBOR ZVEZE ORGANIZACIJ ZA TEHNIČNO KULTURO

Družbena vloga organizacije se krepi

Na rednem letnem občnem zboru Zveze organizacij za tehnično kulturo so ugotovili, da se družbena vloga organizacije krepi in da postaja vse pomembnejši dejavnik družbenega razvoja v občini M. Soboti. V vseh osnovnih šolah imajo ustanovljene klube mladih tehnikov, poleg teh pa na šolah delujejo tudi zadrage. Letos in prihodnje leto bodo mladinske tehnične klube ustanovili tudi na srednjih šolah. Pred dvema letoma so uredili dom tehnične kulture in v njem opremili računalniško učilnico, v kateri se bodo lahko usposabljali mladi strokovnjaki. Dom naj bi postal tudi mesto, kjer bi se srečevalo čim več ljubiteljev tehnične kulture. V minulem letu je Zveza organizacij za tehnično kulturo organizirala več regijskih, republiških, pa tudi zveznih srečanj, to pa bodo delali tudi v prihodnje. V programu dela, ki so ga sprejeli na občnem zboru, so dali poseben poudarek razvoju inovativno-raziskovalne dejavnosti, tehnični vzgoji mladine, razvoju računalništva, radioamaterstvu, modelarstvu, kmetijsko-tehnični dejavnosti. Dom tehnične kulture naj bi dojel pobude za razvoj novih gospodarskih dejavnosti.

Na občnem zboru so sprejeli tudi sporazum o ustanovitvi sklada za razvoj nadarjenih učencev. V sklad naj bi prispevali sredstva organizacije združenega dela in samoupravne interesne skupnosti.

Jani D.

ŠIRJENJE VODOVODNEGA OMREŽJA IN OKOLJE

Na skupščini samoupravne komunalne interesne skupnosti Murska Soboti so delegati najprej potrdili dva dokumenta, ki sta se nanašala na minulo leto: finančni načrt in program dela. Ugotovili so, da je večina nalog uresničena, zato ni bilo ovir, da jih ne bi potrdili.

Tudi za letošnje leto sta finančni načrt in program dela dokaj realna, zato se je razprava o obeh dokumentih v glavnem vrtela okoli nekaterih podrobnosti, ki so nakazovale usmeritev tega sisa za prihodnje srednjeročno obdobje. V njem naj bi dali glavni poudarek širitvi vodovodnega omrežja na območju Goriškega, več denarja pa bi morali vlagati v čistilne naprave, saj bo zdrava pitna voda v bližnji prihodnosti eden največjih problemov naše družbe.

Spregovorili so tudi o tem, da bi na ravni Pomurja morali začeti razmišljati o skupni organizaciji, ki bi skrbela za vodovodno omrežje in pitno vodo, približno tkao, kot imajo to urejeno v obalnih občinah. Napeljava vodovodnega omrežja je iz dneva v dan dražja, zato bi se teh problemov morali lotiti enotno in strokovno.

D. L.

O SAMOUPRAVLJANJU V PODJETJU

SINDIKAT JE ZA VEČ PRAVIC

Ob 27. juniju — dnevu samoupravljalcev je bila v Murski Soboti razširjena seja predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov, na katero so povabili člane klubov samoupravljalcev, predsednike konferenc, sindikalnih konferenc in delavskih svetov, sodišča združenega dela, družbenega pravobranilca samoupravljanja in druge. Osnovna tema pogovora — sodelovala je tudi slovenska delegatka na 18. srečanju samoupravljalcev Jugoslavije v Kragujevcu Anica Sapač — je bila samoupravljanje v podjetju.

Od uveljavljanja samoupravljanja v naši družbi je minilo že 39 let, torej gre za razmeroma dolgo in zrelo obdobje, ki je nedvomno rodilo številne pozitivne rezultate. Toda, žal so bile na tej poti tudi razne ovire zaradi družbenih razmer. Pravimo, da delavci danes nimajo velikega vpliva na marsikatero zadevo, ki je že vnaprej predpisana. Tako samoupravljanje ne moremo pojmovati kot potrjevanje in izpolnjevanje čedalje večjega kupa najrazličnejših predpisov ter manjše možnosti pri odločanju o razdelitvi dohodka in osebnih dohodkov, ki naj bodo rezultat dela. Na ta način na pragu 21. stoletja

gotovo ne bodo ustvarili razmer za svobodno uveljavljanje delavskega samoupravljanja.

Pri vsem tem seveda ne moremo mimo današnje vloge samoupravljanja v podjetjih, s čimer je povezan cel splet določil iz zakona o podjetjih. Mislimo predvsem na vlogo in naloge sindikata kot najširše organizacije delavcev v podjetju. V omenjenem zakonu je zapisano le, da delavski svet podjetja obravnava predloge sindikata v zvezi z uresničevanjem samoupravnih pravic delavcev in njihovega gmojnega položaja ter da se v statutu podjetja določi način sodelovanja s sindikatom. Zveza sindikatov razumljivo terja več pravic. Zavze-

majo se, da sindikat v podjetju deluje samostojno in svobodno, upoštevajoč sindikalne listine, ko gre za pomembna vprašanja uresničevanja in varstva gospodarskega, gmojnega in socialnega položaja članov sindikata. Poleg tega terjajo, da se o teh vprašanjih pred končnim sprejemom opredelijo do mnenj in predlogov sindikata v delavskem svetu, izvršilem in poslovnem organu. Da ne govorimo posebej o zagotavljanju vseh podatkov in informacij o delu, poslovanju in razvoju podjetja, obveščanju, prostorskih in drugih možnostih za nemoteno delo sindikalnih aktivistov med delovnim časom in plačilu za tako opravljeno delo, za kar ne bi smeli biti klicani na odgovornost in postavljeni v

manj ugoden položaj kot drugi delavci. To velja tudi za organiziranje in vodenje stavk, kar je jasno opredeljeno s sindikalnimi stavkovnimi pravili.

Očitno je, kar je jasno pokazala tudi tokratna razprava ob dnevu samoupravljalcev, da se v tem delu našega političnega sistema ne smemo več ukvarjati z mlino na veter in se donkihотовsko igrati z raznimi predpostavkami, ki imajo malo skupnega z odgovornim obnašanjem do celotnega sklopa samoupravljanja. Če bomo to čimprej uvideli, se nam ni bati za posledno uresničevanje zgodovinske ideje o uveljavljanju delavskega samoupravljanja pri nas.

Milan Jerše

Zdravstveni delavci in sodelovanje z Madžarsko

Madžarsko ministrstvo je doktorju Janosu Paláncsaiu iz soboškega zdravstvenega doma in Ivanu Ivančiču, višjemu rentgenskemu tehniku soboške bolnišnice, ob petnajstletnici sodelovanja zdravstvenih delavcev sosednjih držav izročilo državno odlikovanje, prvo v vsem obdobju sodelovanja med zdravstvenimi organizacijami Zalske in Železne županije in Pomurskega zdravstvenega centra oziroma soboške bolnišnice in bolnišnice Markasovszki v Szombathelyu.

Doktor Janos Paláncsai pa pravi, da se je sodelovanje začelo že mnogo prej.

»Leta 1963 so me kolegi, pulmologi, člani Slovenskega zdravniškega društva, pooblastili, da navežemo stike s kolegi iz sosednje Madžarske. In takrat so nastali stiki med nekaterimi našimi ustanovami, kot sta Golnik in mariborska bolnišnica, in ustreznimi zavodi v Budimpešti, kot je klinika za pljučne bolezni, in državnim Koralnim inštitutom. Šele pozneje so nas spodbudili, da vzpostavimo stike z obmejnimi županijami, kot sta Zalska in Železna.«

Začelo se je z medsebojnim spoznavanjem in vpogledom v strokovno delo. S szombathelysko bolnišnico pa so se vzpostavili širši stiki med zdravstvenimi delavci v okviru sindikalnih organizacij, pripravljajo vsakoletna srečanja in se pomerijo v športnih igrah. Njihovi delavci tudi letujejo na morju in pomurci ob Blatnem jezeru.

»Poleg tega obstaja še ena oblika sodelovanja. To je Panonski simpozij, vsakoletno srečanje zdravnikov z obmejnih območij Avstrije, Madžarske in Pomurja. Na njih obravnavamo dogovorjeno strokovno temo. Letošnje srečanje bo v Radencih, tema pogovora pa prehrana, od dojenčka do predšolskega otroka.«

Sodelovanje je skorajda samodejno, saj ni posebnega organa, da bi stike določal, jih urejal in evidentiral. In prav zato so toliko pomembnejši.

Majda Horvat

MURSKA SOBOTA

Predlagali enkratno odplačilo stanovanjskega posojila

Drugič sklicana skupščina stanovanjske skupnosti je bila sklepna, tako da so delegati lahko sprejeli finančni načrt za lani in letos ter poročilo o delu skupnosti. V slednjem je zapisano, da je lani 253 stanovančev prejelo nadomestilo za stanarino, kar je za 30 odstotkov več, kot leto poprej, kar 250 pa so izločili odločbo oziroma terjatev neplačevanja najemnine. Strokovna služba pa o subvencijah pripravlja tudi posebno analizo, ki jo bodo delegatom predstavili v jeseni.

Na seji je predsedujoči delegat seznanil tudi z novimi stanarini, ki jih je odobril izvršni svet, ter o tem, da je le 58 odstotkov delovnih organizacij podpisalo spremembe in dopolnitev samoupravnega sporazuma o temeljnih planih Samoupravne stanovanjske skupnosti občine do leta devetdeset. Zato so sprejeli predlog, da za ostale občinske skupščine sprejme odlok.

Prav tako še vedno nekatere delovne organizacije svojih aktov niso uskladile z novim pravilnikom o pogojih in me-

rilih za zagotavljanje družbene pomoči iz sredstev solidarnosti — seveda bodo lahko oškodovani le njihovi delavci.

Ob koncu so sprejeli še prednostno listo za solidarnostna stanovanja. Zanj je zaprosilo 166 družin ali posameznikov, vendar so lahko razdelili le 45 stanovanj. Tako so mnogi, ki izpolnjujejo vse pogoje za solidarnostno stanovanje ostali brez, saj so upoštevali število zbranih točk.

Rekli so še, da bi tisti, ki so dobili posojilo brez revalorizacijskih obresti in stanovanjski skupnosti dolgujejo manjšo vsoto denarja le tega vrnil v enem znesku, saj sedaj velikokrat zaračunavanje in delo več stane, kot pa je vrednost anuitete. Pri tem seveda računajo na zavest in dobro voljo posojilojemalcev, saj jih z ničemer ne morejo prisiliti, da bi dolg poravnali v enkratnem znesku.

Majda Horvat

OGLAS V VESTNIKU — POSLOVNI USPEH!

Mladi raziskovalci o melioracijah

Dvanajst mladih raziskovalcev, študentov biotehniške fakultete iz Ljubljane in VAS Maribor ter dijakov srednje kmetijske šole iz Rakičane se je zbralo v študentskem taboru v Šalovcih, kjer pod strokovnim vodstvom dipl. inž. Zite Flisar-Novak in drugih strokovnjakov ugotavljajo, kakšno je vzdrževanje melioracijskih sistemov. To je prvi tovrstni tabor v Sloveniji, pobudo zanj pa je dal soboški občinski izvršni svet, ki že dalj časa spremlja to problematiko in ugotavlja, da so ti sistemi slabo vzdrževani. Za svoje raziskave so mladi izbrali dva sistema, starejšega, ki je bil zgrajen pred osmimi leti na območju Hodod-Krplivnik in novejši objekt ob Peskovskem potoku na območju Peskovci—Šalovci. Vse objekte so inventarizirali, zdaj pa ugotavljajo, kakšno je stanje in potrebe po vzdrževanju teh sistemov.

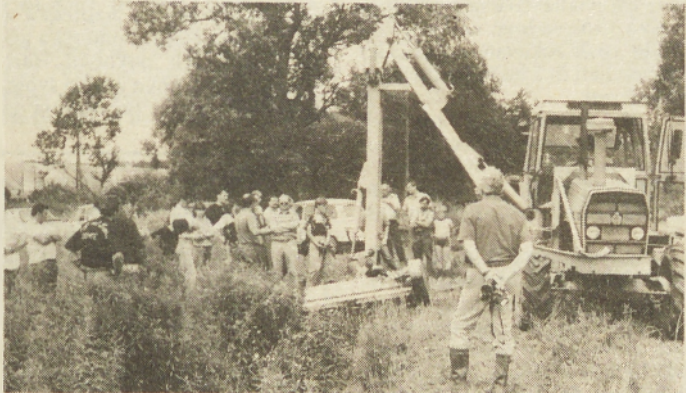
Poleg raziskovalnega dela pripravljajo tudi strokovna srečanja in za njimi je že okrogla miza na temo melioracij in izrabe tal, na katero so povabili vse, ki gospoda-

rijo s prostorom in so poklicani za ohranjanje okolja, hkrati pa tudi za večjo pridelavo hrane. Same melioracije pa ne dosežejo svojega cilja, če ti sistemi niso ustrezno vzdrževani, zato je prav temu potrebno nameniti posebno pozornost. Dosedanje ugotovitve kažejo, da za vzdrževanje premalo skrbimo, melioracijski jarki so poraščeni, zamuljeni in zablateni, izlivke so potopljene, zato je neob-

hodno redno vzdrževanje in čiščenje. Prikaz vzdrževanja so praktično prikazali konec minulega tedna in nanj povabili vse, ki so za to odgovorni, žal pa je bil odziv izredno slab, kar je še en dokaz, da temu v Pomurju ne namenijo dovolj pozornosti.

Več o študentskem taboru v prihodnji številki.

Tekst in foto: Ludvik Kovač

Na obisku pri kmetijah Bosne in Hercegovine (1)

Plantaže, ki ne poznajo izgub

Beseda je o delovni organizaciji Plantaže v okviru sosda ATPK Bosanska krajina Banja Luka. Je največja tovrstna delovna organizacija v Bosni in Hercegovini, saj gospodari z 995 hektarji intenzivnih plantažnih nasadov, v glavnem jablan in hrušk ter breskev. Najprej se ustavimo v nasadu hrušk v Jurkovcu, kjer že obirajo najzgodnejše sorte, kot je junijska lepota, po katerih je na tržišču veliko povpraševanje, prav tako pa tudi po breskvah, ki jih od tu razvažajo v različne konce države. Po sadju iz njihovih nasadov povprašujejo zlasti ob Jadranu, pa tudi v osrednjih delih države, saj je zaradi značilne mikroklimi to sadje prijetne arome in še prijetnejših barv. Za okolico Bosanske Gradiške, kjer se nahajajo ti plantažni nasadi, je značilna nočna megla, podnevi pa je dovolj sonca, tako, da se plodovi lepo obarvajo in dobijo prijetno rdečo barvo, pripoveduje Miladin Stojnić, diplomirani inženir sadjarstva in pomočnik direktorja za proizvodnjo v delovni organizaciji Plantaže.

Če se mnogi sadjarski obrati pri nas srečujejo s težavami in tudi z rdečimi številkami, ta delovna organizacija ves čas svojega delovanja ne pozna izgub. In kakšen je recept za tako uspešno poslovanje? »Smo delovna orga-

15 tisoč ton jabolk in hrušk, načrtujejo pa, da bodo leta 1992 dosegli pridelek od 20 do 25 tisoč ton. Kot že rečeno, s prodajo težav nimajo, tudi na račun ugodne lokacije, saj ni daleč do tržišč ob Jadranu ali v osrednjih

jo, zato zdaj največjo skrb nameenjajo sortnemu izboru. Njihov cilj je modernizacija pridelave, krčenje starih nasadov in naprava novih, takšnih, ki bodo že v drugi in tretji vegetaciji dajali soliden pridelek. To je v glavnem sadno drevje na šibkih podlagah, ki hitro zarodi, izbirajo pa sorte, po katerih je na tržišču povpraševanje. V jablanovih nasadih zdaj že prevladujejo sorte elstar, jonagold, melrose, idared in zlati delišes klon B, pri hruškah pa viljamova, fetelova in passa crassana.

V delovni organizaciji Plantaže imajo tudi lastno drevnisko, ob lastni proizvodnji pa razvijajo tudi kooperacijsko. Res, da v nekoliko manjšem obsegu, saj imajo 96 kooperantov s 136 hektarji nasadov, ti pa pridelajo letno od 100 do 150 ton sadja. Tudi z lastno hladilnico v Bosanski Gradiški se radi pohvalijo, njene zmogljivosti pa so 8 tisoč ton sadja.

Če proizvodnjo v tej delovni organizaciji dobro obvladujejo, jim vsako leto največ nevšečnosti povzročajo vremenske neprilike. Imajo sicer organizirano obrambo pred točo, ki pa je premalo učinkovita, saj je nad tem ob-

Potrjena složnost pomurskih kmetov

Četrtek bojkot oddaje mleka je tudi med pomurskimi rejci naletel na ugoden odziv. Zagate, v katerih so se znašli, je tudi nje združil k punktu in takorekoč složno so se odzvali pozivu obeh slovenskih kmečkih zvez, da v sredo zvečer in v četrtek zjutraj mleka ne odnesejo v zbiralnico. In tudi podatki kažejo, da je bojkot uspel, saj so v Tovarni mlečnega prahu v Murski Soboti zbrali tokrat le nekaj čez 3 tisoč litrov mleka, ki ga sicer dnevno odkupijo okrog 115 tisoč litrov, v ljučumerskem Mlekoprometu, ki del mleka odkupuje tudi na Hrvaškem, pa so vsega skupaj zbrali le okrog deset odstotkov običajnih dnevnih količin mleka.

In proti komu je bil uperjen ta bojkot? Proti potrošnikom, ki morajo že zdaj drago plačevati mleko in mlečne izdelke, gotovo ne. To so rejci jasno in glasno povedali že med pripravami nanj, zato so v četrtek tudi zastoj delili mleko, pa še kruh so marsikje ponudili zraven. Vse tiste, ki krojijo politiko usode kmetijstva, so skušali javno opozoriti na svoje težave in dokazali, da znajo biti složni, ko zahtevajo svoje pravice. Pa ne zahtevajo nič drugega kot le pravično plačilo za svoje delo. Preveč odpo-

vedovanja je bilo pri kmetih že v preteklosti in tako naprej ne bo šlo. Zdaj so opozorili na težave pri mleku in pri živini, kjer prav tako velja bojkot oddaje, dokler jim ne bodo zagotovili takšnih cen, ki bodo pokrivala stroške prireje, morda pa bodo že jutri tudi pri drugih proizvodih. Zdaj

prispeval k hitrejšemu razreševanju njihovih problemov. Kmet, zadruga in mlekarja bi se morali pri tem povezati in nastopiti skupaj. Tudi proti nesmiselnemu uvozu mleka in mlečnih izdelkov, ki spravlja slovensko mlekarstvo v še težavnejši položaj. Rejci in mlekarji eden brez dru-

Za mleko, oddano v juniju, bodo rejci dobili v povprečju 3.300 dinarjev za liter mleka s 3,6 odstotka maščobe (vsi ste so vse premije in spodbude), kupec pa je moral za konzumno mleko plačati v juniju 6.930 dinarjev. Deset odstotkov iz cene povere trgovina, kakšen je delež posameznih udeležencev, pa ni težko izračunati.

so še močnejši in še bolj samozavestni.

Pa še beseda o samem bojkotu oddaje mleka. Vsaj izvenlo je tako, da je ta uperjen tudi proti monopolistom, ki da si režejo prevelik kos pogače, ki jo morajo drago plačevati potrošniki, rejcem pa pri tem ostajajo le »drobtinice«. Morda pa so prav pri tem napravili spodrslija, ki ne bo

gega ne morejo, zato je medsebojna vojna nesmiselna in ne vodi k pravi rešitvi. Kaj se bo zgodilo jutri, ko mlekarne ne bodo več mogle prodajati svojih izdelkov? Bodo takrat spet one bojkotirale rejce? Tega ne bi smeli dovoliti, zato je potrebno v prihodnje več skupnega dogovarjanja in strpnega dialoga!

Ludvik Kovač

NA PILJENJU SEJEMSKEGA SCENARIJA

Za prodor v Alpe-Jadran

Radgonski mednarodni kmetijsko-živinski sejem se bo v 27. letu starosti skušal še razvidneje uvrstiti med tiste evropske priljubljene tržne medije, kjer je na enem mestu možen prežet nad vsem vrednim, kar se tisti hip dogaja v stroki. Je namreč na poti v prostor delovne skupnosti Alpe-Jadran in sledi razvojnemu tokovom sejamskih središč, kakršna so posejana po ZR Nemčiji in drugih državah Zahodne Evrope. Tako bi lahko povzeli nit nedavne (28. junija) razširjene seje programskega sveta Kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni, kjer so govorili o strokovnem programu sejemske prireditve med 19. in 27. avgustom.

Mirne duše smemo ponoviti domislco stanovskega sotrudi-ka izpred dveh, treh let, češ da je radgonski sejem zrasel v »malega«, a prilagodljiva »velikana«, pisanega na dušo vrhunskemu agroživilskemu strokovnjaku in najbolj preprostem kmetu. Se-stanek štaba ljudi za vodenje, upravljanje, razvoj in organizacijo sejma je — čeprav v okleščem sestavu — dodal še nekatere določene razsežnosti. Najprej o poudarjeni strokovnosti in večji selektivnosti, da se pač privlačnejši, tehtnejši prikazi, razstave, posvetovanja, predavanja, okro-

gle mize, revije in ocenjevanja ne bi prekrivala; pa naj gre za živinorejski del z govedorejo, prašičerejo, konjerejo, perutinarstvom in drobnico, ali za kmetijsko mehanizacijo z inovacijskimi vložki in ustvarjalnostjo domače pameti, ali za katerokoli spremljajočo prireditev s tradicionalno parado kmečkih opravil in običajev. Pri govedorejskemu delu smo slišali, naj bi Radgončani sledili zgledu iz sejamskega Rieda, kjer znajo izvesti tudi revijo plemenskih krav, čeprav je to povezano z večjo skrbjo, redno molžo, prostorom za karanteno, nižjo mlečnostjo, skratka s tveganjem in stroški. Še letos bo treba poskrbeti za veterinarsko-sanitarni red, da se ne bi ponovile določene napake iz preteklosti. Podobno velja za predstavljanje in prodajo domačih dobrot s kmečkih turizmov in kmetij, kajti minimalno zdravstveno-higiensko varstvo porabnika mora biti zagotovljeno; tudi to namreč daje ime radgonskemu sejmu. Dodajmo, da so na dan seje opravili degustacijo in ocenjevanje sirov ter navzočim pokazali nov podaljšek pokritega razstavnega prostora s hladilnico za meso in mesne izdelke.

B. Žunec

Zložbe na 4300 hektarjih

V letošnji zložbeni program v soboški občini se vedno bolj vključujejo tudi manj razvita in obmejna območja, zato je treba za prostorsko ureditev nameniti vedno več denarja. Znano je, da 90 odstotkov nepovratnih sredstev za izvajanje zložb zagotavlja Zveza vodnih skupnosti Slovenije, preostalih 10 pa kmetijska zemljiška skupnost in sis za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe. V letu 1989 so predvidene zložbe na 4300 hektarjih površin. In kje jih načrtujejo?

V Dolencih (150 ha), na območju Velike Krke, Adrijanec, Čepinec in Markovec na 810, v Domanjševcih in Križevcih na 600, v Beltincih na 480, v Gančanih na 580, v Lipovcih na 300, v Bratoncih pa na 190 hektarjih. Poleg tega predvidevajo, da bodo po opravljenih melioracijah izvedli zložbe na 700 hektarjih ob potoku Lukaj in na 500 hektarjih ob Ledavskem jezeru ter Večeslavcih in Sotini. Delež sofinanciranja sisa za pospeševanje proizvodnje hrane v soboški občini je blizu 423 milijonov dinarjev.

M. Jerše

SOBOŠKA MESNA INDUSTRIJA SE PRILAGAJA ŽELJANI REJČEV ŽIVINO

Živino lahko rejci sami pripeljejo v klavnico

V Mesni industriji iz Murske Sobotice že dlje časa ugotavljajo, da vse manj kmetov redi živino. Vzroki so gospodarski in preobrazba vasi.

V posameznih pomurskih vaseh je vse manj aktivnega kmečkega prebivalstva, skrb pa vzbuja tudi starostna sestava. Velja ugotoviti, da je med tistimi, ki še redijo živino, veliko dobrih in, da se reje koncentrirajo na usmerjenih kmetijah.

V Kmetijski zadrugi Panonka so se že v letu 1988 odločili, da organizirajo svojo odkupno mrežo, zato so se novemu položaju morali prilagoditi tudi v Mesni industriji. Organizirali so kooperacijsko rejo mlado pitanih goved, pri katerih plačujejo prirast, živino pa reju kupi Mesna industrija. Pri tovrstni reji sodelujejo predvsem večji rejci.

Ob tem pa niso pozabili na male kmete, ki so zaposleni. Zanje so organizirali odkup v depo-

ju Mesne industrije. Tako po novi odločitvi rejec lahko živino pripelje vsak ponedeljek in četrtek od 12. do 19. ure. Postopek odkupa so tudi poenostavili, saj prodajalec živine rabi le veljaven potni list za živino in osebno izkaznico, da mu izplačajo kupnino.

Rejci, ki se odločijo za prodajo v depozu Mesne industrije, imajo tudi možnost, da kupnino prejmejo preko zadruge oziroma TZO, s katero sodelujejo.

Takšen način odkupa je pri kmetih naletel na ugoden odmev, pozitivno ga je ocenila tudi Kmečka zveza. Seveda pa se ne strinjajo v KZ Panonki, ki z direktno prodajo živine Mesni industriji izgubljajo del dohodka, čeprav so kmetje njeni kooperanti. V Mesni industriji bno izdelali analizo odkupa in prevzema živine od vseh dobaviteljev. Analiza bo osnova za nadaljnje poslovne odločitve.

Boris Hegeduš

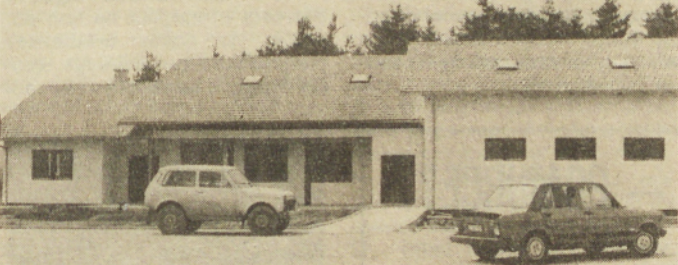
Posebno skrb posvečajo izbiri sort in podlag. Sadijo takšne jablane, ki hitro zarodijo, izbirajo pa sorte, po katerih je največje povpraševanje na tržišču.

nizacija, ki se ukvarja izključno s sadjarstvom, saj druge proizvodnje v naši delovni organizaciji nimamo, pravi Miladin Stojnić. »In ker živimo izključno od sadja, natančno vemo, kam in kako vložimo vsak dinar. Za vsak kilogram sadja vemo, kam in kako ga prodamo, zato si prizadevamo, da ustvarimo takšne pogoje gospodarjenja, ki nam bodo zagotavljali kar največji dohodek. Druge delovne organizacije v naši okolici se ob sadjarstvu ukvarjajo še z drugimi proizvodnjami, zato sadjarstvu ne namenjajo takšne skrbi, saj morebitni izpad v sadjarstvu pokrivajo z drugimi kulturami.«

560 delavcev zaposluje ta delovna organizacija, med njimi je 26 agronomov, vsi ti pa skrbijo za 600 hektarjev nasadov, ki so že v polni rodnosti, medtem ko bo okrog 400 hektarjev nasadov polno zarodilo v prihodnjih letih. Zdaj pridelajo letno okrog

delih države. Sadje prodajajo od Hercegnovega do Kopra, v vseh večjih mestih Bosne in Hercegovine, v Zagrebu, imajo pa tudi dva velika odjemalca v Sloveniji. Fructal Alko kupuje pri njih predvsem industrijsko viljamovko. Kmetijski kombinat Vipava pa je velik kupec jedilnih jabolk in hrušk. Tudi za izvoz so možnosti, žal pa je komercialna služba ozna na tem področju premalo učinkovita. Tako nekaj sadja izvozijo preko drugih, kot je Voče Zagreb, ABC Pomurka in Aprohercegovina, lani pa so precejšnjo količino hrušk izvozili celo s posredovanjem Tankerkomerca iz Zadra in splitske Dalme.

Le pet hektarjev jim manjka, da bi svoje površine s plantažnimi nasadi zaokrožili na tisoč hektarjev, vendar pravijo, da nasadov ne mislijo več širiti. Dosegli so optimalno proizvodnjo, ki jo lahko obvladujejo in prodaja-

V delovni organizaciji Plantaže posebej skrbijo za standard zaposlenih. Na vseh delovnih enotah so uredili obrate družbene prehrane, kjer nudijo delavcem topel obrok hrane.

močjem letalski koridor Zagreb—Dubrovnik in raketna obramba čisto ne more delovati. V nasadu hrušk v Jurkovcu so imeli lani kar dvakrat točo, 18. in 26. maja, in v obeh primerih raketna obramba zaradi letal ni mogla delovati. Obramba pred točo je zdaj organizirana v samostojni delovni organizaciji, s 60 odstotki potrebnih sredstev jo financirata delovni organizaciji Plantaže in Poljedelstvo, 20 odstotkov prispeva samoupravna interesna skupnost za pridelovanje hrane, preostalih 20 odst-

predvsem delavcev z višjo in visoko izobrazbo, saj se zavedajo, da brez strokovnjakov in znanja ni pravih rezultatov. Glavna skrb v prihodnje pa jim ostaja, kako zagotoviti delavcem še boljše osebne dohodke. S sedanjih 200 do 250 mark mesečno morajo priti vsaj na 400, 500 ali celo 600 mark povprečnega osebnega dohodka, pravijo, saj bo potem z zaposlovanjem novih delavcev manj težav. Zdaj si pomagajo z sezonskimi delavci, ki prihajajo iz drugih krajev te republike.

Ludvik Kovač

— Eni se pripravljajo na letošnje dopustovanje, mi kmetje pa že za prihodnjo sezono.

Na osnovi sklepa časopisno-radijskega sveta Vestnika in Radia Murska Sobota slovenski program na seji 28. julija 1988 si uredništvo pridruže pravico, da v skladu z Zakonom o javnem obveščanju, s sprejeto vsebinsko zasnovo Vestnika in v skladu z materialnimi možnostmi objavo posameznega pisma, mnenja ali stališča odkloni, pismo skrajša, ali samo pozvame družbeno pomembne odlomke. Kopij tekstov ne objavljamo.

Objava pisma, mnenja ali stališča še ne pomeni, da se uredništvo z vsebino strinja.

NAŠE OGLEDALO

Vse, kar koristi naprednemu razvoju družbe in ni v nasprotju z naporci delovnega človeka, da dobi za ustvarjeno delo ustrezno plačilo, ne sme v državnem merilu škodovati mednacionalnim odnosom niti v taki državi, kot je Jugoslavija, če pravilno in dosledno spoštujemo zakonitost pravne države, osebno svobodo in dostojanstvo človeka. Tako imenovna ekonomska in kulturna recipročnost bi nas morala pri tem celo združevati, ne pa postati zavora za medsebojno sodelovanje. Toda mi te »male logike« gospodarjenja nismo upoštevali in tako so nastale še večja socialna naspotja na liniji sever – jug. Mednarodnemu gospodarjenju vse bolj prilagojen sever se popolnoma upravičeno brani sadove svojega razvoja še naprej brezkoristno in v lastno škodo odstopati vse bolj zahtevnemu jugu.

In kje je konec?

Nujno in boleče vprašanje je to, ker je v njem nagomilano ogromno, da ne rečem preogromno vzporednosti, ki jih je povojni čas kot deroča reka napravljal v ogromno bariero. Popolnoma upravičena je tukaj bojazen, če bomo sposobni in na kakšen način brez težkih posledic za vse narode Jugoslavije in celo za Evropo posekati ta gordijski vozeli (!), ki grozi zadrgrniti vrat Jugoslaviji kot pravni skupnosti njenih narodov. Razen zdravih sil, ki se borijo za perspektivno pot, so se pri nas pojavili apostoli, ki »vejo, da pri nas ni socializma ... Dokler bo obstojala Jugoslavija, bo socializem le na jeziku in papirju, ker je (Jugoslavija) le zmoten konglomerat neenakopravnih narodov ... itd.« (J. Urankar, Noršinci, VESTNIK, št. 23, 15. 6. 1989) — Tovariš URANKAR, pišite na naslov: Casilla de Correo 2959 – 1000 Buenos Aires. Radi vam bodo dali navodila za nadaljnje uspešno delo v korist in blagor slovenskega in ostalih jugoslovanskih narodov.

Ne smete pa biti užaljeni, če imajo o Majniški deklaraciji 1989 nekateri ljudje pripombe, ker ničesar ni, kar je samo sebi namen; to pa seveda vse v duhu pluralizma, in tega podpirate menda tudi vi. Demokracija sama ne more biti pečat ali celo privesek kakšne deklaracije, ker le-teh lahko napišemo poljubno število za poljubne ideje. Kot poznavalec marksizma bi pa tudi morali vedeti, da je smatral za zločin nuditi delavcem nekaj, kar bi bilo vredno manj od vsega najboljšega! Brez zamere.

Evropa odpravlja meddržavne meje, ustvarja skupne tržne odnose, plačilno vrednost, delovni trg, urejuje temu primerno carinske in konvertabilne omejitve ali ugodnosti itd.

In mi?!

Nočemo zaostajati! Iz ene suverene države »si želimo« (kdo?!), oblikovati 3—4 države pogojne oblike vseh mogočih interesov, ki komaj kakajo na svojo »RE« priložnost. Naša zgodovinska preteklost je meglena zabloda, in kar druge narode združuje, je za nas vzrok razdora. — Svoje medijske organe in instrumente smo spremenili v pravi vzorec žaljenja etičnih vrednosti sodržavljana, ki je drugačnega mnjenja. Vse to pa v imenu demokracije in »novega« pluralizma, za katerega si pa sicer še nismo na jasnem, naj bo strankarski ali nestrankarski. Kdor nam ne ugaia ali nam ni ugaial, smo se ga znali rešiti tudi ... V imenu ljudstva!.

Trdimo, da socializma nimamo, na drugi strani pa ga ponujamo kar »po meri človeka« !? — Pa naj nas svet razume!

Slišal sem trditve (v kar docela ne verjamem, vsaj polovico ne držim): Če bi natančno izračunali efektivno vrednost izgubljenega časa v proizvodnji, v tej ali oni obliki, samo za čas koledarskega leta, bi dobili polovično vrednost zveznega družbenega dohodka!?

Pri izračunu tako imenovanih skritih rezerv pa upoštevajmo še vse druge elemente: odnos do družbene lastnine, agrar, cele gozdove predpisov, zakonov in dopolnilnih zakonov, njihovih sprememb itd. na nepravilnem mestu ali celo nepotrebnih, birokracij, ki se v takih razmerah razcveta in še in še, kar ravno ne koristi gospodarstvu in zdravim odnosom v družbi, pa bomo videli in razumeli, da si nas Evropa v tej »formi« ne želi in tudi ne more privoščiti.

Samo ob strani pa nekaj, kar velja posebej še za naše Pomurce. Verjamite mi, da naši »nestrankarski« ljudje v tujini uživajo večji ugled kot skregani rojaki domovine. Zaradi tega v svojem in njihovem imenu opozarjam: »Ne trgajte nam domovine. To je zločin, ki ga prej ali slej kaznuje — zgodovina!«.

IVAN KRAMAR,
ZRN

AVTOBUSNA LINIJA SAMO ZA TURISTE — POMURCE?

Tudi letos je s 15. junijem uvedena v nočnem času sezonska avtobusna linija v Primorje iz Lendave do Pirana. Linijo izpopolnjujeta AP Murska Sobota in Certus Maribor. Takšno sodelovanje je hvale vredno, čeprav je znano, da je na tej liniji vozil avtobus tudi v prejšnjih sezonah. Razlika je le v tem, da je na tej progi ob povratku nekaj »lepotnih« napak. Prav je, da si prizadevamo za čim hitrejšo progo, pri tem pa potniki v Ljubljani in Celju sploh niso pomembni. Avtobus namreč od Pirana naprej nima postanka, razen v Trojanah, da

se šoferji odčepajo, in nato od Maribora dalje. Potniki, ki so se razveselili te linije, so ostali razočarani. Pričakovati je bilo, da bo imel avtobus postanek vsaj v Ljubljani in Celju. Že večkrat so bile pritožbe, da ni v nočnem času iz Ljubljane nobenega prevoza, vemo pa, da je prav v poletnem času veliko prireditev v Ljubljani v večernem času (poletne prireditve) in bi si jih prav na ta način lahko ogledali. Pa tudi sicer bi se verjetno marsikdo odločil, da bo raje potoval iz Ljubljane v nočnem času kot po dnevni vročini. Dvomisli, da iz Pirana potu-

je vsakodnevno toliko potnikov, da je avtobus v celoti zaseden.

Sestavljalci voznega reda iz AP M. Sobota so imeli pred očmi samo to, da avtobus čimprej pripelje iz Pirana, na potnike pa so očitno pozabili.

Verjetno pa se še da kaj popraviti in z ustreznimi obvestili obvestiti javnost o prilagoditvi avtobusne linije za vse uporabnike, in ne samo za tiste, ki letujejo v Piranu.

Roman SLUGA,
GORNJA RADGONA

to seznanjena o prednodnikih. Mislim, da to spada k temeljem poznavanja zgodovine našega naroda. Vedno je bilo premalo posluha (večkrat celo omaloževanje!) za te zgodovinske zadeve. Tega ne more nihče zanikati.

Pišem dobronamerno; da bi se za mušeno popravilo. Menim, da je moja moralna dolžnost opozoriti na to.

Bil sem organizator, opravljal sem razne dolžnosti v vseh organizacijah, dolga leta sem aktivno sodeloval v Zagrebu, Ljubljani in Celju. Omenjam še, da sem med redkimi še živimi najstarejšimi borci — najmlajši (star sem dvaindevetdeset let).

(Po TV-15) Rudolf Fajgelj

Večji poudarek izobraževanju v naši severni regiji Pomurja

Do začetka 20. stoletja je bilo izobraževanje v svetu osredotočeno na mladostnika. Po končani osnovni šoli ali poklicni šoli, ko je človek postal mizar, krojač, advokat in podobno, ni bilo več zanj potrebno dodatno znanje. Takratna pedagogika se je posvečala otroku v smislu odrasčanja in ko je odrasel, se s posameznikom ni več ukvarjala, ker je bil za osnovno življenje izobražen.

Takratni družbeni razvoj z ekonomskim razvojem je zahteval razliko med vladajočo elito, ki je mislila in upravljala nad preprosto delovno silo. Znanje, razum, nadarjenost, niso bili v ospredju, ker je stara šolska dogmatska pedagogika težila samo za tem, da je človek dobil toliko znanja, kolikor mu je bilo potrebno za vlogo, ki jo je imel predvideno v takratnem družbenem sloju.

Šele razvoj moderne ekonomije z napredkom tehnike, ki je težila za večjo produktivnostjo, je v 20. stoletju zamenjala staro miselnost z vedno večjim poudarkom na izobrazbi. Svet se je znašel v hitrih in globokih spremembah, ki zahtevajo znanje in začenjajo upoštevati posameznika z njegovimi sposobnostmi, ne glede na to kateremu družbenemu okolju pripada.

Tudi pri nas, v Jugoslaviji, se z začetkom 21. stoletja postavljajo vse večje zahteve po vsestranskem razvoju osebnosti, ki obenem zahteva vse večjo duhovno in fizično moč, ustvarjalno sposobnost, individualno nadarjenost človeka kot delavca proizvajalca, ki neprestano teži za večjo produktivnostjo, in nosilca vse višjih etičnih vrednot.

Usmerjeno izobraževanje v Sloveniji stalno izpopolnjujemo in iščemo nove oblike dela in metod, da bi lahko ustvarili povezavo vzgojno-izobraževalnega dela v učenju in delu v šoli, pri zunajšolskem delu in v prostem času. Napredne vzgojno-izobraževalne ustanove so s tako obliko dela že začele. Nova miselnost o stalnem in sprotnem izobraževanju človeške osebnosti, ki je v nekaterih državah obvezna zahteva, je dosegla korenito spremembo tudi v naših organizacijah.

V nekaterih večjih delovnih organizacijah so si postavili zahtevo, da bodo svoje delavce stalno izpopolnjevali z dodatnim izobraževanjem. Večje delovne organizacije ustanavljajo izobraževalne centre z nastavitvijo različnih strokovnih profilov izobrazbe, ki prevzemajo odgovorno nalogo. Delovne organizacije se zavedajo, da je njihova naloga ta, da mlado generacijo, ki konča usmerjeno izobraževanje, usposablja za nadaljnje izpopolnjevanje. Kajti rezultati v posameznih delovnih organizacijah že kažejo na to, da lahko sposobni ljudje, svoje znanje izpopolnjujejo in s svojimi raziskavami ter inovacijami koristijo.

Delovne organizacije se zavedajo, da sta večja produktivnost in uspeh organizacije odvisna od združevanja fizičnega in umskega dela, kajti niti tehnika niti avtomatizacija ne bosta povečali proizvodnje, če ljudje ne bodo znali rokovati s stroji, jih popravljati in z inovacijami izpopolnjevati.

Z ustanovitvijo inovacijskih-izobraževalnih centrov moramo omeniti vzgojno-izobraževalni vidik, ki ga taki centri lahko dosejajo z naslednjega stališča:

1. V mnogih delovnih organizacijah danes pozabljamo na pristne delovne odnose. Z organiziranimi predavanji medsebojnih človeških in delovnih odnosih bi lahko odnose med delavci izboljšali. Pri tem se vprašajmo, zakaj? Odgovorimo lahko, da zato, ker naš človek ob vsakodnevnem režimu dela nima več časa misliti na sodelavca in na moralne dolžnosti, ker jih ob naglici za večjim materialnim zaslužkom rad pozablja.

2. Za delavce stare bi lahko z organizacijo seminarskih oblik ali s predavanji, kako pomagati reševati vzgojno problematiko v družini in vzgajati otroke, veliko pridobili. Stari delavci se večkrat ne udeležujejo takih predavanj ali podobnih oblik dela v šoli. Izgovarjajo se na utrujenost in na delovno izmenjo. Vsi pa se dobro zavedamo, da delavec, ki ga tarejo družinski-vzgojni problemi, ne more biti uspešen, kot bi si želel v ozdu na svojem delovnem mestu.

3. Organiziranje različnih oblik raziskovalnega dela bi posameznike pritegnilo in mnogi bi s svojimi idejami lahko pripomogli k izboljšanju postopkov dela v ozdih.

Pri tem bi lahko rekli, da bi se tudi na našem področju začel sistematično uvajati režim stalnega izobraževanja. Tisti, ki poznajo izobraževalni sistem v Japonski, vedo, zakaj ta dežela zavzema vodilno vlogo v svetu.

4. Z uvedbo takih centrov moramo pomisliti še na pridobitev dokvalifikacij in prekvalifikacij delavcev, ki bi se lahko izvajale v kombinaciji z delavskimi univerzami.

O še mnogih oblikah, ki se dajo organizirati v takih centrih, bi lahko govorili, a to bo delo organiziranosti zaposlenih v takih centrih.

Da naša severna regija v Sloveniji ni zaspala na tem področju, je dokaz ustanovitev podjetniško inovacijskega centra. Njegova ustanovitev (ustano-

vitelj sozda ABC POMURKA) — s svojo raziskovalno dejavnostjo, svetovalno službo o delovanju podjetij, organiziranostjo izobraževanja delavcev v ozdih ter z mnogimi drugimi oblikami dela — bo gotovo veliko pomenila in koristila v naši regiji.

Delovanje podjetniško inovacijskega centra v Pomurju bo pomenil nov, lahko bi rekli zgodovinski razvoj za delovanje tehnično-znanstvenega napredka v naši severni regiji. Pomursko gospodarstvo želi pokopati staro preteklost in z novo obliko svojega delovanja kaže luč razvoja na

znanstveno-izobraževalnem področju. Začetek 21. stoletja kaže na premik in na to, da želi tudi Pomurje imeti svoje strokovnjake in njih »pamet« doma na svojem domačem terenu.

Reči moramo še to, da rezultati, ki se bodo pokazali s tako obliko dela, ne bodo zaman, ker znanje, ki smo ga šele sedaj začeli ceniti, prinaša povsod v svetu ugodne rezultate.

Z večjim poudarkom, ki ga bomo v naši severni regiji dali izobraževanju, bo v OZDIH obrodilo začetne upajoče sado-

ve.

OTILJA KREFT

V nedeljo bodo odkrili spominsko ploščo dr. Avgustu Pavlu — Dr. Avgust Pavel in njegova znanstvena dejavnost — Zadnji stavek iz poročila, objavljenega v Pomurskem Vestniku, štev. 37 od 20. septembra 1956: »Spominska plošča na njegovi rojstni hiši v Cankovi (od koder se je pozneje družina Pavlovih preselila v bližnjo Potrno na avstrijski strani) bo vsekakor vidno znamenje počastitve njegovega spomina in skromno priznanje za njegovo nesebično ustvarjalno delo!« V isti številki beremo o to-baku, rastlini bodočnosti tudi v Pomurju in podatek: letos na štirih hektarjih.

Melioracije v Pomurju v perspektivnem programu — »Strokovnjaki za vodno gospodarstvo so te dni izdelali desetletni perspektivni program za izvedbo melioracijskih del v naši deželi. Izvajanje programa naj bi se začelo že prihodnje leto. / Vse predvidene melioracije so razvrščene v tri kategorije. Na dela v žitornih predelih (AP Vojvodina itd.), na dela v subtropskih področjih in na ostala dela. Največja melioracijska dela so, kot je že znano, predvidena v Vojvodini, kjer že gradijo kanal Donava—Tisa—Donava. / Slovenija je v perspektivnem programu predvidena z manjšimi melioracijami. Izmed teh zavzemajo prvo mesto melioracije v izvedbi Soboške vodne skupnosti, ki bi naj po programu obsegale 30.000 ha površine; manjši objekt (okrog 8.000 ha) predstavlja ureditev pesniške doline, ki je prav tako zajeta v perspektivnem programu. / Kljub planiranemu desetletnemu obdobju se lahko melioracije v Pomurju — ob kolikar ugodnih investicijskih možnostih — končajo že dokaj pred tem rokom. Sicer pa bo o celotnem programu melioracijskih del prav gotovo slišati v naši javnosti še marsikatero pripombo in kritično oceno, kar bi naj prispevalo k načrtni in smotni dejavnosti na tem, za naše kmetijstvo tako pomembnem področju.« (Pomurski Vestnik, štev. 40/56 od 11. oktobra 1956)

Tudi to se je nekoč dogajalo, bi pripomnili k naslednjemu pod naslovom Dva primera v oktobrski številki PV pred 33 leti. »Prvo se je zgodilo že v soboto, drugo ta torek. Oba primera pa sta takaka, da je vredno o njima napisati nekaj vrstic, ki naj ne veljajo samo tistim, ki so s tem neposredno prizadeji, temveč našim množičnim organizacijam, tako društvom prijateljev mladine kot RK in na zadnje tudi SZDL. / Pri posestniku Carlu v lhaševcih je služilo mlado dekle, komaj nekaj čez deset let stara. Vprašanje je, kaj se je zgodilo.

da je to dekle prejšnjo soboto begnilo od doma in prespalo noč od sobote na nedeljo zunaj, na njivi v koruzinju. (sedaj je dekle v Mladinskem domu v Veržetu.) / In drugi primer. V ponedeljek, dogajalo se je v Murski Soboti v ulici Štefana Kovača. Aleksander Ferenc iz Kupšinec je kričal sredi ceste nad svojo ženo, jo suval in pretepel. Mar ne nosijo krivde za to tudi tisti, ki so opazovali to početje in jim je vse skupaj ugaialo kot izredna cirkuška atrakcija? / Samo dva na kratko opisana primera. Ob koncu še samo ponovljeno vprašanje, kje so vsi tisti, ki organizirani v različnih organizacijah, odgovarjajo pred družbo za vse take primere?« Pa še nekaj zgo-

VESTNIK

vornejših naslovov iz osmega letnika PV.

Tudi v Pomurju ima sleherni državljan mnogo možnosti za izobraževanje. Letos je v načrtu veliko zanimivih tečajev.

Pomurje mora dobiti gledališče. Ob naslovu še podatek: »Na Goriškem so namreč zbrali 108 borov in po šolah okrog 40.000 dinarjev.«

V murskosaški Panoniji se ne boje družbenih obveznosti. Kaj bodo dali zanimivi tereni, ki jih raziskujejo — slano vodo ali pa nafto? Se vedno: prevelike kmetijske zadruge.

Ob koncu razgovora o organizaciji oblasti in uprave v Pomurju: Blíže k delovnemu človeku — važen smoter naše ljudske samouprave. Zapiski iz zadruge pri Gradu: »Uslužbenci so prikrivali resnico!«

Posvetovanje o borki proti TBC v Murski Soboti: Odločno proti temu socialnemu zlu. Ali so traktorji res nerentabilni? — V lendavski zadrugi pravijo: ni vedno pravilo!

Misel ljudi pri Gradu: Tudi promet lahko vpliva na udritev komune. Na dan republike so v M. Soboti odprli pomursko študijsko knjižnico. V podjetju, v katerem ostane sindikat izven življenja ne more biti pravih socialističnih odnosov.

Še nekaj energetskih naslovov: Dvojno življenje v osrčju Prlekije. (O rudarjih v osrčju Prlekije — Presiki). Reporterjevi zapiski o milijonih v valovih Mure. V radgonski opekarni štirikrat več opeke. Svinjske kože prinašajo lepe dohodke.

In tudi danes aktualna zahteva: »Spremenimo naše gmajne v sodobne čredinske pašnike!«

B. Ž.

SREČANJE

»Za dunkelkamero san prestari«

Brezarjevega Lujza poznam že od nekdaj. Malo zaradi obujanja spominov, predvsem pa iz radovednosti sem se odločila, da ga obiščem. Ob prebiranju starih fotografij je stekla beseda.

Alojz ob obujanju spominov.

»Rojen sem bil leta 1899 v Serdici, je začel svojo zgodbo Alojz Šbüll iz Sotine. Še danes znan »fotografist«, si na začetku niti mislil ni, da bo kdaj fotografiral.

»Leta 1928 sem v bolnici v Gradcu prebiral časopis in našel reklamo za fotografske aparate, s katerimi lahko fotografira vsak.

Cena je bila takrat le 10 šilingov, kar zveni danes smešno. Kupil sem ga iz poskušal fotografirati. Kasneje sem kupil novejšega, ki pa je bil tudi dražji. Začel sem množično fotografirati za legitimacije. Pozimi sem fotografiral, poleti pa sem bil na začasnem delu v Avstriji. V 30. letih sem odšel v

Francijo. Takrat je veliko ljudi, zlasti naših, odšlo v svet. Zaposlil sem se na posvetu in sčasoma kupil lesen aparat (format 13 x 18). Ta je bil s sistemom plošč. Fotografiral sem različne dogodke in tudi sam izdeloval fotografije.

Plošče sem razvijal pet minut, več ur pa so se sušile. Zgodilo se je, da sem jo pustil na oknu, pa je sonce občutljivo snov raztopilo in potem fotografij ni nihče videl. Po vrnitvi iz Francije sem se začel s fotografijo resno ukvarjati. Toda brez konkurence ni šlo. V Soboti sta bila najpopularnejša fotografa Purač in Reš. Leta 1933 sem izdeloval »farbaste slike«, ime so dobile po tem, da sem jih ročno barval.

Barve so bile iz Avstrije, kasneje so mi pomagale hčerke. Marsikateri graničar je presenečeno gledal rumeno svetlikajoče se čine na uniformi. Danes fotografi ne vedo veliko o tem. Kdo bi takrat pomislil na povečevalnik. Na polknaš sem imel majhno lino, skozi katero sem osvetljeval papir z dnevno svetlobo. Sušil sem na platnu, z obeh strani pa sem ga spel z doma narejeno pripravo. Imeli smo zelo natančne tehnike, kajti kemikalije je bilo treba natančno odmeriti.

Po vojni nisem več barval. Material se je dobil tudi že v Zagrebu. Povedati moram, da sem se vse življenje vozil le s kolesom. Kar nekaj sem jih zamenjal do danes, že nekaj let pa se udeležujem kole-

Starojugoslovanski »soldak«.

sarskega maratona v Radencih. Lanski je bil dolg 100 kilometrov, pa je šlo. Letos bom dopolnil 90 let, v »dunkelkamero« (temnici) ne delam več. Filme nosim v izdelavo k fotografom in tako mirno preživljam zaslužena leta.

Tako je Alojz končal svojo zgodbo; kljub letom ima dober spomin in mirno roko, ko pritisne na fotografski sprožilec.

Nataša Juhnov

Alojz je leta 1945 fotografiral ruskega generala. Možje, naslonjeni na džip lesene karoserije, ponosno gledajo v objektiv.

TAŠČA IN SNAHA STA SE LEPO UJELI

Nekako v kri nam je prišlo spoznanje, da se tast in zet ne razumeta, da se tašča in snaha ne moreta videti. K sreči pa so domačije, kjer je drugače. Tako je zagotovo pri Heričevih v Radoslavicah, kjer sta se tašča Angela in snaha Nada lepo ujeli. K temu so, verjeli ali ne, prispevale tudi rože.

»Rože! O ja, te pa imam izredno rada. Z njimi se ukvarjam najmanj eno uro na dan. Kot vidite, so na vseh oknih, torej tudi na tistih, ki ne gledajo na cesto; tam jih imam zložene v nadstropje... Imam vse vrste rož, tudi fukcije, od katerih je ena visoka poldrugi meter.«

Snahe Nade nismo vprašali, ali je tudi doma živela med rožami, nekako pa nam je dala vedeti, da jih ima rada in sčasoma bo tudi ona vedela, kako jih negovati, se z njimi pogovarjati. Najbrž bo tudi ona, kot zdaj tašča, nestrpno pričakovala, kakšen cvet bo prikal iz popka. Obe skupaj pa zdaj skrbita za urejenost okolice domačije, saj, kot je pravilno ugotavljala Angela, rože sicer pripomorejo k lepši podobi, vsega, kar je okrog hiše odveč ali pa ni pospravljeno, pa seveda ne zakrijejo.

Mati Angela pa je zelo ponosna tudi na svojega sina Stanka, saj je ni zapustil, ampak se je pred tremi meseci poročil na

grunt. Heričeva kmetija je lepo urejena; pitajo govedo, imajo plemenske telice in molznice. V hlevu je 39 glav živine. Na dvorišču oziroma v strojni lopu pa je več kmetijskih strojev, med njimi

Ceprav je bil temeljni namen obiska zvedeti kar največ o kmetovanju, se je naša sogovornica nenehno vračala k rožam. Kot prava Štajerka je bila zelo zgovorna, snaha Nada pa je v glav-

Rože ima Heričeva Angela nadvse rada. Tudi snaha Nada se z njimi vedno bolj ukvarja. Foto: Š. S.

tudi žitni kombajn. Vrednost imetja je kar precejšnja, za kar je bilo treba trdo delati. Angela je, preden je podedovala posestvo, nekaj let delala v gradbeništvu, saj je stregla zidarjem ljutomerskega Komgrada.

nem molčala. Trije meseci, odkar je na novem domu, so najbrž premalo, da bi se človek povsem vzvil. Morda pa smo bili vzrok za sramežljivost mi, obiskovalci, s »provokativnimi« vprašanji. Samo šalili smo se in bili na ra-

V APAŠKI DOLINI SE VESELIJO VSAKEGA KILOMETRA CESTE — IN KAKO DOBITI DENAR ZA TELEFONIJO IN POSLOVNE PROSTORE KRAJEVNE SKUPNOSTI?

Apačani in njihova srečna zvezda

Lahko bi dejali, da so Apačani rojeni pod srečno zvezdo, saj sta edina izžrebancu nagradne igre 3 x 3 iz radgonske občine prav iz Apaške doline. Oba zidata hišo, zato jima verjetno denar pride zelo prav. Predlagamo pa, da začne igrati na srečo, pa naj bo to 3 x 3 ali loto, tudi Krajevna skupnost Apače. Le kako bodo namreč drugače zbrali potrebni denar za uresničitev vseh želja, ki niso zapisane v referendumski program. Na prvem mestu je vsekakor pridobitev novih prostorov krajevne skupnosti. Če jih je več, ki so rojeni pod srečno zvezdo, bodo mogoče imeli kaj sreče, drugače pa...

Sedanji program, ki ga financirajo s sredstvi krajevnega samoprispevka, uresničujejo sproti, kakor je bilo načrtovano. Nekoliko slabše je bilo s prejšnjim referendumskim programom, saj je ostala nedokončana mrtiška veža. Sedaj je končana do tretje etape, v njej pa so poleg dveh prostorov, ki so namenjeni za slovo od pokojnikov, še posebna soba, sanitarije in pokriti terasni del za poslovilne obrede. Zavod za ekonomiko in urbanizem je 1987. leta naredil ureditveni načrt pokopališča, po katerem bodo posebej razvrščeni družinski, posamezni in neznani grobovi.

»Kar je zapisano v programu, bo tudi narejeno,« je odločno dejal tajnik Krajevne skupnosti Apače—Stogovci Janko Kuzma, ki je zaslužen za marsikatero uspešno akcijo. Za ljudi v tej odmaknjeni dolini je pomemben vsak kilometer asfalta in v zadnjih letih je bilo asfaltiranih kar precej kilometrov.

Bolje bo, da zapišemo, kaj Apačane jezi. Na prvem mestu je, tako kot marsikje, telefonija. V Apaški dolini so šele pred kratkim dobili prve telefonske priključke, na pragu 21. stoletja pa je v tej dolinici še vedno nekaj vasi, kjer nimajo prav nobene telefona. Saj ga lahko dobijo, pravijo na PTT, toda zbrati mojo najmanj 300 naročnikov in položiti milijardo 250 milijonov dinarjev. To pa je le preveč.

»To je vsekakor pretiravanje. Danes bi morali plačati 250 milijonov, ne da bi vedeli, kdaj bodo začeli delati,« je menil predsednik KK SZDL Stogovci in vaški odbornik Jože Čuček. V tej krajevni skupnosti so brez telefonov še vasi Grabbe, Pogled, Novi Vrh in Vratji Vrh, v apaški krajevni skupnosti pa Lešani, Nasova in Plitvica. In še nekaj je dodal: dovolj jim je stalnega gramozenja

cest v hribovitih vaseh, saj prvi močnejši naliiv gramoz odnese v dolino. Potrebujemo asfaltirane ceste, zato upajo, da jih bodo vključili v naslednji referendumski program. Podobno je z oskrbo z vodo, ki je in ni problem, kljub temu pa je nujno urediti enotno in varnejše vodovodno omrežje.

Če bi se tajnik, ki skrbi za dve krajevni skupnosti — Stogovci in Apače — pri svojem delu oziral na delovne razmere, bi se Apačanom bolj slabo pisalo. Vse kaže,

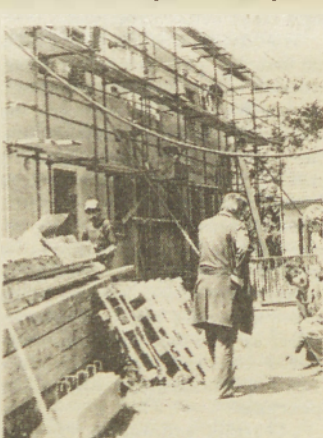

Stara osnovna šola in višja gimnazija že dolga leta propada. V njej je sedaj sedem stanovanj, z obnovo pa bi jih lahko bilo več.

da bodo prostori apaške krajevnne skupnosti še naprej v stari stavbi nekdanje osnovne šole in nižje gimnazije. In zakaj ne v Toplakovi vili, ki jo ta čas obnavljajo in bi bila zelo primerna, da bi v njej poleg krajevnega urada dobila boljše prostore tudi krajevna skupnost?

Janko Kuzma je pripovedoval: »Najprej je bilo rečeno, da bodo v obnovljeni Toplakovi vili 4 stanovanja, prostori krajevnega urada in krajevne skupnosti. Vendar so postavili pogoje, da mora krajevna skupnost sofinancirati obnovo in plačati 40 starih milijard, ali pa plačevati najemnino. In so že kar vnaprej določili, da prostori krajevne skupnosti odpadejo, čeprav smo pristali, da bomo plačevali najemnino. Krajanje Apač se ob tem zgražajo, saj so si že dolgo prizadevali, da bi dobili ustrezne prostore krajevne

trebna obnove nekdanja osnovna šola in nižja gimnazija. V tej ogromni stavbi je sedaj le sedem stanovanj, ki so za bivanje skoraj neprimerna. Če bi jo obnovili, bi v Apačah dobili tudi več stanovanj. V uradnih zapisih lahko preberemo, da je bil v Apačah že od 1804. leta pouk v mežnariji, ko je ta pogorela, so 1835 leta zgradili šolsko poslopje, ki so ga 1884/85 doizidali in prezidali. Leta 1929 so postavili drugo šolsko stavbo, od 1969 leta pa poteka pouk v novi šoli. Poleg tega je bil v Apačah do 1947. leta tudi samostan šolskih sester, ki so 1879. leta ustanovile deklško osnovno šolo ter vodile gospodinj-ske in druge tečaje. Na prostoru, kjer je bila deklška šola, je danes samopostrežna trgovina.

Prostori v Toplakovi vili bodo po temeljiti obnovi bolj funkcionalno izrabljeni, v njej bo pet stanovanj in prostori krajevnega urada.

skupnosti. Stavba je družbena lastnina, stanovanjska skupnost jo je le dobila v upravljanje. Že 1963 leta so nameravali v njej urediti prostore krajevne skupnosti in milice. Po dolgoročnih načrtih naj bi bila v bližini te zgradbe tudi avtobusna postaja.

Bolj kot Toplakova vila je po-

Bernarda B. Peček

Bakovci in 60 let godbe na pihala

Ob 9. krajevnem prazniku je bila v vaškem domu v Bakovcih v nedeljo popoldan slovesnost, ki so jo povežali s 60-letnico tamkajšnje godbe na pihala. Na prireditvi, ki jo je organiziralo kulturnoumetniško društvo, je nastopila tudi godba na pihala iz Ljutomerja. Ob tej priložnosti so v Bakovcih slovesno odprli tudi novo avtobusno postajo. Te in druge uspehe je v svojem govoru omenil tudi predsednik sveta krajevne skupnosti Alojz Lukač. Letošnja največja naložba pa je nedvomno gradnja novega šolskega poslopja, kjer so se izkazali krajanje Bakovci. Ob tej priložnosti so podelili tudi 5 priznanj krajevne skupnosti, med dobietniki je tudi KZ Panonka za uspešno sodelovanje na kmetijskem področju.

Nato je vodja sekcije godbe na pihala pri Kudu Bakovci Alojz Smodiš prebral kroniko. Ravno godba na pihala, za katero je šest desetletij uspešno delovala, je pravi nosilec kulturne dejavnosti v kraju. Pred dvema letoma so prejeli tudi občinsko priznanje OF, vidne rezultate pa dosegajo tudi sedaj, ko jim je v člansko skupino uspelo pritegniti nekaj mlajših godbenikov, ki so že opravili več samostojnih nastopov. Pisal priznanji sta med drugimi dobila tudi ustanovitelj bakovske godbe na pihala Imre Buzeti in sedanji kapelnik Stevo Marušič. Po koncertu godbe na pihala je bilo še družabno srečanje.

M. Jerše

Š. Sobočan

ROJSTVO NI SOCIALNO DEJANJE IN SKRB ZA OTROKA NE SME BITI LE FRAZA, DRUŽINA PA ZANEMARJENA ZARADI TRŽNOSTI IN PAPIRNATIH SPREMEMB

V času, ko Združeni narodi sprejemajo novo konvencijo o pravicah otroka in ko namera-va k njej pristopiti tudi Jugoslavija, spreminjanje ustave pri nas ne bi smelo zaobiti dogajanja, še manj pa dopustiti razcep- pitev dosejanega celostno zas- novanega (četudi ne povsem učinkovito — op. p.) družbene- ga pristopa k zadovoljevanju potreb otroka. Ko je njegov po- ložaj v družbi zaradi kriznih razmer dodatno ogrožen, soča- sno pa zaradi izrazitega padca natalitete ogrožen tudi družbe- ni razvoj z vidika ohranjanja in obnavljanja prebivalstva, je to- liko pomembnejše, da tudi pri nas posebej opredelimo otro- kove pravice kot sestavni del splošnih človekovih pravic. Po- sebej pa, da opredelimo obvez- nosti družbe pri zagotavljanju možnosti za njihovo uresničev- vanje v razmerju individualne: kolektivne pravice.

To po našem mnenju (so me- nili delegati in predsedstvo skupščine skupnosti otroškega varstva Slovenije) pomeni nuj- nost ohranitve tako pomemb- nega področja družbenih de- javnosti oziroma skupnega za- dovoljevanja potreb na nacio- nalni ravni, kot je posebna or- ganizirana skrb za otroka. Pri tem naj bi veljala posebna po- zornost tudi družini kot tisti primarni celici, v kateri otrok živi in se razvija. Otroško var- stvo in družinska politika bi ta- ko morala biti v ospredju, če hočemo slediti vzorom Evrope, ki poudarja njun razvojni po- men.

Racionalizacija družbenih dejavnosti je nujna, vendar je potrebno vsebinsko opredelje- vanje področij ločiti od oblike njihovega organiziranja. Pri re-

organizaciji je namreč upravi- čena bojazen, »da bomo zaradi gozda spregledali drevesa«, to je srečevanje in usklajevanje interesov in potreb ljudi, njho- vo participativno odločanje in nadzor nad izvajanjem posa- meznih dejavnih dejavnosti. Če se bomo lotili spreminjanja le zaradi sprememb in omeji- li

nje potreb naj so prostovoljne in svobodne. »Da bi zagotovili temeljne možnosti za rojevanje in razvoj otrok ter kakovost nji- hovega primarnega okolja — družine, ustanovijo delavci in drugi delovni ljudje samoupo- rabne interesne skupnosti otro- škega varstva in družinske poli- tike ali druge oblike samou- pravnega organiziranja. V njih enakopravno in skupno odlo- čajo o zadovoljevanju in ures-

janski status oziroma družbeni tretma, ne glede na vsebinski pomen posameznih segmentov družbenega življenja.«

Predlagatelji sprememb oči- no niso ponudili dovolj stroko- vno podprtih argumentov, in tako izzvali reakcijo, dejstvo pa je tudi, da posebna družbena skrb za otroka in družino ni področje, ki bi ga lahko prepu- stili prostovoljnemu združenju ter zagotavljanju sredstev prek delovanja ekonomskih zakoni- tost oziroma trgu in prostemu povpraševanju. Se manj pa je otroško varstvo tisto, ki sodi pod okrilje socialnega. Le-to danes deluje kot področje za- gotavljanja socialne zaščite ti- stim, ki jo potrebujejo. Deluje za zagotavljanje družbenega minimuma ljudem, ki si z last- nim delom ne morejo zagotovi- ti ali pa niso sposobni, da se vključijo v delo. To je socialno- zaščitniška in ne razvojna funkcija, med njene osnovne elemente se mora uvrščati or- ganizirana družbena skrb za otroka in družino. Vsi progra- mi otroškega varstva (z izjemo programa družbenih pomoči otrokom) so namreč širši ter predstavljajo nadgradnjo soci- alnozaščitniške funkcije in niso usmerjeni le v socialno ogrože- ne skupine. Rojstvo gotovo ni socialno dejanje in zato je prav, da odgovorni v skupnosti otroškega varstva zahtevajo, da se družbeno varstvo in družin- ska politika opredelita v ustav- nih amandmajih kot avtonom- no področje. Hkrati pa je tudi skrajni čas, da v naši družbi prevladujočo »gerontokracij- sko« usmerjenost presežemo in jo dopolnimo z enakovredno mlade generacije. Kajti ona bo nosilec razvoja, brez njenega sodelovanja in brez podmladka pa nam kot družbi grozi »sa- moukinitve«.

Brigita Bavčar

V TEŽNJI ZA POD-MLADEK DRUŽBE

možnosti ter z novo ustavo za- cementirali stvari pri organizi- ranju in upravljanju družbenih dejavnosti, to ne bo korak na- prepj v razvoju. Zato se v prvi varianti ločita vsebina in obli- ka s spremembo: Potrebe in in- terese ljudi na področju izobra- ževanja, znanosti, kulture, zdravstva, socialnega varstva in otroškega varstva ter družinske politike naj se rešujejo tudi kot potrebe in interesi družbe — kot nacionalni interes. Oblike organiziranja za zadovoljeva-

ničevanju osebnih in skupnih potreb ter interesov na tem po- dročju, določajo politiko raz- voja dejavnosti, združujejo v ta namen sredstva ter opredeljuje- jo po načelih vzajemnosti in solidarnosti skupne in posami- čne obveznosti in pravice, ki jih v njih uresničujemo. Tako je zapisano v obliki dodatka — druge različice — z obrazložit- vijo, »da različni formalni sta- tus, ki izhaja iz ustavne oprede- litve ali neopredeljene področ- ja, vodi v neenakopraven de-

SREČANJE

Kovač nič več konja ne kuje

Pregovor Kovač konja kuje ne drži več za kovača Jožeta Škraba- na in najbrž še za marsikateraga drugega kovača ne, kolikor jih je pač še ostalo.

»V Dokležovju, kjer imam de- lavnico, ki sem jo podedoval po očetu, konj nikoli ni bilo veliko, pozneje, ko so prišli traktorji, pa so povsem izginili,« nas je poučil 50-letni Jože, ki smo ga srečali pred kovaško delavnico, kjer si je dal opravka z velikim jeklenim zobnikom.

»Ne le da zdaj več ne podkava- mo konj, pa tudi krav ne, saj so zdaj le-te bolj ali manj v hlevih, za prevoze in oranje pa uporabljamo traktorje, ampak tudi kmečkih voz ne izdelujemo več. Prej, pred kaka- mi desetimi leti, smo v naši kova- čnici naredili po nekaj deset kovin- skih kmečkih vozov, pred tem pa smo lesene vozove okavali. Očitno je, da imajo vse kmetije že take vozove. Pa še nekaj je: pri skoraj vsaki hiši je varilni aparat, pone- kod imajo tudi brusilne aparate, pa marsikaj naredijo sami, na pr- mer tudi prikolico za prevoz živine in sveže krme.«

Jože živi na kmetiji in seveda dobro ve, kako je zdaj. Če bi hotel imeti pravo »kovačijo«, potem se mu ne bi bilo treba veliko mučiti, saj takih specialnih kovaških del, vsekakor pa ne načinov, zdaj sko- raj ni več. Le kdo bi zdaj, na pri- mer, varil z ognjem (s stopljenim železom), ko pa je na voljo varilni aparat. Z njim zna delati tudi naš pripovedovalec. Še več: z njim se loteva del, ki jih lahko opravi le profesionalci; na močno izrablje- no kolo gradbenega stroja buldo- žerja je z električnim varilnim aparatom nanašal vare (»železo«) vse dotle, dokler tega nanosa ni bilo dovolj, da bi se gosvenica lepo prilegla. Novo kolo, premera ka- kih 80 centimetrov, stane menda 10 milijonov, kovač Jože pa ga bo naredil kot novega za četrtno te vsote. Morda bo kdo pomislil, da bo odlično zaslužil! Kje pa! Ohde- lava enega kolesa — zobnika tra- ja kar nekaj dni, potrebno je veli- ko debelih — posebnih — elek- trod, porabi veliko brusilnih plošč, lahko pa se zgodi še, da pregori motor v brusilnem stroju.

Čeprav Jože opravlja pretežno nekovaška dela, pa po nazivu še naprej ostaja kovač. Nadaljuje pač tradicijo, ki jo je začel njegov oče Martin. Morda pa se bo to na- daljevalo še v tretji rod, saj se najmlajši sin, sicer je še obiskova- lec osnovne šole, zelo zanima za delo, pa tudi ob našem kramljanju se je sukal okrog kovačnice. Da pa tej obrti ne bije zadnja ura, skle- pamo tudi po Jožetovi napovedi, da bo zgradil novo delavnico. Go- tovo bo v njej tudi kovaško ognjiš- če, čeprav ne bo žarelo zaradi pi- hanja zraka iz kovaškega meha. Tega je namreč že zdavnaj nado- mestil električni ventilator. Se bo pa iz delavnice-kovačnice slišalo udarjanje kladiva po lemežih in nakovalu, saj pluga ne bo še tako kmalu nadomestil kak drug pripo- moček za rahljanje zemlje. In prav je tako! Če že kovač ne kuje ko- njev, naj vsaj lemeže.

Š. Subočan

Žagovec. On je zbral 115 l mleka, kar je cisterna tudi odpeljala. Običajno pa iz naše doline odpe-

TOKRAT

Ije 3000 l. Edino Žagovec torej ni bil s kmeti solidaren, ali kakor so mu rekli, ni bil solidaren samemu sebi.

V četrtek je torej bilo pred tr- govino v Apačah zelo živahno. Prvi je prišel predstavnik Kmeč- ke zveze тов. Stanko Korunič iz Žibere. Prinesel je lične plakate in pripravil mizo, ob kateri so kmetje razpostavili mleko. Naj- več mleka je pripeljal Franc Se- nekovič, in to 40 l. Pa ga je eden od čakajočih na mleko vprašal, če mu ni žal, da bo mleko dal za- stonj. »Kaj mi bo žal za teh 40 l! Dal sem ga sovaščanom. Ti me rajši vprašaj, če mi je žal za tistih nekaj 100 l, ki sem jih prav tako dal zastonj, pa še danes ne vem, komu...«

Veliko mleka so pripeljali še: Lovrenc Kovač, Ludvik Kučan,

Avgust Hamer, Jože Sinic, Jožica Šijanec in Elica Jančar. Slednja je lepo opravljena in z nasme- hom mleko tudi delila. Ljudje so prišli s kangelicami, litrskimi ste- clenicami in tudi z vedri. Nič ne šel praznih rok domov. Veseli

MLEKO

»odjemalci« so prineseno mleko razgrabili v pičlih pol ure. »Si bom po dolgem času vsaj skuto privoščila,« je dejala starejša že- nica, ki si je litrske steklenice iz- posodila kar v trgovini.

Veliko kmetov pa je ostalo kar doma, kjer so na veliko delili mleko zastonj svojim stalnim od- jemalcem.

Kmetje so nam mleko resni- čno z veseljem delili, videl pa si lahko na njihovim zgaranih obrazih tudi skrb. Slišal si lahko resnične pogovore: Samo 18 % dobimo glede na alpsko mleko. Gube se je boril proti desetini, kaj pa naj po tolikem času reče- mo mi. Po osvoboditvi so nam vzeli vse iz hlevov in svinjakov, da smo stradali bolj kot delavci,

Ko je Marko končal osnovno šolo, je bil na razpotju. Ponuja- li sta se mu dve možnosti: nadaljevanje izobraževanja na poklicni šoli ali pa zaposlitev.

»Velik si in močan, pridi delat k meni,« mu je predlagal va- ški zidarSKI mojster Gyula. »Nekaj časa boš delal malto, potem pa boš postal zidar. Plača bo dobra, hrano in pijačo boš dobil na gradbišču. Kmalu si boš lahko kupil moped, potem pa, če boš do- bro delal, ti dam denar vnaprej, pa si boš lahko omislil kak ra- bljen avto.«

Nikoli ni prepozno

Marko je bil ves iz sebe. Kaj bi se mučil s knjigami! Morda šolanja niti ne bi končal, saj mu je matematika delala težave. Po krajšem premisleku o mojstrovem predlogu se je odločil: »Dobro, pridem delat k vam.«

Že čez nekaj dni se je pokazal na gradbišču. Sprva je mešal malto, potem je stregel priučenim zidarjem, čez dva meseca pa so stregli drugi njemu. saj je napredoval v zidarja.

»Kar dobro ti gre,« ga je pohvalil mojster Gyula. »Vidim, da mope da še nimaš. Ali pa ga morda niti nočeš in bi rad kar avto?« Marko se je nasmehnil in dejal: »Le katera pa bo šla na mo- ped?«

»A. tako, avto bi rad, pa še dekle in bi vozil. Dobro, dam ti denar, vendar boš moral za to trdo delati, tudi ob ponedeljkih!«

Marko je obljubil, da se nobeno nedeljo ne bo napil, da zara- di tega v ponedeljek ne bi prišel na delo. mojster pa mu je dal de- nar in mladenič je že naslednjo nedeljo kupil dotrajanega fička in že popoldne se je zapeljal k Roziki. Seveda ni imel izpita.

Mojstrov varovane se je nekaj tednov držal delovne discipli- ne, potem pa ne več, saj se je ob nedeljah, ko so bile zabave, dol- go zadržal na njih in — napil. Nič čudnega, da ga zato dekle ni več maralo in je odšlo k Štefanu, ki ni ne pil ne kadil, imel pa je tudi boljši avto.

Ker Marko ni redno prihajal na delo, je bila plača slaba, po- leg tega pa je mojster vsak mesec odtegnil določen znesek za pre- dajem. Pa tudi na gradbišču, kjer so ta čas delali, ni bilo več poje- din, ampak le pijača, hrano pa so si morali priskrbeti sami. Pona- vadi so si delavci in priučenim zidarji — mojster je imel pač samo take — kupovali najcenejše klobase.

»Naj gre k vragu tako življenje: nimam dekleta, pijem in vse zapravim, imam umazano delo, jem »pasjus« salamo... Ne bom več delal pri Gyuli, ampak pojdem v tujino,« je Marko povedal so- delavcem, ti pa so to prenesli mojstru.

»A tako: zaposlil sem te, dal sem ti denar za avto, zdaj pa me zapuščaš, ko imam toliko naročil,« se je upravičeno razburjal delodajalec, ko je Marko prišel k njemu na obračun.

»Denar bi rad? Ti bi ga moral dati meni, saj še nisi odplačal posojila: vsako soboto sem ti dal več, kot si zaslužil.«

Marko je rad trošil denar in dejansko ga je od mojstra zva- bil več, kot pa ga je zaslužil, zato se je poslovil, ne da bi ga še do- bil. Pač pa je stopil do vdove Juliske, za katero so v vasi vedeli po- vedati ne le to, da je bogata, ampak da rada sprejema mlade fan- te. Denar je torej dobil, kupil si je novo obleko in se pridružil sku- pini zidarjev, ki je v tujini delala na črno.

»Tam je zaslužek. En dan zaslužim več kot doma mesec dni,« se je Marko pohvalil v vaški gostilni. »Denarja imam toliko, da lahko z njim plačam vse, kar bom takoj razbil. Še več: celo go- stilno lahko kupim.«

Kozarci so leteli na vse strani, zagrozil pa je tudi, da bo z motornjo žago razpolovil točilno mizo.

Natakarica Micka ga je z nenehnim prigovarjanjem od tega odvrgla.

»Daj vsem pijačo na moj račun: otrokom, ki se zunaj igrajo, pa daj bonbone in žvečilni gumi!« je velel Marko in poslušna na- takarica je uhogala.

Leto so minevalo. Marko je poleti delal, pozimi pa počival in ves denar potrošil. Vsakokrat je težko čakal pomlad, saj je kmalu po novem letu že bil brez denarja. Takega ga ni marala ne vdova Juliska, saj je imela rada mlajše, ne prva ljubezen Rozika, saj se je srečno poročila s Štefanom, pa tudi ne nobena druga. Le kaj pa bi z njim — alkoholikom, čeprav tega ni priznaval, saj je vselej trdil, da pije le grozdni sok.

Močno se je približal štirideset letom. Tedaj pa se je k sre- či začel trezniti. Ko je bil brez prebite pare, so se mu pred očmi vr- stili nekdajni sošolci: Jože si je sezidal hišo, Marjan se je dobro poročil in ima veliko denarja, Martin si je uredil sodobno kmetijo in redi bike; Janez, ki je nadaljeval šolanje, je postal inženir... Marko je zdaj začel spoznavati, da je svoja mladostna leta neko- ristno izrabil, nič ni privarčeval, je na slabem glasu, poleg tega pa ni kake večje možnosti, da bi se v krajšem času poročil. Le katera bo vzela takega?

Dolgo je razmišljal o sebi in svoji prihodnosti. Nekajkrat ga je prešinila misel, da bi naredil samomor, potem pa se je takih zli misli nekako otresel, saj se je spomnil svoje prve ljubezni. Življe- nje je lahko tudi lepo, čeprav so to le spomini.

V tujino se ni več vračal, ampak je začel iskati delo doma. Javljal se je na naslove, ki jih je dobil na zavodu za zaposlovanje, tudi samoiniciativno je potrkal na marsikatera vrata in vselej je dobil odgovor:

»Sprejeli smo mlajšega. Sami vidite, koliko je nezaposle- nih.«

»Najbrž mi ne ostane drugega, kot da znova poskusim pri mojstru Gyuli,« se je nekega dne zdrnil Marko. »Pa me bo spre- jel?«

Sprejel ga je, saj se je Marko zdaj umiril. Nekdanji »črni« zdomec, ki je živel na veliki nogi, je zdaj poslušna ovčica: vse na- redi, kar mu kdo veli, redno prihaja na delo pije le brezalkoholno pivo in razmišlja o zidavi hiške.

»Če bo šlo tako naprej, potem se bo še poročil,« je ugotovil predsednik vaškega odbora Matija.

ŠTEFAN

pa bi se nas vsaj sedaj lahko spomnili. Delavci v tovarnah lahko dvignejo ceno izdelku, da krijejo izgubo, mi kmetje pa ne moremo...

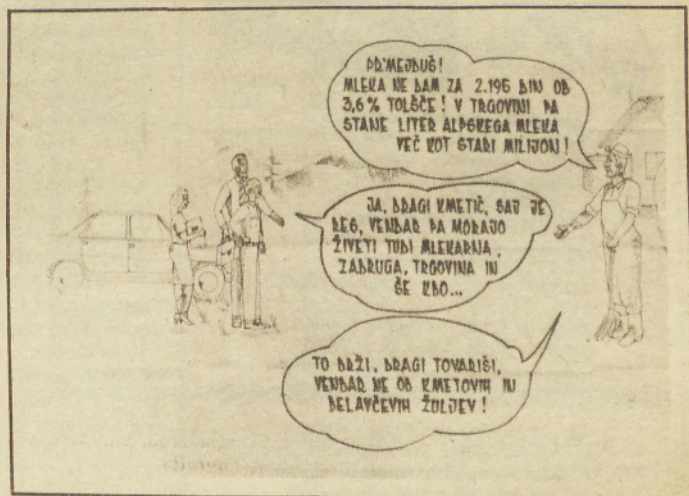
Če ne bo nič pomagalo, so de-

jali, homo v bodoče šli na mejo, mleko pa polivali po cestah. Saj vendar ni mogoče, da bi toliko ljudi živelo na račun njihovega mleka.

Med množico pa se je k sreči poval le en človek, ki bi raje ku- poval ceneno uvoženo mleko.

Č. M.

ZASTONJ

KAKO SI ZEMLJA?

Nobenega dvoma ni: svet je močno ogrožen zaradi človekovega delovanja. Ko se astronomi vračajo s potovanj v bližnje vesolje in ko znanstveniki pregledujejo njihova poročila ter jih primerjajo s podatki, ki jih po vsem svetu zbirajo in beležijo številni sateliti, zgroženi ugotavljajo, da se je usodno propadanje globalnega okolja že začelo. Prenesljiva poraba energije so zasekali nepopravljive rane v naš rodni planet. Najbolj očitne so: uniče-

Žarki povečujejo obrambno sposobnost organizma

Desetletni učenec Yves Koch ima že šest let nadušo. Skoraj vsako noč ima napad in zdravnik mu je obupal nad njim. Celo najmočnejša zdravila so komaj kaj pomagala. Vse dokler mu ni zdravnik dr. Sigrid Flade predpisala obsevanja z aparatom eic-therm. Mali Yves nima zdaj skoraj nobenih težav več. Mati ga dvakrat na teden iz 120 kilometrov oddaljenega Burghausna pripelje na Münchensko kliniko. Aparat odda v 40 minutah toliko žarkov, kot bi jih deček dobil, če bi se ves dan sončil v tropskih krajih. Vročni sončni žarki ob ekvatorju imajo namreč ugodno svetlobno sestavo. Največ imajo ultra vijoličnih žarkov B in C. Pospešujejo zdravljenje in presnove procesa tudi v najglobljih plasteh kože. Dodatna svetlo oranžna svetloba skrbi za ustrezno ogrevanje. Kombinirano obsevanje z ultravijoličnimi žarki B in C ter s svetlo oranžno svetlobo pa ne deluje zdravilno le pri naduših. Koristno se je izkazalo tudi pri zdravljenju kroničnih infekcij in nevrodermatitisa. Obsevanje spodbuja k delovanju tudi notranje organe, na primer jetra, ledvice in črevesje. Žarki pa krepijo tudi splošno odpornost organizma. Zato uporabljajo aparat eic-therm za dodatno zdravljenje rakavih bolnikov. Po kemoterapiji odstranjuje strupe in pospeši delovanje organizma.

MANJ STRUPOV

Nobena skrivnost ni, da pesticidi škodljivo delujejo na okolje in da so nevarni zdravju ljudi tudi kot onesnaževalci podtalnice in tekočih voda. Toda ker so v sodobnem kmetijstvu in sadjarstvu nepogrešljivi za večji in zaslednejši pridelek, jih še vedno na veliko uporabljajo, kljub temu, da se ve, kaj dejansko pomenijo za okolje. Brez njih enostavno ne gre.

Nekaj tisoč farmerjev ameriške zvezne države New York je v triletnem poskusu iskalo kompromis in ga, kot sledi iz poročila Cornellске univerze, tudi našlo. Uporabo pesticidov so močno omejili in jih uporabili samo tedaj, ko je bilo to zares potrebno. Pri tem so jim pomagali računalniški obdelani podatki o vlažnosti in temperaturi, na osnovi katerih so strokovnjaki predvideli možnosti za razpad škodljivcev, in šele v takih primerih so farmerji uporabili pesticide. Torej ne več kar avtomatsko ob določenih obdobjih leta kot doslej.

PIŠTA modruje

Tak je pravila naša šeka, ka nede davala več mlejka. Zatou ka mlejka, smetani in siri, Zidajo cejne kak zmoroje papperi.

Pri ton pa je najbolje smešno, kričanje na ves glas grešno, ka vsi pač od zgbue živejo, koudisi pa furt več kraj jemljejo.

Meni je seedno najbolje krivo, strašno podrakšalo se je pijvo. Za glaž de trebalo odšesti milijon, nikda je za te pejnec bil vagon.

Mi pa hajd li kurajžno v krčme, če bole je drago več se pije. Pajdaš ne ogibaj vesele se družbe, vej vse tou ide v tvoj rok službe.

vanje gozdnih površin, onesnaževanje voda in zraka, uničevanje plodne zemlje, luknje v varovalnem ozonskem plašču in splošno pregrevanje ozračja. Kako ti povzroči medsebojno učinkujejo in v kakšni povezavi so z naravnimi katastrofami, kot so izbruh vulkanov in orkani, znanstveniki ne vedo. Slutijo pa, da povezave so.

Nove podatke za iskanje pravih odgovorov bodo morda dobili, ko bo končan velik projekt Odprava na planet Zemlja. Gre za projekt raziskav, ki jih načrtuje NASA. Izstrelili naj bi več satelitov, ki bodo premerili dogajanje na Zemlji in v njenem okolju, od temperaturnih sprememb, se-

Združene države Amerike in Sovjetska zveza bi rade mednarodnemu civilnemu letalstvu podarili zanesljiv navigacijski pripomoček. Od srede devetdesetih let bosta dve omrežji, ki združujeta

stave ozračja do vetrov. Zbrani podatki naj bi jim omogočili boljše razumevanje dinamike Zemlje in tako predvideti in se obvarovati katastrofalnih posledic človekove dejavnosti na globalno okolje.

Za projekt so namenili 20 milijonov dolarjev. Z njim naj bi začeli leta 1996, ko bodo izstrelili prvi dve vesoljski opazovalnici.

Vojaški sateliti za civilno rabo

skupaj 48 vojaških satelitov in zdaj velesilama služita za usmerjanje vojaških ladij, letal in raket, na voljo tudi pilotom potniških letal. Sateliti obeh navigacijskih sistemov jim bodo omogočili, da bodo lahko v vsakem trenutku kjerkoli natančno določili svoj položaj. Letalske družbe bodo tako lahko privarčevale znatne količine goriva, saj bodo lahko natančno načrtovala proge. Seveda pa se bo povečala tudi varnost poletov. Nadzorniki poletov bodo lahko na zaslon priklicali natančne podat-

ke o položaju vsakega letala. Če bo to zašlo s prave poti, bodo lahko pilota opozorili in ga napotili v ustrezen zračni prostor. Satelitska pomoč pri navigaciji bo brezplačna, letalske družbe bodo morale v letala namestiti le ustrezne sprejemnike. Za pomoč obeh velešil potniškim letalom si je prizadevala zlasti mednarodna organizacija za civilno letalstvo, potem ko je bilo leta 1983 nad Sovjetsko zvezo sestreljeno južnokorejsko potniško letalo, ki se je oddaljilo od svoje običajne poti.

ČASTILCI SONCA

Sovjetski arheologi so v Južnem Uralu odkrili prazgodovinsko mesto Arkaim in ga poimenovali po bližnjem hribu. Časopis Sovjetske zveza sporoča, da so izkopavanja v Arkaimu pomembna za poznavanje zgodovine v starih Uralu in Kazahstanu živečih starih ljudstev. Arkaim je imel 20 tisoč kvadratnih metrov površine. Njegovi prebivalci so bili predvsem poljedelci, kar dokazujejo stari namakalni prekopi. Spominjajo na tiste, ki so jih našli v bližini starih majevskih mest v Srednji Ameriki.

Prebivalci Arkaima so čistili sonce. O tem pričajo znaki, ki so jih našli na keramični posodi, samo mesto pa je bilo oblikovano v krogu. Našli so precej ostankov konjske oprave, ograd za konje, pa tudi vozov. Na podlagi tega sklepajo, da so tu udomačili divjega konja.

GILJOTINA RJAVI

Pred petdesetimi leti (17. junija 1939) so z giljotino javno usmrtili zadnjega zločinca: 31-letnega Eugena Weidmanna, obsojenega na smrt zaradi uboja šestih ljudi. To je bilo v Versaillesu in obglavljanje tega mladega Nemca, silnega zapeljivca, ki so ga ženske še v ječi obsipale s pismi z ženitnimi ponudbami, je povzročilo nepopisno histerične napade in izpade. Menda so ženske namakale robčke v

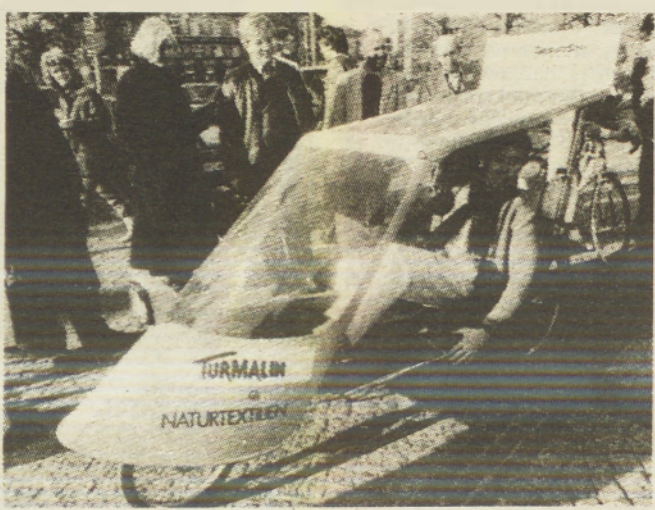
kri, ki je stekla po tleh, ko so obsojencu odrezali glavo. Zato je takratni predsednik vlade Edouard Daladier nekaj dni za tem z dekretom prepovedal javne usmrtitve.

Naslednjih štirideset let so obsojence usmrčevali na notranjih jetniških dvoriščih, daleč od oči občinstva. Kazen je izvedel rabelj s tremi pomočniki pred maloštevilnimi pričami: upravnikom ječe,

odvetniki obsojencev in državnim tožilecem.

Zadnjo smrtno kazen so v Franciji izvršili 10. septembra 1977 v Marseilleu: Hamido Djandoubija so usmrtili zaradi umora, trpinčenja, posilstva in premoženjskega nasilja. Jeseni 1981 so smrtno kazen dokončno odpravili in odtlej »vdova«, kot pravijo giljotini, rjavi v neki zapuščen trdnjavi na obrobju Pariza.

TRICKEL NA SONCE

Švicarski konstruktor Paul Plattner je v Zahodnem Berlinu pred kratkim predstavil svoj novi izum, ki ga že serijsko izdelujejo. Gre za mestni tricikel, ki ga poganjajo sončne celice. Če ga boste kupili v Italiji, vas bo stal 6 milijonov lir.

TUDI ŽIVALI SANJAJO

Profesor Adrian R. Morrison s pensilvanske univerze je s posebno kemikalijo »izključil« živčne sklope v možganih, ki preprečujejo telesu, da bi aktivno sodelovalo v sanjah. Le redko so sanje tako žive, da »prebijejo« zaporo. Tedaj ljudje v snu govorijo, ma-

hajo z rokami ali brecajo z nogami, kot bi tekli. Profesorjeva kemikalija je tudi živali pripravila do tega, da z gibi pripovedujejo o svojih sanjah. Nobenega dvoma ni več: sanjajo tudi živali.

Njegove ugotovitve so potrdili poskusi profesorja Clinta Vaugh-

na s pittsbuške univerze. Opico Rezus je zaprl v belo prepletkano sobo, v kateri je stal samo televizor. Kadar se je na zaslonu pojavila določena slika, je morala žival pritisniti na gumb in dobila je hrano. Ponoči, ko je opica spala in je bil televizor izključen, je kar naprej stegovala roko h gumbu. Možganski tokovi pa so kazali, da je prav takrat prišlo do prehoda iz globokega spanja v sen. Torej tudi opice sanjajo.

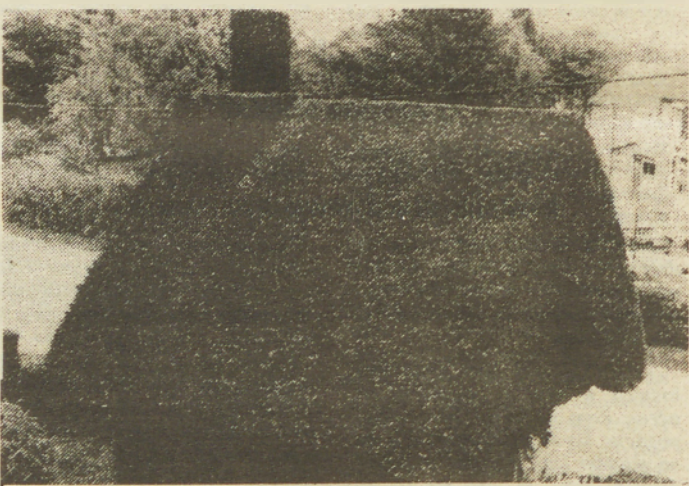
Če pes v snu mljaska in požira, kot bi jedel kak priboljšek, zdaj vemo, da res sanja o dobri jedi. Če z nogami maha po zraku v »sanjskem kinu«, pravkar doživlja lov. Jasno nam je lahko tudi, zakaj je naš kužek zjutraj brez razloga globoko užaljen. Sanjalo se mu je, da mu je bila storjena velika krivica. Kot pri ljudeh se tudi pri živalih prepletata sen in resničnost. Če hočemo, lahko vplivamo na sanje svojega psa. Če opazimo, da sanja, se z roko rahlo dotaknemo njegovega smrčka in šavsnil bo po njej, kot bi hotel zgrabiti zajca.

Za vojaške konje so bila doživljanja v vojni prava strahota. Živali, ki so bile v bojih ranjene, so se kasneje mučile v sanjah. Režetale so, brecale in se valjale po tleh, kot bi umirale. Prav mogoče je, da je večina sanjskih prividov pri živalih morečih. Včasih vidimo papagaja ali kanarčka, kako ima zaprte oči, spi, kljun pa ima rahlo odprt in tiho žvrgoti. Tudi ptici sanjajo.

Znanstveniki so zadrja leta ugotovili, katere živali sanjajo in katere ne. Mnogo sanjajo psi, mačke, miši, podgane, zajci, ovce, koze, osli, konji, nekatere opice in nekaj ptic. Pri želvah, kačah, martinčih in krokodilih so ugotovili, da plazilci nikoli ne sanjajo. Poznajo samo globoko spanje. Dvoživk še niso raziskali in ničesar še ne vemo o ribah.

Verjetno so sanje dar bogov, ki so ga v razvoju življenja na Zemlji dobili samo sesalci in ptici.

NENAVADNA HIŠICA

Angležinja Debbie Smith ima pri osemnajstih pomladih prav gotovo najbolj nenavadno hišico na svetu, »zgrajeno« iz večje gojenega in pristriznega grmičevja in dreva v velikanskem družinskem parku v Tayntonu. Kajpak je zelena hišica Debbyjino najljubše pribežališče, zahteva pa veliko dela in skrbi, da od časa do časa ne »podi-
divja«.

NEVAREN ALUMINIJ

Aluminij lahko zelo neugodno vpliva na človeške kosti. Švedski ortoped Mjoberg iz Lunda je ugotovil, da so čedalje pogostejši kostni zlomi posledica kroničnih zastrupitev z aluminijem, ki se kopiči v podtalnici, zelenjavi in sadju. S kemičnimi analizami so namreč ugotovili visoke koncentracije tega elementa v kosteh. Tudi nemška znanstvenika Klute in Treier z univerze v Freiburgu sta se ukvarjala s tem pojavom, vendar sta ugotovila, da v ZRN še ne pomeni zdravstvene nevarnosti. Kljub temu pa menita, da je treba opozorilo s Švedskega vzeti zelo resno in pregledati vsa živila, za katera obstaja sum, da vsebujejo preveč aluminija.

RACE ZA MELONE

Libijski vodja revolucije Moamer el Gadafi, ki se mu ni posrečilo zasebnih trgovin nadomestiti z državnimi, se zdaj ukvarja z zamisljivo, da bi popolnoma odpravil denar. Zato bodo v Tripoliju v kratkem odprli tržnico, kjer bodo Libijci lahko menjavali blago za blago. Časopis El džamahiriya je bralcem natančno pojasnil, kako bo tržnica poslovala: »Menja-

vajte race za melone, mandlje za ključavnice.« Da ne bi obiskovalci tržnice le morda skrivaj plačevali z denarjem, jim bodo pri vходу pregledovali torbe. Tudi v zunanji trgovini bo Libija uvajala blagovno menjavo. Države, ki bodo izvažale v Libijo, ne bodo mogle več računati na dolarje. Zadovoljiti se bodo morale z libijskim blagom.

Židovski časopis v ruščini

Prvič po 40 letih je v Moskvi izšel neodvisni židovski časopis v ruščini. Imenuje se Vestnik in ima naklado 25.000 izvodov. Uvodnik v prvi številki ima naslov Šalom (kar v hebrejščini pomeni mir, sicer pa je to židovski pozdrav, ki ustreza našemu »dobro dan«) in bralcem pojasnjuje,

da nameravajo sodelavci časopisa pisati v nadnacionalnem duhu. Glavni urednik Viktor Magidson zatrjuje, da želijo razkivati in ohranjati korenine židovske kulture. S tem bi radi dosegli, da bi Židom priznali njihovo mesto v družbi. Poleg kulturnih novic o židovskem otroškem

zboru v Moskvi, literarnih kritik in pesmi je v prvi številki tudi članek o odnosih med Moskvo in Tel Avivom. Pisec v njem poziva Izrael k večji pripravljenosti za pogovore. Časopis se mora sam financirati, zato je njegova cena dokaj visoka: 75 kopejk. Pravda stane le 4 kopejke.

ASPIRIN

Tabletka je okrogla, snežno bela in grenkljata. Že 70 let je povezana z glavobolom. Tovarna zdravil Bayer je leta 1915 poslala v lekarnne prve aspirine, ljudje pa so se kmalu navadili na njegov blagodejni učinek. Včasih kar pre-pogosto segajo po njem.

Ljubi strupeno

Triindvajsetletni Anglež, apotekar Peter Cooke, je čuden tič. Nedavno je potoval po Združenih državah Amerike in od tam na svoj domači naslov poslal štiri pakete — v vsakem pa je bil zelo strupen kuščar. Na pošti je seveda nastala panika, ko se je v ovojnicah pred prestrašenimi uslužbenci začel premikati tridesetcentimetrov strupeni kuščar. Ko so Petra Cooka pripeljali na sodišče, je priznal, da je doslej pretihotapil v Anglijo kar nekaj strupenih živalic. Med drugimi tudi sedem zelo strupenih naočark, ki jih je prinesel v domovino kar v kovčku.

Poglejmo tumorju v dušo

Pred nekaj leti se je zdravljenje raka na dojki začelo spreminjati. Zdravniki so se vse redkeje odločali za radikalno mastektomijo, se pravi za kirurško odstranitev cele dojke. Pri tumorjih, manjših od dveh centimetrov, so odstranili samo tisti del dojke, kjer je bil tumor. Zdaj je na pohodu nova revolucija: tudi ženskam, ki imajo večje tumorje in bi bile še pred časom izgubile dojko, danes lahko pomagajo s kvadrantektomijo, se pravi s kirurškim posegom, ki odstrani samo oboleli del dojke. Dr. Umberto Veronesi iz Milana tem ženskam pomaga tako, da spremeni čas kemoterapije: s kemoterapijo začnejo že pred posegom in ne šele po njem. S tem dosežejo, da se tumor zmanjša, nato pa ga lahko izrežejo, ne da bi ženska pohabljala.

To pa še ni vse. Ameriški zdravniki po posegu priporočajo zdravila proti tumorjem, tudi če se rak še ni razširil na limfne žleze.

Zdravniki pravijo, da možni toksični učinki niso nič v primeri s tveganjem, da se preostale rakave celice spet razdivjajo. To pa tvega kar 30 odstotkov žensk, pri katerih niso ugotovili metastaz na limfnih žlezah. Vsi se seveda s tem ne strinjajo. Če bi imeli primerne teste, bi lahko ugotovili, katere ženske so najbolj ogrožene, in bi samo njim predpisali kemoterapijo. Take teste bo morda že kmalu omogočil razvoj molekularne biologije. »Zdaj bomo vse obrnili na glavo,« napoveduje dr. Veronesi. »Z biološkim ovrednotenjem tumorja je mogoče razumeti njegovo dušo in ga zdraviti na najbolj primeren način.«

NOSITE PRSTAN?

Ženski je hudo, ko opazi, da si njen dragi sname obroček, ki ga je bil tako skrbno izbral pred poroko. Takoj pomisli, če ni vzela za moža Casanove, ki si želi, da bi imel pri drugih ženskah še kakšne možnosti. Ni rečeno, da se najdejo takšni metulji, ki na prstu rajši

nimajo obročka, večinoma pa je vzrok drugje. Če namreč moški ne mara, da bi veljal za oženjenega, si pač lahko potegne prstan s prsta, kadarkoli je potrebno.

Moški in ženske imajo glede prstana različno mnenje. Ženske jim pripisujejo tudi simboličen pomen. Podobno je s cvetjem. Žensko izredno razveseli še tako droben šopek, marsikdaj jo bolj osreči, kot če bi ji dali drugo darilo. Podobno je s prstanom. Ženski pomeni znamenje zvestobe in ljubezni, moškemu pa predmet, ki ga samo ovira. Po njegovem se zvestoba in ljubezen razodevata bolj konkretno, na primer, ženi pokaže, kako rad jo ima, če ji pri vsem pomaga. Za moškega je poročni prstan predmet, od katerega ni prav nič odvisna njegova ljubezen do žene.

NASVET

POPRAVILO ČIPK

Če morate čipko popraviti, si boste delo olajšali, če boste pod svetlo čipko podložili temen, pod temno čipko pa svetel papir. Zaradi barvnih kontrastov bo vsak del čipke dobro viden.

KOMARJI – KORISTNI V NARAVI

Komarji so starejši od ljudi. Človek jih v pravem pomenu besede »privlači«, zato se proti njim neprestano in vztrajno bori. Toda komarji opravljajo tudi zelo važno ekološko funkcijo. Njihove ličinke se hranijo z bakterijami in strupenimi snovmi v vodi, kjer se hitro razmnožujejo. Tudi če ste še tako velik ljubitelj živali, komarjev in podobnih insektov prav gotovo ne ljubite.

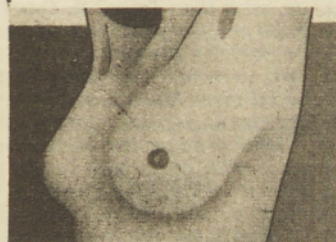
Zaradi komarjev in klopotov pa se ne bomo odpovedali užitek, ki jih imamo ob nabiranju gozdnih sadežev, pa tudi sprehodi po

gozdu niso samo prijetni, temveč tudi koristni. Pri nas že izdelujejo zaščitna sredstva, ki nas varujejo pred piki komarjev, brečljev in celo pred nevarnimi klopi, in sicer tako, da se nanašamo po odkritih delih telesa, pri tem pa pazimo, da ne pride v stik s sluznico. Najbolj učinkovito sredstvo je autan, njegov vonj je nam prijeten, mrčesu pa tako neprijeten, da beži pred njim. Autan lahko kupite v trgovini, postal pa je naš stalni spremljevalec med počitnicami, pri lovu, taborjenju in sploh povsod v naravi.

Pravila za boljše spanje

1. Odpovedati se je treba popoldanskemu spanju.
2. Zvečer ne smemo piti alkohola, črne kave in pravega čaja. Tudi nikotin je škodljiv.
3. Zvečer ne kaže naložiti želodcu pretežkega dela. Večerja naj bo zgodnja in skromna, predvsem pa lahko prebavljiva.
4. Po možnosti je treba vsak večer k počitku ob isti uri.
5. Uspavalo ali pomirjevalo naj vzame prizadeti samo v dogovoru z zdravnikom.
6. Zvečer naj človek odvrže skrbi in se sproščeno odpravi k počitku. To je seveda lahko reči, težje pa uresničiti, — toda zdravo spanje je veliko vredno, zato se je treba potruditi.

V kakih 80 odstotkih primerov ženske same odkrijejo sumljivo zatrdlino v dojk. Mnoge se prav tega zelo bojijo, zato si dojk rajši ne pretipajo. Nujno je, da se ženske otresejo strahu pred rednim mesečnim pretipavanjem dojk, opozarjajo zdravniki. Samo tako bodo zaznale, ali se bo tkivo prsi spremenilo tako, kakor niso vajene. Na slikah prikazujemo, kako si pravilno pretipate dojke.

Skupite pred ogledalo in počasi dvignite ruke. Se spremeni oblika? Se kaže ugrize? Se kaže ugrize?

Levo roko si položite ob lelo, z desno pa si preližite zunanjo stran dojke.

Levite na hrbet, levo roko si položite nad glavo. Preližite notranjo stran dojke od zgoraj navzdol.

Za konec preližite bradavko pod pazduho. Preližite vanjo od zgoraj navzdol, preližite jo v enoten zaporedju kot levo.

MARELIČNI CMOKI

Marelce ali slive, kuhane v krompirjevem testu, so pri nas dokaj razširjena in priljubljena jed. Za spremembo pripravimo cmoke iz kuhane testa — so rahli, sočni in okusni.

Za testo potrebujemo: 1/2 l mleka, 1/2 kg ostre bele moke, 5 dag margarine, 3 jajca, sol.

Za nadev uporabimo: približno 1/2 kg drobnih marelic in sladkor v kockah.

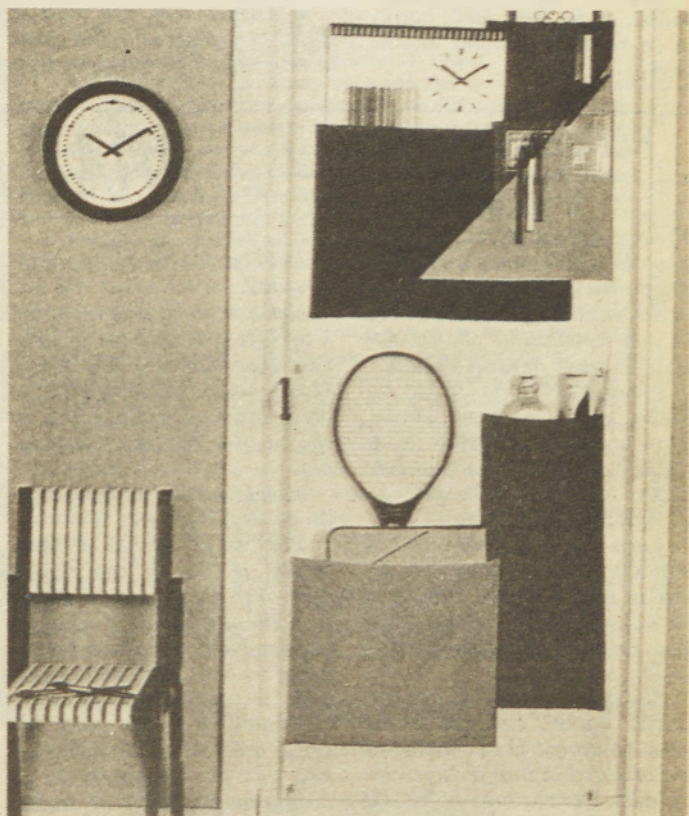
Kuhane zabelimo z drobtinami, popraženimi na maščobi, in potresemo s sladkorjem.

Priprava: Mleko zavremo, dodamo margarino in sol ter med stalnim mešanjem vkuhamo moko. Mešamo, da se zgosti. Odstavimo in v mlačno maso postopoma umešamo jajca. Oprane marelice izkoščimo in damo v vsako namesto koščice kocko sladkorja. Od testa vzamemo primeren kos, ga med dlanmi sploščimo, vložimo marelco in oblikujemo cmoke. Zakuhamo jih v rahlo slano vrelo vodo, kjer naj pokriti počasi vrejo 5 minut. Ko splavajo na površino, jih poberejo iz krova in povzlamo v ocvrtih drobtinah. Takoj ponudimo s sladkorjem.

Namesto marelic pa lahko damo v cmoke slive, ki jih prej izkoščimo. Če niso dovolj sladke, jih z notranjo stranjo pomočimo v sladkor, pomešan s cimetom.

NAREDI SAM

VESELI ŽEPKI

Včasih zadostuje majhna ideja, da spremenimo dolgočasno stanovanje v veselo in prijazno bivališče. Takšno pisano in praktično idejo vam ponujamo za vrata otroške sobe. Na kosu platna so našiti pisani žepi različnih oblik in velikosti, ki bodo poskrbeli za red v sobi in za veselo bivanje v njej. V žepih bo prostor za knjige, zvezke, svinčnike, revije, teniški lopar in še za drobne skrivnosti.

Če vam ideja ugaja, zmerite vrata po dolžini in širini in urežite iz debelejšega pralnega blaga podlogo, na katerega našijte žepce. Na vogale podlage vtisnemo kovinske obročke, da jo lahko natakemo na kaveljčke. Na zgornjem in spodnjem robu pa lahko naredimo tudi širši rob, v katerega vpeljemo koviasko ali leseno okroglo palico, ki jo natakemo na kaveljčke, zabite v vogalih vrat.

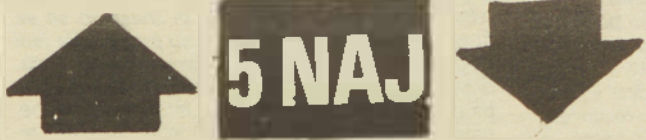
PRAVNI NASVET

Kako napraviti oporoko?

Najbolj enostaven način sestave oporoke je dejansko ta, da zapustnik lastnoročno napiše in tudi podpiše oporoko. Takšna oporoka je polnoveljna in jo je težko spodbijati. Drugi način je sestava oporoke pred pričami. V tem primeru lahko napiše oporoko kdo drug, potreben pa sta vsaj dve priči, ki morata biti hkrati navzoči, da podpišeta oporoko z zapustnikom, ki mora izrecno izjaviti, da je to njegova poslednja volja. Pripomniti je treba, da priče ne morejo biti zapustnikov potomci, niti njegovi predniki in

ne posvojitelji, pa tudi ne sorodniki v stranski vrsti do vključno tretjega kolena in zakonci teh oseb ter zakonci zapustnika. Če je zapustnik bolan, se priporoča, da se obrne na sodišče in napravi oporoko tam, da bi se izognil morebitnim poskusom, da bi oporoko zaradi nezmožnosti zapustnika sicer izpodbijali. Sodnik bo tudi najbolje presodil, ali je zapustnik zmožen napraviti oporoko. In končno: hramba oporoke na sodišču je najbolj zanesljiva, posebno če zapustnik ne zaupa odvetniku.

RADIO MURSKA SOBOTA

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota. Slišite jo lahko ob petkih v oddaji 21 232.

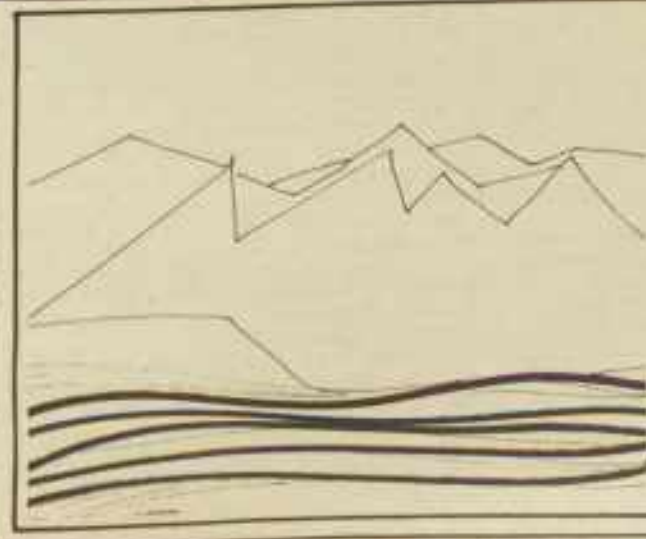
1. Nikši si nej — Magnet
2. Rock me — Riva
3. Rdečo rožo utrgal bom zate — Don Juan
4. Like a Prayer — Madonna
5. Twist in my Sobriety — Tanita Tikaram

Glasbena lestvica nastaja s sodelovanjem s hi-fi videostudijem na Kidričevi 21, 69000 Murska Sobota.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

Oddaja 21 232 je na sporedu Radia Murska Sobota, UKV 87,6 MHz ali SV 648 kHz, ob petkih od 18.00 do 19.00.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Pripise k novi risbi pošljite najkasneje do četrta, 13. julija, na naslov: VESTNIK, Titova 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripise honoriramo.

- Aha, to pa so oni z vrha, ki čakajo na odločitev: ali še leto dni plače ali penzija. (Rituper)
- To so dopustniki, ki so prišli s počitnic na morju. (Kavčič)
- Škoda, da smo brezposelni. Bi vsaj lahko delavskemu razredu pomagali štrajkati. (Vomer)
- Še vedno ne razumem, zakaj vi ne razumete, da pri nas nihče več ničesar ne razume. (Ja Ma)

SESTAVIL	MITATOR	BERAVOST	PRIPADNIK	MUČILNO	SAMICA	HRVAŠKA	BELA
MARKO			INDIJAN-	ORODJE	JAKA	IGRALKA	ROMBAŽNA
NAPAST			SKEGA			PETRI	TKANINA
PLEMENA							
TOVARNA							
IGRALNIK							
KART NA							
DINARU							
EKSPEDI-							
CIA							
MEŠTO V							
INDIJSKI							
DRŽAVI							
PANDŽAB							
TEMNI							
DELJ							
DNEVOV							
LATINSKI							
VEZNIK (M)							
OBRTNIK							
LESNE							
STROKE							
PREDNA							
DEL VOZA							
PAPEŠKA							
DRŽAVA							
V RIMU							
AVTOMO-							
BILSKA							
OZNAKA							
AVSTRICE							
DEL							
KOLNICE							
DELAVEC							
V EMALIJ							
NICI							
HARMO-							
NILU							
PODOBNO							
TOLKALO							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: Nemčija, Eleanor, Nordidi, Aha, cic, VF, Aida, zibka, odlitek, č, aroma, Nazaret, Oti, Ta, sočnik, tratina.

PIŠE: FRANČEK ŠTEFANEČ

RIŠE: ŠTEFAN ČERVEK

Porabska pravljica

BRAT IN SESTRA

V neki vasi je živel vdovec, ki je imel hčerko in sina. Ko je hotel umesiti kruh, je vedno poslal deklico k sosedu, ker ni imel korita.

Sosedova pa je bila vdova. In nekoč je deklici dejala:

»Oče se naj z menoj lepo poroči, pa bo imel ženo, korito in še tega, ki mu bo umesil kruh.«

ptički so proso sproti pozobali in tako nista vedela domov. Bila sta v gozdu. Deklica je vzela blato, ga kot testo omesila in spekla v pepelu.

Tedaj je prišel mimo neki mož in vprašal:

»Kaj pa delata, otroka?«
»Oh, ojej, ojej, oče naju je pripeljal sem v ta veliki gozd in naju pustil in sedaj ne veva

»Če ste ga vrgli proč, ste ga pač vrgli!«

Še vedno je bila pri njem kot žena, a ni govorila nič. Nekoč sta se šla sprehajati k morju. Ko sta bila na veliki skali, jo je sunil v morje. Tedaj je priplaval velika riba in jo odnesla.

Ovčar je naslednje jutro opazil, da ovca, ki je prišla z

domov, je potožila deklica. Vzela je potico, jo razlomila in ponudila tudi možakarju. Toda potica se je spremenila v pravo potico in deklica je imela poln predpasnik dobrih potic. Možakar jima je obljubil:

»Pomagaj vama bom, da bosta prišla iz tega gozda. Tam je pristava, pojdita tja in bosta že dobila kaj za pod zob. Samo vode ne smeta piti, pa če bosta še tako žejna.«

Lepo sta se mu zahvalila in šla. Ker pa je bil deček zelo žejen in ni mogel več strpeti, je srknil malo vode z ovčje stopinje. Pri priči se je spremenil v ovco.

Deklica se je tako z ovco napotila naprej. Spredaj je šla ona, za njo pa ovca. Prišla sta na pristavo in tam je zaprosila za delo. Seveda niso vedeli, da je ovca deček.

»Seveda ti bomo dali delo, saj vidimo, da si sirota,« so ji rekli.

Bila je zelo lepa in tudi čedno se je oblačila. Grofu je bila všeč in vzel si jo je za ženo. Postala je noseča, grof pa je moral k vojakom. Otrok se je rodil. Bili so ji nevoščljivi, zato so ji vrgli otroka v svinjak, da bi ga svinje raztrgale. Otrokova mati je to opazila in ga nekako rešila. Skrila ga je pod jasli in ga skrivaj dojila.

Ko je bil otrok star dva ali tri tedne, se je grof vrnil. Povedali so mu, da je žena rodila prasička in so ga vrgli proč. Postalo ga je sram in je rekel:

Deklica je to doma očetu povedala.

Nekega dne je oče res stopil k tej sosedu in nato sta se poročila. Dva meseca je bilo dobro. Ona je imela enega otroka, on dva. Toda njegovih otrok ni spoštovala. Bajje mu je celo rekla:

»Svoja otroka nekam odpelji, če ne, lahko greš ti!«

Zbal se je, da ga prežene. Pristal je, da bo oba otroka odstranil. Deklica je to slišala in si tkaov nasipala v predpasnik žagovino. Oče ju je res popeljal od hiše. Med potjo je deklica za seboj trosila žagovino.

Prispeli so v velik gozd. Povedal jima je, da bo nekaj sekala, ona pa naj sedeta in ga počakata. Nikamor ne smeta, ker bo prišel in bodo šli takoj domov.

Ko se je zvečerilo, očeta še ni bilo. Sama sta ostala pod veliko bukvijo.

Oče je prišel domov in ženi pripovedoval, kako je bilo in žalostno zavzdihnil: »Kje sta zdaj moja otroka? Oh, kako uboga in nesrečna sta!«

Otroka sta prišla domov, še preden je misel končal. Deklica se je oglasila: »Saj sva tukaj! Domov sva prišla!«

Mačeha je bila vsa iz sebe, ker je ukazala, da ju odpelje nekam, od koder ne bosta našla poti.

Oče ju je moral naslednjega

nekdanjo deklico, nosi na hrbtu otroka.

»Kam le neseš tega otroka?« si misli.

Nesla ga je k morju in vpila: »Sestrica, pridi ven in nadoji otroka!«

Nato je priplaval iz morja ta velika riba, nadojila otroka in spet izginila v morje.

Ovčar in kočijaž sta gledala. Tedaj je kočijaž spregovoril: »Res, jutri navsezgodaj bom šel gledat!«

»Ne ti, jaz bom šel, kaj neki je to!« je odvrnil ovčar.

Naslednje jutro navsezgodaj je ovčar šel in se skril. Ko je prišla določena ura, je ovca spet nesla otroka. Spet je poklicala ribo: »Pridi in nadoji otroka!«

Ovčar je kočijažu predlagal:

»Ti se nastavi tako, da ko pride, jo zgrabiš in je več ne spustiš. Karkoli bi govorila, grdi ali neumni, ali kaj drugega, otroka ne smeš pustiti. Jaz bom pa ovco ujel. Potem bova vse tri odvedla domov.«

Naslednjega dne navsezgodaj sta tako tudi naredila. Kočijaž je ujel ribo in iz nje je prišla žena. Ovčar je ujel ovco in otroka. Iz ovce je postal fant, iz ribe grofova žena. Žena je bila vesela, da je dobila nazaj otroka in brata.

Tudi grof je bil vesel. Hotel je ubiti ženo, sedaj pa spet živi, in tudi otrok.

(Priredil Franc Kuzmič)

ANSAMBEL ANTONA BIRTIČA BENEŠKI FANTJE PONOVO V PREKMURJU

Prekmurje in Beneška Slovenija imata skupno bridko usodo v tem, da se iz obeh pokrajin ljudje že na veke izseljujejo. To dejstvo je pri beneških Slovencih in Prekmurcih vplivalo na njihovo kulturo in glasbo. Zato imamo v ljudski glasbeni zapuščini Prekmurja in Benečije trpeč, otožen melos, saj so naša pokolenja na ta način izražala tesno bolečino, ko so se očetje, bratje in možovi poslavljali od svojih družin, velikokrat nepreskrbljenih in tudi zadovoljenih.

Številni taki izseljenci pri nas na Beneškem in v Prekmurju se

niso nikdar več vrnili na svoje domove. Ostali so daleč v svetu, kjer jih morda svojci ne morejo niti obiskati na grobovih.

Ravno zato je razumljivo izredno navdušenje prekmurskega občinstva nad našo milo, bolečo beneško pesmijo.

Kot avtor mnogih uspešnih pesmi in napevov, ki smo jih z javnimi nastopi, ploščami, kaseta, radijskimi in televizijskimi valovi (z našim ansambelom Beneški fantje) ponesli v širni svet, morem trditi, da je ta bridka problematika mojega malega slovenskega ljudstva tudi moj oseben problem v polni meri. To se izrazilo čuti v vsaki moji pesmi, saj sem sestavnici del mojega ljudstva, iz katerega črpal za svoja dela njegovo srečo, veselje in bolečino naših rodov.

Sprejem našega ansambla v Prekmurju je bil nadvse topel že leta 1963, ko smo priredili prve turnee v Pomurje. Tako globoko so se tamkajšnji poslušalci živeli v vsebino naše izvirne beneške napeve in pesmi, da smo jim

ostali trajno vraščeni v njihove duše.

Ko smo tokrat spet gostovali tamkaj, so nas živo prepračali, da ljubijo našo izvirno pesem toliko kot mi sami, da nas imajo jekleno radi. Tudi letos smo med dragimi Pomurci doživeli tako toplino, da boljše nikoli ni mogoča. Zato sem kot jim ustanovitelj in vodja našega že 37-letnega narodnozabavnega ansambla Beneški fantje, neomejeno hvaležen za nepozabna kulturna doživetja med njimi. V krajši obliki o tej stvarnosti sem podal svoje kritično čisto mnenje tudi v intervjuju za radio Murska Sobota, ki bo na sporedu v četrtek, 6. julija.

To je preteklost in sedanjost pod Matajurjem in v Prekmurju, zaradi katerih globoko čutimo drugi z drugimi. Taki, nerazdružljivi, bomo ostali — veliki prijatelji v pesmi in življenju.

Hvala Pomurci, hvala vam za vso dobrotno naklonjenost nam, Beneškim Slovencem!

Anton Birtič

»Zgodilo se je ... Ma ... Marija, reši me bolečin ...«

Skozi meglo je komajda videl Katikin obraz, obraz bolečine, ljubezni gorja in prošnje:

»Ljubi, ljubi Bog ... rešim reši mi Franca!«

In Krajncov hlapec je priganjal konja kolikor je mogel. Skoraj so se pripeljali do mariborske bolnišnice in Franc je spet rekel zadaj na vozu:

»Pomagaj ... pomagaj mi je ... tisti Tirzek ... Ketišev iz Zibot ... Dober človek je ... Še je hotel govoriti, a mlada žena je slišala le še besede:

»Katika ... Katika ... rad, rad ... sem te imel! Sinku ... ki se bo rodil ... Najinemu sineku daj ime Franc ... in mlinar naj bo ...«

Čvrsto je stisnil Franc Katikino desnico in zazrl, zazrl se je nepremično v sinje poletno nebo.

O nesreči Franca Frasa na Dvoršakovem klanecu v Oseku tiste nedeljske noči so govorili ljudje vse mogoče in vsi so se zaklinjali:

»Bog me kašigaj, če ni bilo tako!«

In komu naj zdaj človek verjame, ko pa je bilo resnic toliko, kot je prstov na obeh rokah. Zdi se mi, da je prava tista, ki jo je neštetokrat pripovedoval moj stric Matija Ketiš ali Tirzek, kot so ga vsi klicali. On je šel tisto noč peš sem dol po poti, ki je vodila od hiše njegovega brata in njegove strica Kalista Ketiša. Bližal se je deželni cesti, ki vodi tam od Gornje Radgone in naprej proti zahodu, proti Sveti Trojici. Na Dvoršakovem klanecu je mislil prečkati cesto in iti po bližnji preki Vaneti- ne domov v Brengovo ali v Zibote, če že hočete, tako so namreč tudi pravili tistemu delu vasi, kjer so bili doma Ketiševi, in to je bilo tam doli na koncu, kjer se je Ročica izlivala v Pesnico.

Mislil je stopiti čez cesto in korak mu je zastal, ko je videl, da je bolje, če prej odpelje mimo voz, ki se je hitro bližal s spodnje strani, dol po klanecu pa se je nekdo peljal s kolesom.

»Noč je bila svetla in vse se je lepo videlo!« je ob pripovedi vedno poudarjal stric. In potem se je zgodilo.

»Kolesar se je hitro pripeljal sem dol, tu spodaj je bila cesta na novo posuta z gramozom in zaneslo ga je naravnost med konja ... Grozno je bilo ... Revez se je nasadil na oje. Konja sta se splašala, da ju je voznik Vrbnjak s težavo zaustavil in nesrečni Franc je visel z razparanim trebuhom med konjema, ki sta hrzala, da me je bila groza ...« je pripovedoval stric Tirzek. In nadaljeval je, da je skočil po ženske k bližnji hiši in prinesle so čisto rjuho, porinile Francu črvesje nazaj v trebuh in povile nesrečnika okoli in okoli. Voznik Vrbnjak je obrnil voz proti Trojici in s stricem sta odpeljala nesrečnika v dolino Ročice.

Katika se je zgrudila, ko sta možka sredi noči prinesla v hišo moža. Stric je šel po zdravnika in duhovnika in doktor Weiksl, novi okrajni zdravnik pri Trojici, je dal vedeti, da bo nesrečnik izdihnil, ker je bil preveč razparan. In duhovnik je molil ob Francu, da bi rešil njegovo dušo božje kazni in opravil je maziljenje. In Franc je ležal kot mrtev na postelji v prednji hiši, kjer sta vedno spala s Katiko, in le tu in tam je nerazločno šepetal.

Neža, Mica, Gustika in Krajncova so ponoči tolažile Katiko, molile in brisale Francu potno čelo in proti jutru, ko je prišla Katika toliko k sebi, da se je pričela z vso razumnostjo zavedati, kaj se je zgodilo njenemu Francu, je zaprosila Krajncovo: »Prosim vas, pomagajte mi ... Odpeljimo ga v bolnico v Maribor ... Hitro! ... Pravijo, da so tam dobri zdravniki, in če bo dal Bog, ga bodo rešili ...«

Kakšnih pet mesecev so živeli pri hiši tri ženske same. Pravilno zapisano ni bilo: ženska in deklici. Težko je bilo za nosečo Katiko, za mlado vdovo, ki je imela na skrbi mlin, deco in še vse drugo. Res je, da so ji pomagali Nantl Žel, sosedje, a vseeno je bilo hudo. Zadnje čase se je največ motal po mlinu, v štali in še kje moj stric Tirzek Ketiš. Resnično! Katika se mu je smilila in občudoval je njeno potrpežljivost in dobroto.

Ženske, vaške klepetulje in celo nekateri možki so naklepali, da diši Tirzku mlin. Lagal bi, če bi trdil, da ni bilo nekaj resnice tudi v tem. Mar se ni bolje oženil na grunt kot vzeti viničarko, viničarsko revo, in ostati brez strehe nad glavo — in še s praznimi lonci povrhu. In stric Tirzek se je pravkar izučil za kolarja pri starejšem bratu Kalistu v Oseku. Znal je delati velike in majhne kmečke vozove, brane, lesene tolige, kankule in spet se bo kdo vprašal:

»Kolar pa mlinar? V mlinu se melje in ne struži les ...«

Da, da, govorili so in govorili in držalo je tudi to, da Tirzek ni mogel ostati vse življenje doma v Zibotah. Za njim so bile še neporočene sestre Mičika, Trezika in Rozika, zadnja je bila moja mama, bodoča seveda. Čas je torej bil, da se oženi za svojim bratom Kalistom Tirzek in glasno se je govorilo, da se bo poročila tudi Mičika.

»Čas je že, da se oženi, saj že predolgo zahaja k tisti hiši Želov Nantl ...« je rada rekla Lisjanova Lujzika. ki je živela nekaj hiš od Ketiševih.

Zivljenje je pač takšno. Da ljudje govorimo eden o drugem o dobrih ali slabih dejanjih. Obsojamo ali hvalimo. Strica Tirzeka so začeli nadvse hvaliti. Zetečka, žena spodnjega mlinarja, je vsevedno hitela z novico:

»Tirzek je pripeljal h Katiki babico. In Šprinžarica je pravila, da je segreval vodo ... pomagal ji je pri porodu ... In vse je šlo hitro in srečno ... Katika je rodila mlinarčka, Frančka, kot si je želel

oče ... Pravijo, da je močan otrok in da se je vrgel po pokojnem očetu. Bog mu daj večni mir in pokoj ...«

Vsi so pripovedovali in brali so v pratiki, da bo marec leta 1923 brez snega in topele. In tako se je zgodilo.

Takšnega veselja, kot je bilo pri Ketiševih v Zibotah tisti dve noči in dneva, ni bilo še nikoli. Resda je bilo veselo, ko se je pred leti oženil najstarejši sin pri hiši, Kalist, toda zdaj sta se ženila dva, in to Mičika, ki je pripeljala k hiši novega gospodarja. Nantla, in je s tem postala Ketiševa domačija naenkrat Želova, od hiše pa je odhajal sin Tirzek, ki se je priženil na Frasov mlin ali kako bi ga že imenovali. Lastnike je menjal tako hitro, da so nekateri pravili Korenov, drugi Strnišev, tretji pa Frasov in sedaj je prišlo k hiši še četrto ime in so ljudje odslej pravili:

»H Ketiševemu mlinu bomo peljali mlet!«

Stric Tirzek se je torej oženil s Katiko Tonitz oziroma Fraso, kot se je pisala po svojem prvem možu, samo da je bilo to zelo malo časa. In na hudobne jezike ne smemo pozabiti. Vrteli so se tiste dni kot grebenjaki na mlinih v dolinah Ročice, Pesnice in še Ščavnice povrhu.

Škaf vina je nekdo prinesel na večer pred poroko v prednjo hišo pri Ketiševih v Brengovi in fantje, da, predvsem fantje, so ga zajemali s šalicami in pili in vriskali in peli. Lagal bi, če ne bi zapisal, da so to storile tudi nekatere ženske. So, vendar bolj na skrivaj, ker se to za njih ne spodobi in čudno zgleda ženska, ko je pijana.

Prijatelji in prijateljice nevest in ženinov so se zbrali in krancipint so rekli temu večeru, saj so poleg pitja tudi delali. Navesili so pisanih trakov po hiši iz krep papirja in okoli vrat, ki so vodila v hišo, so pribili smrečje, prepletano s trakovi.

... Katlin Anzek je veselo raztegnil meh harmonike.

Ta družina na poroko ni bila povabljena, ker po tukajšnjem običaju sodijo tja v glavnem sorodniki, najbližji sosedje in zares, zares dobri prijatelji, in še kakšnega znanca iz mesta ali trga povabijo, da zgleda poroka bolj gosposko. In tako je bilo potrebno to noč izkoristiti do konca in je bilo pitje in petje toliko silovitejše. In znašli so se še povrhu in ukradli kuharicam, ki so pripravljale jedi za gostijo, da niso vedele, kje se jih glava drži, da, ukradli so dišečo pečenko, potico in kar je še bilo mogoče doseči ali izmakniti. In letale so kuharice, med katerimi je bila glavna Perkova Gustika, jezne, za pijano sodrgo in mahale, grozile s kuharicami in se smejale povrhu.

Opletli so prednjo hišo, vhodna vrata in še zadnjo hiško. Mize, stole in klopi so postavili; nove, stare in že čisto črvice, da je Golobov Pepek iz Spodnjih Verjan dejal:

»To bi bilo smešno, če bi sedla sem debela Rojkova iz Trojice ... In če bi se klop zlomila, ko bi se basala z mastno juhuco ...«

Smejali so se, mladi so bili — in kdaj bi se, če ne zdaj. In po krancljanju je Katlin Anzek raztegnil harmoniko in plesalo se je do jutra, fantovščina in deklščina obenem, bilo je tako veselo, da so o tem pripovedovali po dolinah Ročice in Pesnice še celo večnost. In tudi jokali so proti jutru, tega ne smem pozabiti zapisati. Naenkrat se je začelo kaditi iz črne kuhinje, tako silovito, da se ni nikamor videlo. Fantje so to izkoristili za šlatanje babnic in veselo je bilo, dokler niso vsi jokali in pobegnili so iz hiše v noč. In kuharice so potem skakale naokoli z dolgimi palicami in drezale iz dimnika cunje, ki so jih poredni fantje namašili v dimnik na strehi.

Za Katikino poroko so hitro, prehitro izvedeli Frasovi v Očeslavcih; odšli so h Katiki in Francu, va mati je rekla.

»Sin te je prosil Katika, pred svojo smrtjo, da daj Frančko k nam v Očeslavce ... Sama si mi to pripovedovala ... In ženiti se nameravaš Katika, najbolje bo, da izpolniš željo pokojnega ... Malega Frančka še imaš, Kristiniko, in v novem zakonu se ti bodo rodili otroci ...«

Hudo je bilo Katiki, ko so ji odnesli dekletce, njeno lastno hčerkico, zdela se ji je, da je prišla poroka prehitro in sram jo je bilo, da sama ni vedela, pred kom vse, in že v naprej ji je bilo nerodno iti pred trojiški oltar. Perkova Gustika in njen mož nista odnehalo in sta silila v njo:

»Katika, le oženi se s Tirzekom, dober človek je ... In zakaj se ne bi ženila dva para naenkrat ... To bodo zljali pri Trojici ... Katika, večno ne moreš žalovati za Francem ... Ne izpusti Tirzeka iz rok ... Le kako boš živela sama, brez moškega, z malo deco, mlinom ... Le kje bi si našla drugega ...«

(Nadaljevanje prihodnjic)

najboljša ta hip

PREDSTAVLJAMO VAM

Beltinka v zaželeni družbi

Nogomet ima v Beltincih dolgoletno tradicijo in tudi številne privrženke. Nogometaši Beltinke že vrsto let sodijo med najboljša moštva v pomurski nogometni ligi, nekaj let pa so tekmovali tudi v conski nogometni ligi vzhod, vse do njene ukinitve. V zadnjih šestih letih je Beltinka osvojila kar štiri naslove v pomurski ligi in si s kvalifikacijami prizadevala za vstop v območno nogometno ligo, kar pa ji žal ni uspelo. Šele letos so izšli nogometaši Beltinke v kvalifikacijah z Ojstrico iz Dravograda kot zmagovalci in se uvrstili v območno nogometno ligo vzhod. S tem se je izpolnila večletna želja tako vodstva kluba kot številnih gledalcev. To jim je uspelo po dolgih trinajstih letih, zato so tem bolj veseli. Toda uspeha ne gre dolgo slaviti, temveč je potrebno misliti naprej, na novo tekmovalno sezono v območni nogometni ligi vzhod, ki bo zahtevnejša in ki bo terjala več naporov tako vodstva kluba kot igralcev. Tega se menja pri klubu dobro zavedajo, saj je potrebno do prvenstva marsikaj postoriti, če želijo, da se obdržijo v željenem okolju, kar so si težko priporili. Moštvo bo potrebno okrepiti z boljimi igralci, ki jih je v moštvo tačas premalo, in se pravočasno lotiti priprav na tekmovalno leto. Beltinčani se dogovarjajo z nekaterimi igralci iz sosednjih klubov, ki jih nameravajo pritegniti v tem prestopnem

Nogometaši Beltinke iz Beltincev, ki so si priborili vstop v območno nogometno ligo vzhod. Stojijo od leve: Maučec (maser), Balažič, Škafar, Hartman, Baša, Tratnjek, Bruškovnjak, Černjavič, Markovič in Jerebic (trener). Čepijo: Luk, Jaklin, Černela, Karajica, Zver, Dugar, Sušec in Jona.

Foto: F. Maučec

roku. Toda pri tem so težave, kajti klubi ne želijo pustiti svojih igralcev, ker bi to lahko vplivalo na njihov uspeh. Kot nam je povedal predsednik kluba Jože Jakob pa vseeno računajo, da se bodo okrepili z nekaterimi igralci iz sosednjih klubov, dva nadarjena igralca pa se jim vračata od vojakov. Prav tako v klubu računajo na večjo materialno podporo TKS Murska Sobota in delovnih organizacij, zavedajo

pa se, da bodo pretežni del sredstev za tekmovalno morali zbrati sami, tako kot je to bilo doslej. Pri tem računajo tudi na obrtnike, zlasti pa na številne ljubitelje nogometa. Dokaz je kvalifikacijska tekma za vstop v območno nogometno ligo vzhod z Ojstrico, ko so prodali okrog 1.300 vstopnic.

Feri Maučec

SPIDVEJ

Horvat drugi, Lazar tretji

V Petišovcih pri Lendavi je bila pred 1000 gledalci druga letošnja dirka za državno prvenstvo v spidveju na 400-metrski stezi v posamični konkurenci. Sodelovalo je 12 tekmovalcev iz Osijeka, Ljubljane, Krškega in Lendave. Zaradi poškodb nista sodelovala letošnji slovenski prvaki Peterca (Ljubljana) in lanski državni prvaki Pavlic (Krško). Tako se je ponujala priložnost za popoln uspeh domačinoma Horvatu in Lazarju, a sta v neposrednem dvoboju s Pintarjem izgubila in tako sta se morala zadovoljiti z drugim in tretjim mestom. To je sicer majhen neuspeh ob sposobnostih, ki ju imata Lendavčana, kar sta že večkrat dokazala pred gledalci v Petišovcih.

Lendavčani bodo naslednjo dirko pripravili 10. septembra, ko se bodo spet pomerili za državno prvenstvo v Petišovcih, takrat pa bodo pripravili za gledalce tudi bogat srečelov.

Rezultati druge dirke: 1. Pintar (Ljubljana) 12 točk, 2. Horvat 11, 3. Lazar 10, 4. Hobljaj (vsi Lendava), 9. Šimonka je osvojil 4 točke.

Po dveh dirkah za državno prvenstvo vodi Pintar (Ljubljana) s 26 točkami pred Horvatom, 23. Lazarjem (oba Lendava), 21. Tomincem (Osijek), 17. in Hobljajem (Lendava), 15 točk. Šimonka je s 6 točkami na enajstem mestu.

tg

M. S.

TENIS

Kumer pomurski prvak

V Lendavi je bilo prvenstvo posameznikov in dvojic pomurske teniške lige, ki ga je pripravil domači teniški klub. Sodelovalo je 25 tekmovalcev. Pri posameznikih je zmagal Kumer iz Radgone, ki je v finalu premagal Starčiča iz Radenec s 7:5 in 6:2. V polfinalu je Kumer premagal Kralja z 9:3, Starčič pa Čuvreja, prav tako z 9:3. Tako je Kumer postal pomurski prvak. V tekmovalni dvojici sta zmagala Kumer—Vrzel (Radgona) pred paroma Ferenc—Starčič (Radenec) in Bračko—Štrah (Radgona).

KASAŠKE DIRKE

Zmagal Aško

Na hipodromu Brege na Krškem polju so bile kasaške dirke, na katerih so sodelovali tudi nekateri ljubiteljski kasaši. V dirki za uvrščene dveletnike je na 1400 m dolgi progi zmagal Aško (F. Jureš) s kilometrskim časom 1:28,9. Perzej (S. Jureš) je bil tretji, Letja (Kukolj) pa četrta. V dirki za neuvrščene dveletnike, prva skupina, je Ringo Star (M. Slavič) zasedel drugo mesto s kilometrskim časom 1:41,5. Lerbi (Z. Osterc) je bil tretji, Arjan (J. Sagaj) pa četrta. V drugi skupini pa je bila Fela (M. Sršen) četrta. V dirki s temeljem 1:26 do 1:29 na 1600 m dolgi progi je Fru Fru (B. Slana) zasedel drugo mesto.

STRELSTVO

Markoja in Planika

Ob otvoritvi novega strelšča za zračno orožje v Črenšovcih je bilo tekmovalje v streljanju z zračno puško, ki ga je pripravila Občinska strelska zveza Lendava. V ekipni konkurenci je zmagala SD Planika Turnišče s 524 krogi pred SD Jezero Dobrovnik, 512, SD Varstroj Lendava, 505, SD Lendava, 476, in SD Ina Nafta, 471 krogov. Pri posameznikih je bil najboljši Robi Markoja s 184 krogi pred Avgustom Maučecem, 178, Tiborjem Nagyem (vsi Planika), 177, Stanislavom Zverom (Varstroj), 174, Deziderjem Cimermanom (Dobrovnik) in Alojzom Zverom (Varstroj), po 172 krogov.

A. Zver

I. SOL — člani

KONČNA LESTVICA

Brezovica	22	21	1	63:14	43
Granit	22	18	4	59:23	40
Fužinar	22	13	9	47:37	35
Sempeter	22	13	9	46:38	35
A. LJUTOMER	22	11	11	45:40	33
Narodni dom	22	11	11	44:44	33
Mislinja	22	10	12	38:41	32
Topolšica	22	10	12	38:43	32
Stavbar II	22	9	13	35:47	31
Kočevje	22	6	16	30:57	28
Železar	22	3	19	19:57	25
Celje	22	3	19	19:59	24

II. SOL — vzhod — člani

KONČNA LESTVICA

Mežica	14	13	1	41:8	27
Hoče	14	12	2	36:11	26
Terhina	14	10	4	30:18	24
POMURJE	14	8	6	29:24	22
Str. rekla	14	6	8	21:25	20
Vuzenica	14	5	9	20:31	19
Črna	14	2	12	11:38	16
Fužinar II	14	0	14	4:42	14

II. SOL — vzhod — članice

KONČNA LESTVICA

Pajoma Branik	14	14	0	42:4	28
Prevalje	14	12	2	37:10	26
Mežica	14	8	6	31:22	22
POMURJE	14	8	6	28:26	22
Granit	14	5	9	20:29	19
Ruše	14	6	8	21:32	19
Črna	14	2	12	15:38	16
Fužinar II	14	1	13	10:41	15

—INVALIDSKI ŠPORT—

Sobočani na Madžarskem

V Szombathelyu na Madžarskem je bilo tradicionalno športno srečanje članov Društva za rekreacijo in šport invalidov Murska Sobota in Vašakarata. Pomerili so se v sedeči odbojki, namiznem tenisu, kegljanju in šahu. Tokrat so bili uspešnejši gostitelji, ki so zmagali s 3:1. Povratno srečanje bo 5. avgusta v Murski Soboti.

—ŠAH—

Zanatlija pred Sobočani

V počastitev praznika lendavske občine je bilo hitropotezno tekmovalje. Med 6 ekipami je zmagala Zanatlja iz Čakovca s 16,5 točke pred Radensko Pomurjem iz Murske Sote, 13,5, in Lendavo, 12 točk.

Šahovsko društvo Lendava je pripravilo mesečni hitropotezni turnir. Med 12 šahisti je zmagal Ligeti z 9 točkami pred Žilavcem, 8, ter Gruškovnjakom, Cofkom, Gaberjem in Vido, po 7,5 točke.

J. G.

—NOGOMET—

Pomurje: Filovci 9:2

Ob praznovanju 10-letnice NK Filovci je bila prijateljska nogometna tekma med reprezentanco Pomurja in Filovci. Zmagalo je Pomurje. Gole so dosegli: Tkalec 4, Rous 2 ter Sabjan, Donko in Sorni za Pomurje ter Kokaš in Berden za Filovce. Sodil je Ohal iz Rankovec.

—MALI NOGOMET—

Zmagali domačini

Nogometni klub Ižakovci je pripravil turnir v malem nogometu za memorial Ignaca Smodiša. Sodelovalo je 22 ekip. Zmagala je ekipa Teksasa iz Ižakovca pred Dokležovjem in Avtoprevozom Lendava. Zmagalo so si gostitelji priborili šele po streljanju kazenskih strellov.

MNL — kadeti

KONČNA LESTVICA

Tišina	14	13	0	1	79:17	26
Mura	14	10	2	2	74:27	22
Bakovci	14	6	4	4	25:36	16
Veržej	14	7	0	7	42:45	14
Beltinka	14	5	2	7	49:45	12
Cankova	14	3	2	9	40:71	8
Lipa	14	3	2	9	18:62	8
Dokležovje	14	2	2	10	17:41	6

PRIDOBITVE

Novo strelišče v Črenšovcih

V Črenšovcih so ob koncu minulega tedna predali namenu novo strelišče za zračno orožje, ki so ga uredili v prostorih športnega društva ob nogometnem in rokometnem igrišču. Na krajši slovesnosti sta o pomembni pridobitvi za Črenšovce in širšo okolico govorila predsednik Občinske strelske zveze Lendava Franc Balantič in predsednik Športnega društva Črenšovci Štefan Ftičar. Zatem pa je bilo tudi prvo tekmovalje.

Potreba po strelšču za zračno orožje se je v Črenšovcih kazala že vrsto let tako za potrebe učno-vzgojnega procesa na osnovni šoli kot za tekmovalni šport in priprave na splošno ljudsko obrambo in družbeno samozasčito. Priložnost so v Črenšovcih izkoristili ob gradnji klubskih prostorov za potrebe nogometnega in rokometnega kluba. Kljub nekaterim pomislekom, da se bo precej podražila in zavlekla, je vendarle prišlo do gradnje strelšča. Vse do letos je sredstva v glavnem zagotavljalo športno društvo, veliko pa so opravili tudi prostovoljnega dela. Pri dokončni ureditvi strelšča pa so pomagali krajevna in občinska organizacija ZRVS, teritorialna obramba, občinska strelska zveza, šola, največji delež pa sta prispevala sekretariat za ljudsko obrambo skupščine občine Lendava in TKS. Tako so v Črenšovcih dobili 6-stezni avtomatsko strelišče za zračno orožje, ki omogoča še razširitev za dve stezi. Novo strelišče pomeni za Črenšovce in okolico pomembno pridobitev za razvoj strelskega športa, koristili pa ga bodo lahko občani tudi za obrambne in rekreacijske namene. Z ureditvijo strelšča so v Črenšovcih tudi ustvarili možnosti za delovanje strelske družine, ki jo nameravajo ustanoviti v kratkem.

F. Maučec

—MOTOKROS—

Kampuš zmagal, Valpotic četrti

V Slovenskih Konjicah je bila letošnja četrta dirka za državno prvenstvo v motokrosu v razredu do 80 in 125 ccm. V razredu do 80 ccm je Valpotic iz Radenec v drugi vožnji zasedel drugo, v skupni uvrstitvi pa četrto mesto z 32 točkami. Po četrti dirki je Valpotic na četrtem mestu z 99 točkami. Ekipno pa so Radenci dirkali za 42 točkami.

V razredu do 125 ccm pa je bil uspešen Kampuš (Lenart), ki je zmagal v drugi in tretji vožnji, v prvi pa je bil tretji ter postal skupni zmagovalac s 40 točkami. Tako je Kampuš po štirih dirkah v vodstvu skupaj z Juhantom s po 129 točkami.

40 let hokeja na travi v Sloveniji

V Ljubljani je bila osrednja proslava s priložnostnim turnirjem ob 40-letnici igranja hokeja na travi v Sloveniji. Pomurje ima v tej dejavnosti lep delež, saj je že od leta 1957, ko je to panogo uvedel prof. Titan, najbolj množična v naši republiki. Ob tej priložnosti so 8 posameznikom in 7 organizacijam iz Pomurja podelili diplome. Plakete so prejeli: Evgen Titan, Štefan Petkovič, Štefan Vučak, Martin Glavač, Ludvik Zelko, Alojz Forjan, Štefan Forjan, Janez Füle, Miran Mesarič, Jože Korpič in Slavko Kerman.

Pred turnirjem so se pomerili veterani Slovenije in Hrvaške. Slednji »mlajši« so bili boljši in zmagali s 7:1. Časten zadetek za Slovenijo je dal Titan.

Na turnirju so sodelovale štiri ekipe. ABC Pomurka je odigrala dve tekmi. Premagala je Italo iz Trsta z 2:0 (Forjan, Časar) in PIC Maribor z 1:0 (Črunko).

Mlada ekipa ABC Pomurke pa je gostovala v Jičinu v ČSSR in odigrala dve tekmi s tamkajšnjim klubom ter izgubila z 0:6 in 0:2.

L. Z.

—LJUTOMER—

Plavalni tečaji

V okviru akcije Naučimo se plavati organizira ZTKO Ljutomer plavalne tečaje za otroke in odrasle. Prvi plavalni tečaj se bo začel 10. (ponedeljek) in bo trajal do 15. julija, vsak dan od 10.00 do 13.00, za odrasle pa od 18.00 do 19.30. Naslednji plavalni tečaj bo od 17. do 22. julija, zadnji pa od 24. do 29. julija. Prvi in tretji tečaj bo na kopališču v Ljutomeru, drugi pa v Banovcih.

—KEGLJANJE—

Zmaga Radenske v Avstriji

V Fürstenfeldu v Avstriji je bilo v okviru tromejnega pokala tekmovalje v kegljanju. Sodelovala so tri moštva. Zmagala je Radenska z 2.666 podrtimi keglji pred Fürstenfeldom, 2.639, in Monoštom iz Madžarske, 2.466 podrtih kegljev. Za Radensko so tekmovali: R. Smodiš 408, Marinič 402, Horvat 428, Drvarič 469, Kučan 478 in S. Smodiš 481 podrtih kegljev.

—KAJAKAŠTVO—

Dvodnevno tekmovalje na reki Muri

Brodarsko društvo Mura iz Kroga organizira v soboto in nedeljo na reki Muri tradicionalno kajakaško tekmovalje Mura 89. Gre za dve prireditvi — tekmovalje za pionirski pokal Slovenije in mednarodno kajakaško tekmovalje. Organizatorji pričakujejo, da se bo pionirskega pokala udeležilo sto tekmovalcev iz vse Slovenije, med njimi bodo tudi tekmovalci iz Bistrice in Kroga. Dobre rezultate je zlasti pričakovati od mladih kajakašev iz Bistrice, ki so se uveljavili že na dosedanjih tekmah za pionirski pokal. BD Mura iz Kroga namerava po prireditvi tudi pripraviti pionirsko kajakaško šolo in vključiti čimveč mladih.

Poleg pionirjev pa bodo na kajakaškem tekmovalju Mura 89 sodelovali tudi mladinci in člani ter ženske. Pričakujejo, da bo na tekmovalju sodelovalo okrog 180 kajakašev in kanuistov iz Jugoslavije in Avstrije. Med njimi bodo v središču zanimanja obiskovalcev domači tekmovalci Varga, brata Kovačič, Marič in Vereš, od katerih tudi največ pričakujejo. Prava poslastica za ljubitelje kajakaštva pa bo vsekakor napovedan nastop nosilcev zlatih medalj z nedavnega svetovnega prvenstva v Ameriki — Masleta in Jelenc. Po prireditvi pa se bodo obiskovalci tekmovalja lahko tudi razvedrili na Brodarski noči, za kar bodo poskrbeli Magneti z Vinkom Šimkom.

F. M.

več v Bogojini. Naposled pa so se odločili ustanoviti svoj nogometni klub in v začetku so nastopali v najnižjem razredu občinske lige Murska Sobota. Ker niso imeli lastnega igrišča, so tekme igrali v Bogojini. Potem so naredili igrišče in prvo tekmo na svojem terenu odigrali z moštvom Turnišča leta 1979. Torej pred desetimi leti. Leta 1982 se je moštvo Filovci uvrstilo v prvo medobčinsko nogometno ligo, kjer je tekmovalo vse do lanskega leta, ko je bilo kaznovano z enoletno prepovedjo igranja. Prizadevali so si v tem času sezidati lepe klubske prostore — slačilnice s sanitariji. V preteklem tednu pa so uredili še fasado. Večino del so opravili prostovoljno, pri tem so jim pomagali vaščani in krajevna skupnost. Ponosni so na lepo urejene prostore, v novi tekmovalni sezoni pa se bodo zopet vključili v ligaško tekmovalje.

F. Maučec

Predzadnje nedeljo so v Nedelici pripravili veliko gasilsko slovesnost. Domače društvo je namreč praznovalo 10-letnico na novo ustanovljenega gasilskega društva, razvilo društveni prapor in prevzelo gasilski arto (tam 80 T 35). Le-ta je stal 90 000 000 dinarjev, od katerih so dali dve tretjini iz sklada občinske skupnosti za požarno varnost, čeno tretjino pa so zbrali v gasilskem društvu Nedelica. Na slovesnosti so podelili več gasilskih odlikovanj in priznanj, v kulturnem programu pa so nastopili občinski orkester, oltar Pisanika in domači mešani pevski zbor. Gasilci iz Nedelice so tudi drugič dobro tehnično opremljeni (brizgalna), pa tudi izurjeni so za požarovanje. Na nedeljski slovesnosti pa je bilo nekajkrat slišati, da bodo gasilsko vozilo rajši uporabljali za slovesnosti. Š. S.

Mednarodna razstava psov bo septembra

Na nedavnem občnem zboru kinološkega društva v Lendavi so ocenili minulo delo in ugotovili, da je bilo kljub težavam uspešno. Lendavsko kinološko društvo je eno njmlajših v občini, vendar jim je že uspelo organizirati nekaj večjih, tudi mednarodnih razstav psov. Prizadevnost članov so podprli tudi občinski možje in delovne organizacije. V zadnjih nekaj letih so v društvo pritegnili nekaj novih članov, želeli pa bi, da bi delali v njem vsi, ki so lastniki psov. Novo vodstvo, ki so ga izbrali, naj bi letos spet pripravilo mednarodno razstavo psov raznih pasem. Dogovorili so se, da bo razstava v septembru, k organizaciji tega, za Lendavo pomembnega dogodka pa bodo pritegnili tudi druga društva in organizacije. V jesenskem času bodo pripravili tudi več predavanj o vzgoji in reji psov. Enkrat mesečno bodo pripravili klubske večere in na njih razpravljali o kinoloških problemih.

Jani D.

Albert Halas — mladi ustvarjalec

Albert Halas je doma v Gaberju, zdaj je pri vojaki, sicer pa se v prostem času ukvarja s številni-

škega tekmovanja srednješolcev in za svoje pesmi prejel posebno nagrado žirije. Lani je sodeloval

Albertov nastop s čarodejskim programom na prireditvi Mladinsko srečanje v Petišovcih.

mi ljubiteljskimi dejavnostmi. Pred petimi leti — v osnovni šoli — je začel pisati pesmi, v srednji šoli pa ga je spodbujal Lajos Bence, profesor madžarskega jezika. Albert piše kratke pesmi, večinoma psihološke in ekološke v madžarskem jeziku. Predlani se je v Bečeju udeležil umetni-

v Bečeju s svojimi slikami in osvojil prvo nagrado. Svoja dela je že razstavljal na TAKT-u v Temerinu, v Bečeju, Novem Sadu, Turnišču, Gaberju in na SSKPEU v Lendavi. Med drugim se ukvarja tudi z umetniško fotografijo in s čarodejstvom. I. Pavšič

Upokojenci na Rogli

Duštvo upokojencev Beltinci je 17. junija pripravilo za svoje člane izlet na Roglo. Izlet je bil povezan s tovariškim srečanjem upokojencev Slovenije na Rogli. 80 avtobusov in precej osebnih avtomobilov je na Roglo pripeljalo več kot 6000 upokojencev. Pripravili so tudi kulturni program, v katerem so med drugim sodelovali upokojenci iz Ljutomer s svojo folklorno skupino in tamburaškim orkestrom. Udeležencem srečanja sta spregovorila predsednik Zveze društev upokojencev Slovenije in predstavnik DO Unior Zreče, ki je bilo pokrovitelj. Sekretar republiške konference SZDL Slovenije pa je spregovoril o družbenopolitičnih nalogah.

A. H.

HOTEL AGATA DOBIVA KONČNO PODOBO

V Črnem lesu pri Lenartu na prostoru bivšega gostišča Črni les gradijo hotel Agata, ki ga bodo predali namenu že to jesen. V hotelu visoke B kategorije bo več kot 100 ležišč v eno in dvoposteljnih sobah ter dveh apartmajih. V restavraciji, na terasi,

kmečki sobi, sejni dvorani in nočnem lokatu pa bo na voljo 500 sedežev. V sklopu hotela bodo še ročilna soba, trim kabinet, frizerski in pedikerski salon, savna in trgovina s spominki, zunanje spremljevalne površine pa bodo zajemale sprehajalne poti, igriš-

ča za tenis, dva ribnika za športni ribolov in steze za jahanje. Kot pravijo pri lenartškem Agrokombinatu, investitorju hotela Agata, bodo gostom na razpolago številne dodatne dejavnosti.

Franc Bratkovič

ODPRTA VRATA V DOMU OSKRBOVANCEV V RAKIČANU

Kot vsako leto bomo tudi letos odprli vrata za vse znance, prijatelje in vse tiste, ki imajo sočutje do nas, ki smo morali na jesen življenja od doma.

Tudi mi se radi poveseimo in poklepamo, zato vas vabimo, da pridete k nam 18. julija. Pripravljamo srečelov in razstavo ročnih del oskrbovancev, ki si s šivanjem krajšajo čas. Poskrbeli bomo tudi za glasbo — imamo nekaj zelo dobrih pevcev, najbolj

ubrano zapojeta Helena Gumilar in Slavko Tompa — in seveda za jedila in pijačo po zmernih cenah.

Prisrčno vabljeni vsi, ki spoznate stare ljudi!

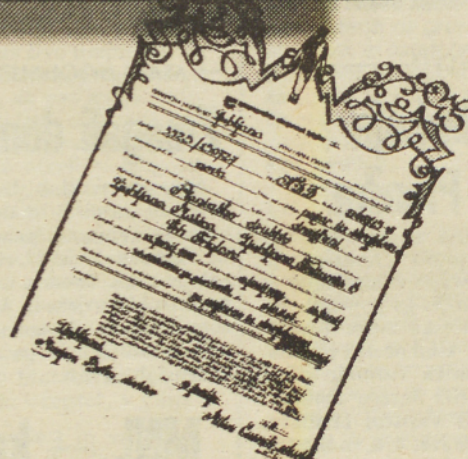
Marija Kubar

Dom oskrbovancev Rakičan

NIČ NI TAKO VISOKO, DA NE BI POTREBOVALO ZAVAROVANJA

Najvišjo in najbolj izpostavljeno nepremičnino v Sloveniji smo zavarovali pred krajo, požarom, strelo, potresom, eksplozijo, viharjem in obrabo. Zavarujemo pa tudi vse ostale nepremičnine ali premičnine, ne glede na to, kje stojijo ali se premikajo.

zavarovalna skupnost triglav
KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

Mladi sozda Gorenje v Gornji Radgoni

Od 23. do 25. junija je v Gornji Radgoni potekalo 16. srečanje mladih delavcev sozda Gorenje. Prenočili so v domu učencev v Radencih, prehranjevali pa so se v tamkajšnji restavraciji Vikend. V petek ob 17. so se skupaj z gostitelji, mladimi delavci Elrada, in predstavniki družbenopolitičnih organizacij sozda srečali na programski konferenci v kulturnem domu v Gornji Radgoni. Podelili so tudi priznanja najboljšim mladim delavcem samoupravljalcem iz sozda Gorenje, Elrada je prispeval praktične nagrade (sobne antene). Priznanja so prejeli Momir Djurić iz Bire, Darinka Balant iz Commerca, Majda Jančič iz Eka, Barbara Bezovnak iz Glina, Darko Fijavz iz Gospodinj-skih aparatov, Martin Holcman iz Ima, Milena Urnaut iz Mute, Anica Zamernik iz Malih gospodinj-skih aparatov, Arif Sulejmani iz Mi-va, Bojan Pustoslemšek iz Notranje opreme, Zvone Koželjnik iz Procesne opreme, Marjana Šivic iz Tikija, Franc Laj iz Varstroja in Branko Domanjko iz Elrada.

Mladi so tudi izvedeli, kakšne načrte ima Gorenje z Evropo 92 in povezovanjem na mednarodnem trgu.

V soboto so se udeleženci srečanja pomerili v športnih igrah z delavci Elrada ter se popoldne udeležili praznovanja DO Elrad na sejmišču v Gornji Radgoni.

Srečanje se je končalo v nedeljo opoldne.

bbp

Srečanje pevskih zborov

KUD Arnay János iz Gornje-ga Lakoša že vrsto let sodeluje s kulturnimi društvi občine Lendava in iz sosednje Madžarske. Pred kratkim je priredilo srečanje pevskih zborov. V programu so nastopili: mešani pevski zbor iz Centibe ob spremljavi citrašev, moški pevski zbor iz Gutorfolda z Madžarske, mešani pevski zbor iz Petišovec s citraši, ženski pevski zbor iz Dolnjega Lakoša in domači ženski pevski zbor. Pevsko srečanje je popestrila doma-ča folklorna skupina z ljudskimi plesi. Ob koncu so se gostitelji zahvalili vsem nastopajočim, posebno pa Karolyju Horvatu, glasbenemu profesorju iz Lenti-ja, ki že nekaj let vodi omenjene pevske zборе. Ob slovesu so vsi zapeli in se razšli z željo, da bi tudi v prihodnje sodelovali na vseh kulturnih področjih. I. Pavšič

Marija in Ivan Čeh iz Nedelice sta slavila zlato poroko. Ivan, rojen leta 1915, je bil 21 let cestar na cesti Turnišče—Genterovci. Z ženo Marijo, rojeno leta 1920, sta si v Nedelici zgradila majhno kmetijo, kjer še danes pridno kmetujeta. Pravita, da sta v teh 50 letih skupnega življenja marsikaj okusila, vendar jima je bilo tudi lepo. V zakonu sta se rodila dva otroka, imata pa pet vnukov.

Besedilo in foto: Jože Žerdin

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE OBČIN-
SKIH SKUPŠČIN: GOR-
NJA RADGONA, LENDA-
VA IN MURSKA SOBOTA

Odgovorni urednik: Martin
Vinčec

Leto XXV

Murska Sobota, dne 6. julija 1989

Št.: 18

128. Odlok o sprejetju lokacijskega načrta za gradnjo koaksialnega telefonskega voda Lendava—Lipovci (preko Dobrovnika) na območju občine Murska Sobota.
129. Odlok o sprejetju lokacijskega načrta za gradnjo regionalnega vodovoda Moravske toplice—Bogojina
130. Odločba o uvedbi komasacijskega postopka na komasacijskem območju Spodnji Ivanjci—Spodnja Ščavnica 11
131. Odredba o spremembi odredbe o podaljšanju veljavnosti odredbe o

- določitvi najvišjih cen v občini Gor. Radgona
132. Sklep o valorizaciji meril za določitev stroškov za pripravo in opremo stavbnih zemljišč za usmerjeno gradnjo (plombe) v mestu M. Sobota
133. Sklep o valorizaciji stroškov za pripravo in opremo stavbnega zemljišča za usmerjeno stanovanjsko gradnjo (blokovo) in gradnjo objektov družbenega standarda na območjih, določenih z zazidalnimi načrti v mestu M. Sobota.

128

Na podlagi 39. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85 in 29/86) ter 167. člena Statuta občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86), je Skupščina občine Murska Sobota na seji Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti, dne 29. 6. 1989, sprejela

ODLOK

o sprejetju lokacijskega načrta za gradnjo koaksialnega telefonskega voda Lendava—Lipovci (preko Dobrovnika) na območju občine Murska Sobota

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem odlokom se sprejme lokacijski načrt za gradnjo koaksialnega telefonskega voda Lendava—Lipovci (preko Dobrovnika) za območje občine M. Sobota, katerega je pod št. 9/88-LN/LE v juniju 1989 izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v M. Soboti.

2. člen

Lokacijski načrt iz prejšnjega člena odloka vsebuje naslednje sestavine:

A) Splošni del:

1. Izjave:

- o opravljeni notranji kontroli,
- o upoštevanju predpisov s področja varstva pred požarom,
- o upoštevanju predpisov s področja varstva pred prekomernim hrupom;

2. Pogoji pristojnih organov in organizacij za pripravo lokacijskega načrta:

B) Tekstovni del:

1. Usmeritve iz dolgoročnega in srednjeročnega Družbenega plana občine M. Sobota za obdobje 1986—2000 oz. 1986—1990,
2. Prostorski pogoji za realizacijo planskih odločitev,
3. Ureditev po posameznih področjih,
4. Osnove za parcelacijo,
5. Ocena stroškov za izvedbo načrta,
6. Etapnost izvajanja,
7. Soglasja pristojnih organov in organizacij;

C) Grafični del:

1. Prikaz širšega območja v M 1 : 50000,
2. Izrez iz prostorskih sestavin srednjeročnega Družbenega plana občine M. Sobota za obdobje 1986—1990 (Karta 2.a—Lipovci—Črenšovci) v M 1 : 5000,
3. Kopija katastrskega načrta (Karta 3.a—Lipovci—Črenšovci) v M 1 : 5000,
4. Zakoličena situacija (Karta 4.a—Lipovci—Črenšovci) v M 1 : 5000,
5. Zbirna situacija komunalnih vodov in naprav (Karta 5.a—Lipovci—Črenšovci) M 1 : 5000.

II. POTEK TRASE

3. člen

Trasa voda poteka od občinske meje ob severozahodni strani magistralne ceste Lendava—M. Sobota—Maribor (M10—1) vse do naselja Beltinci, kjer zaobide naselje ob severovzhodni strani predvidene obvoznice na naselje Beltinci, za naseljem prečka mag. cesto M10—1 in poteka naprej ob jugozahodnem robu te ceste do obstoječega jaska v Lipovcih.

III. PRIPRAVA ZEMLJIŠČ TER TRAJNA IN ZAČASNA NAMEMBNOST

4. člen

Teren za polaganje voda se pripravi v širini 3 do 5 m, odvisno od globine polaganja.

Na kmetijsko obdelovalnih površinah se najprej odstrani vrhnji sloj — humus, katerega se v času gradnje deponira in se ga uporabi za vrhnji sloj pri zasipavanju.

5. člen

Po dograditvi se morajo zemljišča, po katerih bo vod potekal, uporabiti v iste namene kot so se uporabljala pred gradnjo, če ni s pogoji soglasij pristojnih organov in organizacij, ki so sestavni del lokacijskega načrta, določeno drugače.

6. člen

Investitor mora okolico gradnje primerno urediti, oziroma usposobiti za njen prvotni namen v enem mesecu po položitvi voda.

7. člen

Do izgradnje voda se zemljišča, po katerih bo le-ta potekal, uporabljajo v dosedanje namene. Niso dovoljeni posegi, ki bi kakorkoli vplivali ali oteževali načrtovano izgradnjo koaksialnega telefonskega voda.

IV. POGOJI ZA URBANISTIČNO OBLIKOVANJE IN KOMUNALNO UREJANJE ZEMLJIŠČ TER OBVEZNOSTI INVESTITORJA IN IZVAJALCEV

8. člen

Koaksialni telefonski vod mora biti položen tako, da bo njegovo teme minimalno 0,80 m pod koto terena, oz. mora biti niveleta izbrana v skladu s pogoji soglasij pristojnih organov in organizacij.

Koaksialni telefonski vod mora biti ustrezno zaščiten v skladu s tovrstnimi predpisi.

9. člen

Vsa križanja s komunalnimi ter drugimi infrastrukturnimi objekti in napravami se morajo izvesti v skladu s tovrstnimi normativi in standardi, pri čemer mora investitor zagotoviti stalen ali začasen nadzor upravljalcev posameznih objektov in naprav, izvajalci del in investitor pa so pri svojem delu dolžni upoštevati njihove pogoje in zahteve ter se ravnati po njihovih navodilih.

10. člen

Pred pričetkom del je potrebno izvesti geomehanske raziskave tal, še posebej v območjih labilnega terena, da se s primernimi tehničnimi ukrepi v projektni dokumentaciji zagotovi kvalitetna izvedba ter da se prepreči eventuelne poškodbe voda.

11. člen

Gradbena dela se naj po možnosti izvedejo izven vegetacijske sezone.

Investitor mora lastnike zemljišča pravočasno in na primeren način obvestiti o nameravanih posegih, najmanj pa 30 dni pred pričetkom del.

12. člen

Sočasno s položitvijo koaksialnega telefonskega voda se položijo tudi sekundarni vodi za posamezna naselja na območjih, kjer trasi glavnega in sekundarnega voda sovpadata.

V. TOLERANCE

13. člen

Trasa koaksialnega voda, ki je razvidna iz grafične podloge, navedene v 2. členu tega odloka, se lahko korigira z manjšimi odstopanji, če to zahtevajo razmere na terenu in, če se s tem ne posega v zakonite interese drugih oseb oz. organov in organizacij.

VI. ETAPNOST IZVAJANJA

14. člen

Izgradnja voda je predvidena v dveh fazah in sicer obsega prva faza izgradnjo primarnega voda, druga faza pa gradnjo priključkov in drugih spremljajočih objektov in naprav.

VII. KONČNE DOLOČBE

15. člen

Lokacijski načrt je stalno na vpogled občanom, organom, organizacijam in skupnostim pri občinskem upravnem organu, pristojnem za urejanje prostora.

16. člen

Nadzorstvo nad izvajanjem tega odloka vrši Uprava inšpekcijskih služb občin Pomurja, Enota v Murski Soboti.

17. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 352-4/89-1

M. Sobota, dne 29. 6. 1989

Predsednik

Skupščine občine M. Sobota

Andrej GERENČER, l. r.

129

Na podlagi 39. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85 in 29/86) ter 167. člena Statuta občine M. Sobota (Ur. objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86), je Skupščina občine M. Sobota na seji Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti, dne 29. 6. 1989, sprejela

ODLOK

o sprejetju lokacijskega načrta za gradnjo regionalnega vodovoda Moravske Toplice—Bogojina

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem odlokom se sprejme lokacijski načrt za vodovod Moravske Toplice—Bogojina, katerega je pod št. 22/88-LN/S v juniju 1989 izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti.

2. člen

Lokacijski načrt iz prejšnjega člena odloka vsebuje naslednje sestavine:

A) Splošni del:

1. Izjave:

- o opravljeni notranji kontroli,
- o upoštevanju predpisov s področja varstva pred požarom,
- o upoštevanju predpisov s področja varstva pred prekomernim hrupom,

2. Pogoje pristojnih organov in organizacij za pripravo lokacijskega načrta;

B) Tekstualni del:

1. Usmeritve iz dolgoročnega in srednjeročnega Družbenega plana občine M. Sobota za obdobje 1986—2000 oz. 1986—1990,
2. Prostorski pogoji za realizacijo planskih odločitev,
3. Ureditev po posameznih področjih,
4. Osnove za parcelacijo,
5. Ocena stroškov za izvedbo načrta,
6. Etapnost izvajanja,
7. Soglasja pristojnih organov in organizacij;

C) Grafični del:

1. Pregledna situacija trase v M 1 : 50000,
2. Kopija katastrskega načrta v M 1 : 5000,
3. Izrez iz prostorskih sestavin srednjeročnega Družbenega plana občine M. Sobota za obdobje 1986—1990 v M 1 : 5000,
4. Zakoličbena situacija trase vodovoda v M 1 : 5000,
5. Zbirna situacija komunalnih vodov in naprav v M 1 : 5000.

II. POTEK TRASE

3. člen

Trasa vodovoda poteka od odcepnega mesta obstoječega črpališča v M. Toplicah, prečka dovozno pot za gospodarski del zdravilišča v M. Toplicah, se v oddaljenosti cca 80,00 m od črpališča lomi v smeri rastlinjakov in poteka na južni strani rastlinjakov v oddaljenosti cca 5,00 m (pod predvidenimi parkirišči), prečka regulirano strugo Titanovega potoka, se lomi in poteka po njegovem levem bregu z odmikom 5,00 m do regionalne ceste M. Sobota—Dobrovnik (R-357), se lomi proti vzhodu in poteka ob južnem robu te ceste z 2,00 m odmikom od roba cestnega sveta do naselja Tešanovci, kjer prečka vodotok Mostec, zaobide naselje Tešanovci na južni strani in se nadaljuje ob južni strani reg. ceste M. Sobota—Dobrovnik, prečka Sukičev potok in Brezovico ter v nadaljevanju reg. ceste, v nadaljevanju poteka ob asfaltirani dovozni cesti za Bogojino do naselja, kjer jo prečka in zaobide stanovanjske objekte ter se nadaljuje do predvidenega vodohrama.

III. PRIPRAVA ZEMLJIŠČ TER TRAJNA IN ZAČASNA NAMEMBOST

4. člen

Teren za polaganje vodovoda se pripravi v širini 8 do 10 m, odvisno od dimenzije vodovoda ter globine polaganja.

Na kmetijsko obdelovalnih površinah se najprej odstrani vrhnji sloj — humus, katerega se v času gradnje deponira in se ga uporabi za vrhnji sloj pri zasipavanju.

5. člen

Po dograditvi vodovoda se morajo zemljišča, po katerih bo le-ta potekal, uporabiti v iste namene kot so se uporabljala pred gradnjo, če ni s pogoji soglasij pristojnih organov in organizacij, ki so sestavni del lokacijskega načrta, določeno drugače.

6. člen

Investitor mora okolico gradnje vodovoda primerno urediti, oziroma usposobiti za njen prvotni namen v dveh mesecih po položitvi cevi na posameznem odseku.

7. člen

Do izgradnje vodovoda se zemljišča, po katerih bo le-ta potekal, uporabljajo v dosedanje namene.

Niso dovoljeni posegi, ki bi kakorkoli vplivali ali oteževali načrtovano izgradnjo vodovoda.

IV. POGOJI ZA URBANISTIČNO OBLIKOVANJE IN KOMUNALNO UREJANJE ZEMLJIŠČ TER OBVEZNOSTI INVESTITORJA IN IZVAJALCEV

8. člen

Vododovne cevi morajo biti položene tako, da bo teme cevi minimalno 1,00 m pod koto terena, oz. mora biti niveleta izbrana v skladu s pogoji soglasij pristojnih organov in organizacij.

9. člen

Vsa križanja s komunalnimi ter drugimi infrastrukturnimi objekti in napravami se morajo izvesti v skladu s tovrstnimi normativi in standardi, pri čemer mora investitor zagotoviti stalen ali začasen nadzor upravljalcev posameznih objektov in naprav, izvajalci del in investitor pa so pri svojem delu dolžni upoštevati njihove pogoje in zahteve ter se ravnati po njihovih navodilih.

10. člen

Kjer se trasa vodovoda približa obstoječim vodnjakom ali izvrom pitne vode, je potrebno predhodno v projektni dokumentaciji obdelati vplive in primerno temu podati ustrezne rešitve.

Če se objekti in naprave iz prejšnjega odstavka kakorkoli poškodujejo, ali se ugotovijo negativne posledice zaradi gradnje vodovoda, mora le-ta investitor sanirati ali na drug način zagotoviti preskrbo z vodo.

11. člen

Pred pričetkom del je potrebno izvesti geomehanske raziskave tal, še posebej v območjih labilnega terena, da se s primernimi tehničnimi ukrepi v projektni dokumentaciji zagotovi kvalitetna izvedba ter, da se prepreči eventualne zlome in poke cevovoda.

12. člen

Gradbena dela se naj po možnosti izvedejo izven vegetacijske sezone.

Investitor mora lastnike zemljišča pravočasno in na primeren način obvestiti o nameravanih posegih, najmanj pa 30 dni pred pričetkom del.

13. člen

Na zgrajene lokalne vodovodne sisteme v posameznih naseljih se dovoli navezava primarnih vodov le v primeru, če se s tlačnim preizkusom ugotovi, da so ustrezni.

14. člen

V vsakem naselju, skozi katerega poteka vodovod, je potrebno zagotoviti zadostne količine požarne vode.

V ta namen je potrebno namestiti ustrezno število zunanjih nadzemnih hidrantov v skladu s tovrstnimi predpisi.

V. TOLERANCE

15. člen

Trasa vodovoda, ki je razvidna iz grafične podloge, navedena v 2. členu tega odloka, se lahko korigira z manjšimi odstopanji, če to zahtevajo razmere na terenu in, če se s tem ne posega v zakonite interese drugih oseb oz. organov in organizacij.

VI. ETAPNOST IZVAJANJA

16. člen

Izgradnja vodovoda je predvidena v dveh fazah in sicer obsega prva faza izgradnjo primarnega voda, druga faza pa gradnjo priključkov in drugih spremljajočih objektov.

VII. KONČNE DOLOČBE

17. člen

Na območjih, kjer se z ustreznimi analizami vode pristojne organizacije ali zavoda ugotovi, da je voda iz obstoječih vodnih virov oporečna in s tem neprimerna za pitje ali drugo uporabo, je obvezna priključitev vseh javnih objektov, objektov družbenega standarda, kakor tudi individualnih porabnikov, če takšno odločitev sprejme pristojni organ KS.

18. člen

Lokacijski načrt je stalno na vpogled občanom, organom, organizacijam in skupnostim pri občinskem upravnem organu, pristojnem za urejanje prostora.

19. člen

Nadzorstvo nad izvajanjem tega odloka vrši Uprava inšpekcij-skih služb občin Pomurja, Enota v Murski Soboti.

20. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 352-3/89-1

M. Soboti, dne 29. 6. 1989

Predsednik

Skupščine občine M. Soboti

Andrej Gerenčer, l. r.

130

Na podlagi 5. člena Zakona o družbeni kontroli cen (Ur. l. SRS, št. 9/85) in 2. člena Odloka o določitvi organa za sprejem ukrepov neposredne kontrole cen (Ur. objave, št. 11/85) je Izvršni svet Skupščine občine Gornja Radgona na seji, dne 22. 6. 1989 sprejel naslednjo

ODREDBO

o spremembi odredbe o podaljšanju veljavnosti odredbe o določitvi najvišjih cen

1. člen

V 2. členu Odrebe o podaljšanju veljavnosti odredbe o določitvi najvišjih cen (Ur. objave, št. 15/89) se črtata besedi »in stanarin«.

2. člen

V 1. členu Odredbe o določitvi najvišjih cen (Ur. objave št. 31/88, 33/88, 7/89, 15/89), se spremeni zadnji odstavek in glasi: »Ne glede na določilo prvega odstavka 1. člena smejo organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti, cene stanarin, ki so po predpisih veljale in bile uporabljene na dan uveljavitve te odredbe, povečati z dne 1. 7. 1989 za 69 %, z dne 1. 8. 1989 za 33 % in z dne 1. 9. 1989 za 33 %.

3. člen

Dovoljeno povečanje cen se nanaša na veljavne cene iz odredbe o določitvi najvišjih cen (Ur. objave, št. 7/89).

4. člen

Ta odredba začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah občin Pomurja, uporablja pa se od 1. 7. 1989.

Številka: 38-7/87-11

Datum: 22. 6. 1989

PREDSEDNIK

IZVRŠNEGA SVETA SO GOR. RADGONA

Janko SLAVIČ, dipl. ing. agr.

131

Skupščina občine Gornja Radgona izdaja na podlagi 206. člena Statuta občine Gor. Radgona (Uradne objave, št. 41/81, 7/86, 2/87 in 9/89) 81. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih (Ur. list SRS, št.

17/86), na podlagi Navodila za izvajanje komasacij kmetijskih zemljišč (Ur. list SRS, št. 29/86) in 202. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Ur. list SFRJ, št. 47/86), na predlog Kmetijske zadruge Gor. Radgona, je na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti, dne 15. 6. 1989 sprejela naslednjo

ODLOČBO

1. Uvede se komasacijski postopek na komasacijskem območju Spodnji Ivanci—Spodnja Ščavnica 11, ki obsega del k. o. Spodnja Ščavnica, del k. o. Lastomerici, del k. o. Radvenci in del k. o. Ivanjšeci. Komasacijsko območje je določeno z mejo, ki poteka v k. o. Spodnja Ščavnica po severovzhodni meji parcele 1260 — cesta, 1243/3 — cesta, seka parcelo 1248 — cesta, se nadaljuje po zahodni meji parcele 1165/1, po južni meji parcele 1251 — pot in se obrne proti jugu tako, da seka parcele 1182/1, 1182/11, 1079/1, 1083, 1190/1, gre naprej po vzhodnih mejah parcel 1191/1, 1191/2, 1248 — pot do meje s k. o. Lastomerici. V k. o. Lastomerici poteka meja po severni in zahodni meji parcele 448/1, seka 450/2 in se nadaljuje po severnih mejah parcel 454, 455, 456, 459, 460/3, 461/2, 471 468/1, seka parcelo 490 — pot in se nadaljuje po vzhodni meji parcel 490 — pot, 486 — pot, 487 — pot in po severni meji parcel 1199 — pot, ki jo seka pri parceli 944, se nadaljuje po severni meji parcele 1198 — pot do parcele 954, kjer se obrne meja proti jugu, tako, da seka parcele 954, 953, 859, gre po gornji meji parcele 1207/2 — pot in po vzhodni meji parcele 1195 — pot, seka parcele 653, 659, 658, 651, 650, 646, 644, 643/2, 643/1 in se nadaljuje po vzhodnih mejah parcel 463/1, 1195 — pot, po zahodni meji parcele 1183 — pot, po južni meji parcele 1196 — pot, seka potok Ščavnico in se nadaljuje po južni meji parcele 1210 — pot do meje s k. o. Radvenci. V k. o. Radvenci poteka meja komasacijskega območja po poti parc. št. 709 tako, da je pot v komasacijskem območju, do parcele 618, in seka parcele 618, 617, 616, gre po južni meji parcele 612, seka parcele 610, 601, 599/1, 596, 591/1, 588, obide parcele 591/2, 583 in gre naprej po spodnji meji parcele 717 — pot do meje s k. o. Ihova. Od tu naprej gre meja po katastrski meji med k. o. Ihova in k. o. Radvenci in k. o. Ihova in k. o. Spodnja Ščavnica do parcele 1257 — pot, seka parcele 763/2 in 759/2, gre po vzhodni meji parcel 712/1, seka 710/2, 710/1, 171/1, se nadaljuje po vzhodnih mejah parcel 690 9n 1241/1, seka potok Ščavnico — parc. št. 1258, se nadaljuje po zahodni meji parcel 878 in 1260 — cesta do točke, kjer se je opis meje začel.

2. Komasacijsko območje zajema zemljišča lastnikov, seznam katerih bo razgrnjen na vpogled vsem udeležencem komasacijskega postopka in drugim zainteresiranim na Komiteja za družbeno planiranje in družbenoekonomske razvoj občine Gornja Radgona v času od 1. 7. 1989 do 15. 7. 1989.

3. Seznam zemljišč v komasacijskem območju, ki se ne urejajo v komasacijskem postopku, ampak so predmet nove izmere, ki se izvaja po določilih Zakona o zemljiškem katastru (Ur. list SRS, št. 16/74) je razgrnjen in na vpogled vsem udeležencem komasacijskega postopka in drugim zainteresiranim na Komiteju za družbeno planiranje in družbenoekonomske razvoj.

4. Komite za družbeno planiranje in družbenoekonomske razvoj pri Skupščini občine Gornja Radgona (v nadaljnjem besedilu komite) imenuje komisijo za izvedbo komasacijskega postopka (v nadaljnjem besedilu komisija).

5. Z uvedbo komasacijskega postopka je na komasacijskem območju prepovedan promet z zemljišči, parceliranje zemljišč, graditev, sajenje nasadov ter gozdne dreve. Izjemoma je dovoljen promet z zemljišči do konca razgrnitve elaborata obstoječega stanja zemljišč na komasacijskem območju, če gre za zmanjšanje števila lastnikov in s lastnikov deležev, za formalno dokončanje pravnega posla, za prenos lastništva na zemljišču, ki je dejansko že opravljen, ali če postane zemljišče družbena lastnina. Potrdilo o tem, da gre za izjemen primer, izda komite.

6. Komite določi rok in način razgrnitve:

a. idejne zasnove ureditve komasacijskega območja.

Komasacijske udeležence in druge, ki imajo na tem območju kakšen na zakonsko upravičen pravni interes, pozivamo, da v času razgrnitve podajo pisne pripombe na idejno zasnovo. Pripombe obravnava komisija. Komite lahko v upravnem postopku odloča o manjših spremembah meje komasacijskega območja, če gre za povečanje ali zmanjšanje površine komasacijskega območja do 5 %.

b. elaborata obstoječega stanja zemljišč na komasacijskem območju in elaborata vrednotenja zemljišč na komasacijskem območju. Zoper razgrnjene podatke teh dveh elaboratov lahko komasacijski udeleženci podajo pisne ugovore, ki jih komisija obravnava v komasacijskem postopku. Komite o njih odloči z odločbo o novi razdelitvi zemljišč.

c. elaborata nove razdelitve zemljišč na komasacijskem območju. Stranke v postopku imajo v času razgrnitve možnost podati pripombe in predloge na ta elaborat. Komisija obravnava pisne pripombe in predloge v komasacijskem postopku in predlaga spremembe projekta razdelitve zemljišč. Komite o spremembah odloči z odločbo o novi razdelitvi zemljišč.

7. Če se na komasacijskem območju zaradi ureditve zemljišč poveča ali zmanjša površina poti melioracijskih jarkov in drugih objektov, se dodeli vsakemu komasacijskemu udeležencu, razazerno z vloženim zemljiščem, manjša oziroma večja površina zemljišča.

8. Pri razdelitvi zemljišč iz komasacijskega sklada se bodo poleg določil 89. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih za območja, za kate-

ra je več, oziroma ni interesentov, upoštevala naslednja načela: — ... na zemljiščih ob gospodarskih objektih imajo prednost lastniki teh objektov ...

— ... v posamezni tabli ima prednost tisti lastnik — uporabnik, ki je imel v tej tabli pred komasacijo v posesti večji del zemljišča ...

— ... za komasacijske udeležence, ki prejmejo zemljišče v določeni tabli, se upošteva vrstni red lastnikov v tej tabli pred uvedbo komasacijskega postopka ...

Načela se bodo upoštevala po takem vrstnem redu, kot so navedena v tej odločbi, če to ne bo v nasprotju z idejno zasnovo ureditve komasacijskega območja in proizvodnim programom.

9. Melioracijska dela na komasacijskem območju ter dolžnosti in pravice strank v zvezi s temi deli se urejajo v okviru melioracijske skupnosti.

10. Podatki o parcelah komasacijskega območja so prevzeti iz katastrskega operata geodetske uprave pri Skupščini občine Gornja Radgona, podatki o lastništvu parcel pa iz zemljiške knjige Temeljnege sodišča Murska Sobota enota Gornja Radgona. Navedeni podatki so na vpogled pri teh dveh organih.

11. Mejnih znamenj (mejnikov), ki so postavljeni v mejnem ugotovitvenem postopku, ni dovoljeno uničevati, poškodovati ali samovoljno premeščati (12. člen Zakona o zemljiškem katastru (Ur. list SRS, št. 16/74).

12. Meje med katastrskimi občinami Spodnja Ščavnica, Lastomerici, Radvenci in Ivanjševci se na komasacijskem območju spreminijo zaradi urejanj zemljišč z melioracijo in komasacijo. Obstoječe in predvidene meje katastrskih občin so vrisane na idejni zasnovi ureditve komasacijskega območja.

13. Skupščina občine Gornja Radgona pooblašča Geodetski zavod SRS, da v njenem imenu opravlja mejni ugotovitveni postopek, razgrnitev elaborata obstoječega stanja zemljišč na komasacijskem območju in elaborata vrednotenja zemljišč na komasacijskem območju ter seznanitev komasacijskih udeležencev z dodeljenimi zemljišči v naravi.

14. Odločba o uvedbi komasacijskega postopka brez druge (in tretje) točke izreka se objavi v uradnem glasilu občine Gornja Radgona. Celotna odločba je na vpogled pri komiteju. Posameznemu komasacijskemu udeležencu se vroči odločba o uvedbi komasacijskega postopka v taki obliki, da izrek odločbe vsebuje le tisti del, ki se nanaša na posameznega komasacijskega udeleženca.

POUK O PRAVEM SREDSTVU:

Zoper to odločbo ni pritožbe, dopusten je upravni spor pri Vrhovnem sodišču SR Slovenije v Ljubljani v 30. dneh od dneva vročitve odločbe. Upravni spor se sproži s tožbo, ki se vloži ali da ustno na zapisnik pri Vrhovnem sodišču ali pri katerem drugem rednem sodišču.

Številka: 464-4/89-11/K

Datum: 15/6-1989

PREDSEDNIK

Skupščine občine Gor. Radgona
Peter FRIDAU

132

Na podlagi 4. odstavka 43. člena Zakona o stavbnih zemljiščih (Ur. list SRS, št. 18/84), 4. odstavka 13. člena Odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem v občini M. Sobota (Ur. objave, št. 31/78) ter 167. člena Statuta občine M. Sobota (Ur. objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86) sta Zbor združenega dela in Zbor krajevnih skupnosti Skupščine občine M. Sobota, na seji dne 29. 6. 1989, sprejela

SKLEP

o valorizaciji meril za določitev stroškov za pripravo in opremo stavbnih zemljišč za neusmerjeno gradnjo (plombe) v mestu Murska Sobota

1.

Stroški priprave in opreme stavbnega zemljišča, določeni z merili za določitev stroškov za pripravo in opremo stavbnih zemljišč za neusmerjeno gradnjo v mestu Murska Sobota (Ur. objave, št. 8/79) in valorizacija navedenih meril

(Ur. objave, št. 26/88), valorizirani na osnovi povprečnega povečanja gradbenih stroškov na dan 31. 5. 1989 znašajo:

a) STROŠKI PRIPRAVE STAVBNIH ZEMLJIŠČ

1. Za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš in obrtnih delavnic 6.850.— din/m² stavbnega zemljišča.
2. Za gradnjo trgovskih in gostinskih objektov ter drugih poslovnih prostorov 369.980.— din/m² stavbnega zemljišča.

b) STROŠKI KOMUNALNE OPREME

1. Za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš in obrtnih delavnic:
 - kanalizacija 92.380.— din/m²
 - vodovod 70.330.— din/m²
 - elektro omrežje 16.160.— din/m²
 - ceste 127.750.— din/m²
 - telefonsko omrežje 19.600.— din/m²

Skupaj: 326.220.— din/m²

2. Za gradnjo trgovskih in gostinskih objektov ter drugih poslovnih prostorov:
 - kanalizacija 115.330.— din/m²
 - vodovod 87.830.— din/m²
 - elektro omrežje 200.350.— din/m²
 - ceste 159.580.— din/m²
 - telefonsko omrežje 24.520.— din/m²

Skupaj: 587.610.— din/m²

2.

Z dnem, ko začne veljati ta sklep, se preneha uporabljati sklep o valorizaciji meril za določitev stroškov za pripravo in opremo stavbnega zemljišča za neusmerjeno gradnjo v mestu M. Sobota, objavljen v Uradnih objavah, št. 26 z dne 6. 10. 1988.

3.

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 466—5/89—1

M. Sobota, dne 29. 6. 1989

Predsednik

Skupščine občine M. Sobota
Andrej GERENČER, l. r.

133

Na podlagi 4. odstavka 43. člena Zakona o stavbnih zemljiščih (Ur. list SRS, št. 18/84), 4. odstavka 13. člena Odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem v občini M. Sobota (Ur. objave, št. 31/78) ter 167. člena Statuta občine M. Sobota (Ur. objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86) sta Zbor združenega dela in Zbor krajevnih skupnosti Skupščine občine M. Sobota na seji, dne 29. 6. 1989, sprejela

SKLEP

o valorizaciji stroškov za pripravo in opremo stavbnega zemljišča za usmerjeno stanovanjsko gradnjo (blokovno) in gradnjo objektov družbenega standarda na območjih, določenih z zazidalnimi načrti v mestu Murska Sobota

1.

Stroški priprave in opreme stavbnega zemljišča, določeni s sklepom o določitvi stroškov za pripravo in opremo stavbnega zemljišča za usmerjeno stanovanjsko gradnjo (blokovno) in gradnjo objektov družbenega standarda na območjih, določenih z zazidalnimi načrti v mestu M. Sobota (Ur. objave, št. 10/81) in valorizacija prej navedenih stroškov (Ur. objave, št. 26/88) valorizirani na osnovi povprečnega povečanja gradbenih stroškov na dan 31. 5. 1989 znašajo:

- za 1 m² koristne stanovanjske površine 959.910.— din,
- za 1 m² koristne poslovne površine 1.605.470.— din.

2.

Z dnem, ko začne veljati ta sklep, se preneha uporabljati sklep o valorizaciji stroškov za pripravo in opremo stavbnega zemljišča za usmerjeno stanovanjsko gradnjo (blokovno) in gradnjo objektov družbenega standarda na območjih, določenih z zazidalnimi načrti v mestu M. Sobota, objavljen v Uradnih objavah pomurskih občin, št. 26 z dne 6. 10. 1988.

3.

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 466—4/89—1

M. Sobota, dne 29. 6. 1989

Predsednik

Skupščine občine M. Sobota
Andrej GERENČER, l. r.

Problem zlorabe mamil je po vsem svetu vedno bolj pereči. Pridobivanje, prodaja ter razpečevanje mamil pa je zelo donosen posel, ki prinaša bajne zaslužke, saj je po nekaterih ugotovitvah policij drugih držav drobnoprodajna cena večja od proizvodne tudi za 100-krat.

Kaj je to mamilo, določa poseben seznam, objavljen v mednarodni konvenciji, katero je sprejela in ratificirala tudi naša država. Zaradi hudih posledic, ki nastanejo z zlorabo mamil, je to področje urejeno po kazenskem zakonu SFRJ, kjer sta opisani dve obliki kaznivih dejanj v členih 245 in 246. Področje zlorabe mamil oziroma promet in proizvodnjo mamil pa ureja zakon o proizvodnji in prometu mamil, objavljen v Ur. list SFRJ št. 55/78. V navedenem zakonu je določeno, kdo sme proizvajati mamila, pod kakšnimi pogoji, promet z mamili, itd. Vse to pa ima namen, da se obvaruje zdravje ljudi, preprečijo socialni problemi in pa seveda, da se prepreči zloraba mamil.

Tudi na območju UNZ Murska Sobota se srečujemo s problematiko zlorabe mamil. Obravnavali smo nekaj primerov pridelave mamil, predvsem gojenje konoplje (CANABIS — SATIVA), ki vsebuje poleg mnogih drugih tudi aktivno komponento TETRAHIDROKANABINOL, zaradi česar je rastlina mamilo. Če rastlina vsebuje aktivne sestavine, je to navadna konoplja, ki se uporablja za izdelovanje vrvi ali pa se semena uporabljajo za hrano za ptice. Iz zdobljenih cvetličnih vrhov in listov CANABIS SATIVE se pridobiva marihuana, ki jo imenujejo tudi BL-ANG, GANJA itd. pri nas pa največkrat »trava«. Uživa se s kajenjem, povzroča pa evforijo, disociacijo misli, iluzije, lahko pa tudi halucinacije. Vse pa je odvisno od kakovosti »trave«. Iz iste rastline se pridobivata tudi hašiš in hašišovo olje, ki pa sta mnogo močnejši mamili kot marihuana.

V Pomurju je pereč drug problem, in sicer pridobivanje surovega opija iz nedozorelih makovih glav. Iz dosedaj narejenih analiz je prekmurski mak primeren za surovi opij. Znano je, da ima v Pomurju skoraj vsaka hiša manjši nasad maka, ki ga uporabljajo za lastne potrebe (pivo, police, itd.). Zakon o proizvodnji in prometu z mamili določa, da

MAMILA

se mora vsak nasad maka, ki se ne uporablja za proizvodnjo, torej tudi nasadi za domače potrebe, prijaviti pristojnemu organu. V tem primeru je to občinski komite za zdravstvo in socialno varstvo. Opustitev prijave je sankcionirana.

Iz nedozorelih makovih glav narkomani pridobivajo surovi opij z zarezovanjem. Tako dobljen opij razredčijo z vodo in nato mamilo vbrizgavajo v žilo. Učinek tako konzumiranega mamila je takojšen, povzroča pa zmanjšanje napetosti in daje trenutne občutke moči in velike volje.

Pogosta oblika uživanja opija je tudi kajenje, kar pa je značilno predvsem za Kitajsko in Turčijo, kjer pridobivajo največ opija. Opij se kadi z vodnimi pipami, kakršne poznamo tudi pri nas na območju naše UNZ, saj smo take primere že obravnavali. Kot posebnost naj povemo še to, da so opijati dosti hujše mamilo kot marihuana in povzročajo psihično in fizično odvisnost, medtem ko marihuana povzroča samo psihočno odvisnost.

Za naše območje sta torej najbolj značilni mamili marihuana in opij, zaradi tega smo ju tudi omenili. Seveda pa je še cela vrsta drugih mamil, najbolj znana so kokain in LSD, pa tudi heroin. Vsa ta mamila pa so zelo draga. Po nekaterih podatkih tujih policij se giblje cena grama heroina med 200 in 300 DEM, užitcu pa zadostuje za 2—3-kratno doziranje.

Značilnost za našo zakonodajo je, da uživanje mamila pri nas ni kaznivo in da se uživalci tretirajo kot bolniki. Kaznivo pa je vsako preprodajanje, pridobivanje ali druga zloraba mamila. Narkomani so v družbi pereč problem, saj sčasoma socialno, psihično in fizično povsem propadejo, lahko bi dejali, da živijo samo še za to, da pridejo do mamila. Zato pa uporabljajo najrazličnejše načine, največkrat s kaznivimi dejanji (vlomi, ropi, ponarejanje receptov itd.).

Delavci organov za notranje zadeve se trudimo, da bi predvsem s preprečevanjem zlorabe mamil že takoj ob zaznavi preprečili fizično ali psihično odvisnost od mamil (narkoman), saj s tem preprečujemo ne samo kazniva dejanja s področja zlorabe mamil, temveč v poznejši etapi tudi druga kazniva dejanja, s katerimi poskušajo zasvojene osebe pridobiti mamilo.

Janez Rumež

Pogovor s pomurskim gasilskim poveljnikom Frančkom Gombcem

Slovenski gasilci proslavili 120-letni jubilej

Slovenski gasilci so preteklo nedeljo v Metliki, kjer je bilo ustanovljeno prvo gasilsko društvo, proslavili 120-letnico delovanja. Ob tem jubileju smo se pogovarjali o vlogi gasilstva v Pomurju s pomurskim gasilskim poveljnikom Frančkom Gombcem.

— Gasilstvo je v Pomurju mo- žična ljudska organizacija, ki je v preteklem obdobju opravila pomembno poslanstvo ne le pri požarnem varstvu, temveč še marsikje. Kaj bi lahko dejali ob slovenskem gasilskem jubileju?

»Gasilstvo je v Pomurju ena pomembnih družbenih organizacij, ki vključuje veliko ljudi, v zadnjem času tudi mladine. Čeprav je naloga gasilcev predvsem skrb za požarno varstvo in vzgoja članstva, to so uspešno opravljali, se gasilci ves čas delovanja aktivno vključujejo tudi v vsa dogajanja v svojem kraju in širše. Gasilci so sezidali številne gasilske domove, ki ne rabijo le njim, teveč vsemu kraju. Poleg tega se vključujejo v sleherno družbenopolitično akcijo v kraju.«

— Omenili ste, da se v zadnjem času v gasilsko organizacijo vključuje vedno več mladih. Sestava članstva se torej spreminja?

»V preteklosti, pred nekaj desetletji, je bilo res tako, da so imeli mesto v gasilski organizaciji v glavnem starejši in za naraščaj ni toliko skrbelo. Po osvoboditvi pa so se razmere zelo spremenile in v vsakem gasilskem društvu v Pomurju je vedno večje vključevanje mladih v gasilsko organizacijo. To se začinja že v šoli, kjer imamo pionirske enote.

Danes gasilska organizacija tudi vključuje ženske, česar včasih ni bilo, kar je zelo pomembno za

požarno preventivo tako v gospodinjstvu kot na delovnem mestu. V tem duhu tudi vzgaja svoje otroke in tako imamo prav po zaslugi ženskega članstva v Sloveniji čedalje manj požarov, ki bi jih povzročili otroci, ali požarov, ki bi nastali v gospodinjstvu. V gasilsko organizacijo imamo tako danes vključenih polovico mladih članov od sedmega do tridesetega leta. To je zelo pomembno, saj mladi lažje prenašajo napore pri obvladovanju požarne nevarnosti in tehnike, ki zahteva mlade, vitalne in sposobne ljudi.«

— Koliko gasilskih društev pa deluje v Pomurju oziroma koliko članov vključuje vaša organizacija?

»V Pomurju, zlasti pa v soboški občini imamo v vsakem kraju gasilsko društvo, razen v treh naseljih. V Pomurju deluje 239 prostovoljnih teritorialnih enot in 15 industrijskih enot. To je skupaj 254 gasilskih enot. Vanje je vključenih okrog 9.800 aktivnih članov. Moram tudi povedati, da v zadnjih letih ni zmanjševanja članov, temveč jih je vedno več, zlasti v novoustanovljenih industrijskih gasilskih društvih. Razveseljivo je tudi to, da v zadnjem času vključujemo tudi pripadnike JLA.«

Tudi pri požarnem varstvu je nagel tehnični razvoj. Kako v Pomurju sledite temu razvoju?

»V Pomurju nismo ustvarjali posebnega regijskega centra, ki bi bil odgovoren za intervencije v vsem Pomurju, ampak imamo urejeno tako, da se vsak občinski center opremlja glede na potrebe, vsi skupaj pa se dogovarjamo za tisto opremo, ki je potrebna na določenem območju in tako vsi štirje pomurski centri tvorijo neko celoto, udarni pomurski center, in z vsemi dosedanjimi preskusi smo ugotovili, da se v zelo kratkem času na katerem koli koncu Pomurja zberejo gasilci z vso svojo najsodobnejšo opremo. V zadnjem času nameenjamo posebno skrb stalnemu dežurstvu v občinskih centrih. V zadnjem času kupujemo sodobnejšo opremo za odpravo posledic nesreč z nevarnimi snovmi, saj je po Pomurju veliko prevozov teh snovi. V Pomurju imamo tudi 29 krajevnih centrov, ki so prav tako dobro opremljeni.«

— V Metliki ste v nedeljo slovenski gasilci proslavili 120-letnico prvega društva. Kaj bi lahko rekli ob tem jubileju?

»Kmalu po ustanovitvi prvega gasilskega društva na slovenskem so se tudi v Pomurju začela ustanavljati gasilska društva. Tudi pri nas imamo že več stoletnikov, kmalu bodo slavili 110-letnico tudi v Murski Soboti. Na shodu v Metliki gasilci nismo sprejemali nekih posebnih sklepov, temveč je bil to prikaz stanja naše gasilske organizacije, ki je na slovenskem močno zakoreninjena. Lahko rečem: dokler bo živel slovenski narod, bo živel tudi gasilstvo.«

Feri Maučec

Prometna varnost

Tudi čez dan prižgane luči?

Nemalokrat se zgodi da srečate sredi belega dne osebni avtomobil s prižganimi lučmi. Mislite si, da je voznik pozabil ugasniti luči in ga zaradi tega opozarjate iz vašega avtomobila. Večkrat gre res za pozabljenost voznika, še zlasti je to hudo v zimskem času, ko takšna pozabljenost veliko stane, saj se izprazni akumulator. Nekateri vozniki, tudi pri nas, pa imajo že danes luči urejene tako, da svetijo tudi po dnevi, vse dokler ne ugasnete motorja. Takrat se ugasnejo tudi luči. Tako se lahko izognete nevarnostim, da bi izpraznili akumulator. V nekaterih evropskih državah imajo to zadevo urejeno s predpisi. Ti določajo, da mora imeti voznik osebnega avtomobila tudi podnevi prižgane avtomobilske luči. Pravijo, da je to dobro tudi za varnost prometa. Kaj pa pri nas? Predpisi, ki bi obvezovali voznike osebnih avtomobilov, da bi imeli tudi čez dan prižgane luči, pri nas nimamo. Je pa to obvezno za kolesa z motorjem in motorna kolesa.

Jani D.

IMP BLISK, Montaža in obdelava kovin, M. Sobota, p. o.

IMP BLISK, MONTAŽA IN OBDELAVA KOVIN, P. O. MURSKA SOBOTA, BJEDIČEVA 3
OBJAVLJA prosta dela in naloge

samostojni referent ZA VARSTVO PRI DELU IN POŽARNO VARNOST

Pogoji:

- VI. stopnja šolske izobrazbe tehničnovarnostne smeri,
- tri leta delovnih izkušenj,
- strokovni izpit s področja varstva pri delu.

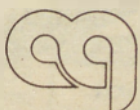
Delovno razmerje se sklene za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Prijave z dokazili pošljite na zgornji naslov v 8 dneh od dneva objave.

OBJAVLJA

javno dražbo RABLJENIH OSNOVNIH SREDSTEV:

1. Osebni avtomobil ZASTAVA 850 AP, letnik 1983, z izključno ceno 8.000.000 din;
2. osebni avtomobil RENAULT R 4 TLS, letnik 1979, z izključno ceno 5.000.000 din;
3. stabilni vrtni stroj z izključno ceno 2.500.000 din;
4. stabilni brusilni stroj z izključno ceno 400.000 din.

Dražba bo v sredo, 12. 7. 1989, s pričetkom ob 8. uri na dvorišču IMP Blisk v Murski Soboti, Bjedičeva 3. Zainteresirani morajo pred začetkom dražbe vplačati varščino v višini 20 % od izključne cene pri blagajni IMP Blisk. V ceno ni vračunan prometni davek; tega mora kupec plačati za kupljeno blago.

agrotehnika - gruda
n.sol.o., ljubljana, titova 38-40

PROIZVODNJA, NOTRANJA IN ZUNANJA TRGOVINA, SERVISI

TOZD AGROTEHNIKA — TRGOVINA

n. sol. o.

LJUBLJANA, Tržaška c. 132

Telefon (061) 268-341 Telex 31106

Komisija za delovna razmerja
tozd Lovec, n. sol. o.,
Ljubljana, Tržaška c. 132

objavlja prosta dela in naloge

vodenje poslovalnice tozda Lovec,
Murska Sobota

Pogoji: V. stopnja strokovne izobrazbe smeri trgovinski poslovodja, 2 leti delovnih izkušenj, zaželeno znanje s področja lovstva.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas. Poseben pogoji je 90-dnevno poskusno delo. Pisne vloge sprejema DSSS, kadrovska služba, Ljubljana, Titova 38. 8 dni po objavi.

Kandidate bomo pisno obvestili v desetih dneh po izbiri.

KULTURNI CENTER MIŠKO KRANJEC MURSKA SOBOTA
Komisija za delovna razmerja

RAZPIŠUJE

Prosta dela in naloge:

1. HUNGARISTA

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- da imajo višješolsko izobrazbo pedagoške smeri in dve leti delovnih izkušenj.
- Posebne zahteve: aktivno znanje madžarskega jezika.
- Poskusno delo 3 mesece.

2. ČISTILCA

- da ima končano I. stopnjo usmerjenega izobraževanja in en mesec delovnih izkušenj
- Poskusno delo 1 mesec.

Delovno razmerje za obe prosti delovni mesti se sklene za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po razpisu na naslov:

KULTURNI CENTER MIŠKO KRANJEC MURSKA SOBOTA, TRUBARJEV DREVORED 4

O izidu razpisa bomo prijavljene kandidate obvestili v 30 dneh po razpisnem roku.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

Ob žetvi se hitro zgodijo nesreče

Žetev je že potrkala na vrata, padli so prvi snopi ječmena. Žetivjo pa kaj hitro pridejo tudi delovne nesreče, če ljudje niso dovolj pazljivi. Pri vsakem delu bi kazalo ravnati previdno, saj so nesreče pri strojih vedno hude.

Cigaretni ogorek povzročil požar

26. junija je izbruhnil požar v baraki judralnega kluba Blaja iz Ljutomeru v bližini akumulacijskega jezera pri naselju Grabe. Odvržen cigaretni ogorek je zadel požar, zgorela je baraka, v njej pa nekaj judralnih desk in druge opreme. Škoda znaša 100 milijonov dinarjev.

Vozil traktor brez kabine in loka

26. junija se je zgodila prometna nezgoda pri Vučji Gomili. Traktorist Geza Lancog iz Vučje Gomile je vozil traktor brez kabine in varnostnega loka, brez izpita in povrhu še vinjen, proti domu. Zapeljal je na bankino, ta se je vdrla, traktor pa prevrnil. Na blatniku je sedel Ludvig Tajhan iz Vučje Gomile, ob padcu pa se je hudo poškodoval.

Strela zanelila požar

27. junija je strela udarila v gospodarsko poslopje Jožeta Kocmuta iz Brezja in zanelila požar. Zgorelo je ostrižje in precej sena, orodje pa so rešili gasilci. Škode je za 240 milijonov dinarjev.

Ni prijavil nesreče

29. junija se je zgodila prometna nesreča na avtobusni postaji v M. Soboti.

Ervin Šinko še je peljal s kolesom z motorjem po Titovi cesti proti Cankarjevi ulici. Ko je prišel do avtobusne postaje, je zavil v desno, vozil mimo avtobusnih peronov, pri 14. pa je pred njega nenadoma stopila peška S. B. iz Veščice pri Ljutomeru. Pri trčenju se je peška hudo poškodovala. Šinko jo je odnesel do vozila avtošole, od koder so jo odpeljali v bolnišnico, sam pa nesreče ni prijavil.

Padel pod kombajn

30. junija se je zgodila delovna nezgoda v Bukovcih. Viktor Novak iz Bakovec je žel ječmen. Pri obračanju kombajna na koncu njive Novak ni bil pozoren in je padel pod kombajn. Voznik le-tega ni opazil in mu zapeljal čez noge ter ga hudo poškodoval.

Trčil v osebni avto

1. julija se je zgodila prometna nezgoda v Čezanjevcih. Voznik kolesa z motorjem Branko Babič iz Čezanjevca se je peljal po sredi cestišča proti Ljutomeru. V Čezanjevcih je nameraval zaviti v levo, pri tem pa je trčil v nasproti vozeči osebni avtomobil, ki ga je pravilno vozil Franc Gregorinčič iz Čezanjevca. Pri trčenju se je Babič hudo poškodoval.

Za memorijal Danijela Slaviča

V Branoslavcih so pripravili tradicionalno gasilsko tekmovanje za memorijal Danijela Slaviča. Udeležilo se ga je 12 gasilskih enot, najboljša ekipa pa so bile: IGID Impol iz Slovenske Bistrice z 892 točkami, GID Slovenske Konjice, 882 točk, in GID Grosupčak, z 878,5 točke.

DENARNO BLAGOVNA LOTERIJA

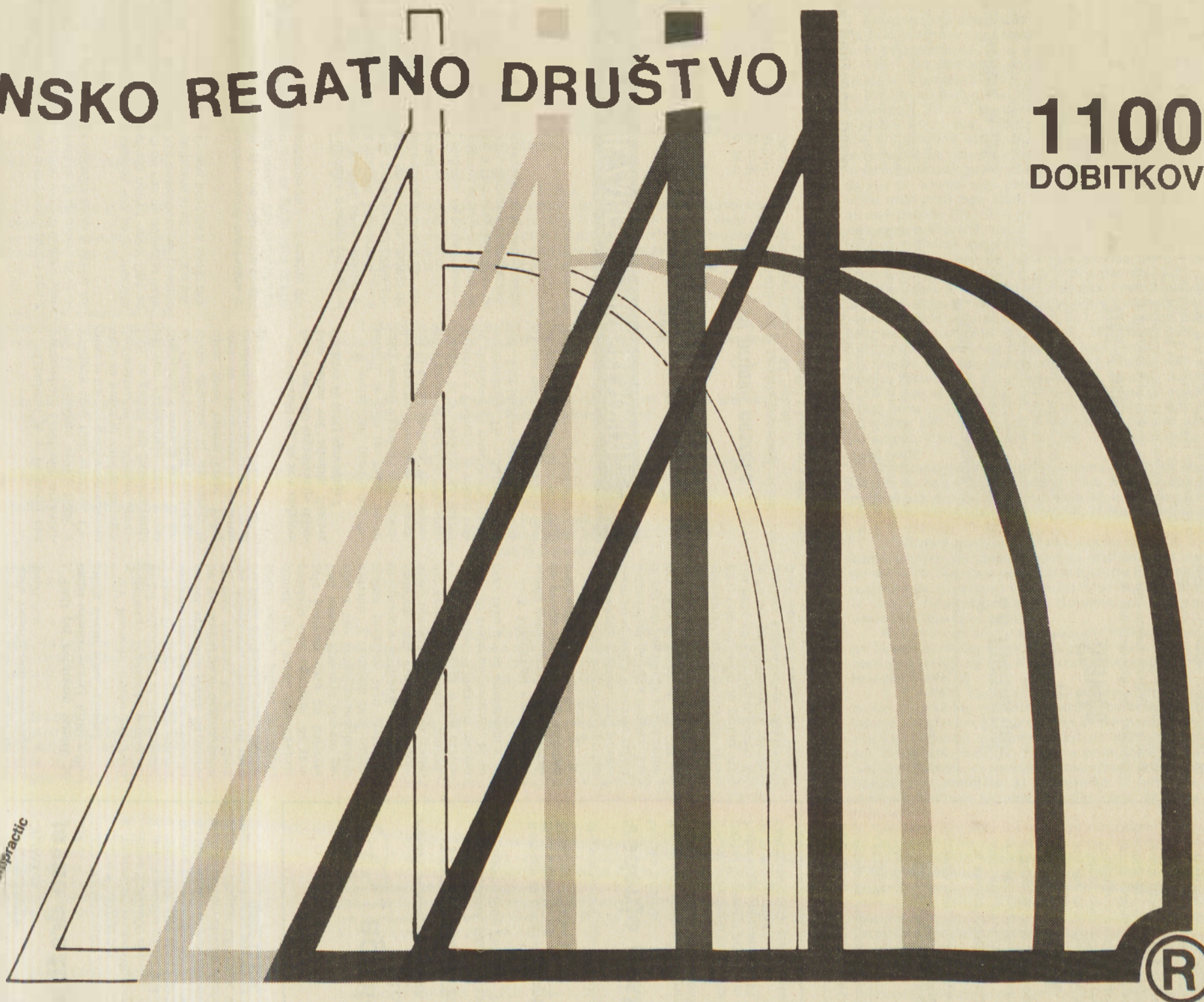
VESTNIK, 6. JULIJ 1989

PRVI DOBITEK
ŠTIRI MILIJARDE
(400 STARIH MILIJARD)

TRANSOCEANSKO REGATNO DRUŠTVO

1100
DOBITKOV

1 dobitnik 3.000.000.000.-
18 dobitkov po 500.000.000.-
30 dobitkov po 300.000.000.-
8 dobitkov, avtomobil CBX 16 RS
2 dobitka, potovanje s turist. agenc.
100 dobitkov, barvni televizor
100 dobitkov, videorekorder
60 dobitkov, jadralna deska
60 dobitkov, pralni stroj
60 dobitkov, pomivalni stroj
60 dobitkov, hladilna omara
500 dobitkov, štedilnik
500 dobitkov, multipraktic

CENA SREČKE: 50 000 din

ŽREBANJE 26. AVGUSTA 1989 V PORTOROŽU

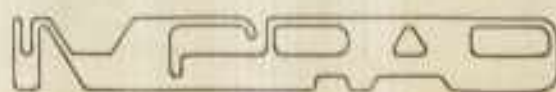
SREČKE BODO V PRODAJI OD 1. JULIJA DALJE

SPONZORJI:

gorenje

CIMOS KOPER

YACOMa

FIGRA - VARTER - PO FIGURA VARTER

Radijski in televizijski spored od 7. do 13. julija

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Se boljše pa bo, če ste že prebujali tako boste namreč lahko vklopili radijski sprejemnik in ga naravnala na valovno dolžino domačega radia. Ponujamo vam jutranjo dobro voljo in se veselimo snidenja z vami). 8.00 Konec jutranje oddaje. 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, Utrip življenja — petkova reportaža, reklame, glasba). 18.00 21-232

TV LJUBLJANA

16.35 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Spored za otroke in mlade. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.15 V hribih se dela dan: Od gora k morju, zadnji del dok. oddaje. 20.55 Kriminalna zgodba, ameriška nanizanka. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.10 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka. 24.00 Kako se znajti, ameriški film.

Program LJ 2: 17.30 Satelitski programi — poskusni prenosi. 19.00 Kvartet Savski val in harmoniker Lojze Travnik, ponovitev. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.50 En avtor, en film. 21.15 Rožnata, ameriški film. 22.45 Satelitski programi

TV ZAGREB

8.30 Tv v šoli in ponovitve. 17.40 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Vrnitev Sherlocka Holmesa. 21.00 Zabavna oddaja. 21.30 Dnevnik. 21.50 Na samem z vsemi. 22.55 Program plus.

TV AVSTRIJA

9.00 Tv v šoli in ponovitve. 14.00 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Akti XY. — nerešeni. 21.20 Ljubimec Kreuzberg. 22.45 Filmske novitete. 22.05 Osedlani veter (film). 0.15 Oddelek S.

76 Ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

Drugi program 15.00 Sport. 18.30 Glasbene želje. 19.00 Stajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Božji kralji Tibeta. 21.20 Vsakdanja zgodba. 22.00 Čas v sliki. 22.20 Sport. 23.00 Umetnine.

TV MADŽARSKA

9.10 Početniška matineja, filmi za otroke. 10.50 Lutka, poljska serija. 17.35 Jan na barki, vzh. nemški film. 19.10 Večerna pravljica. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Panika na prvi strani, ameriški kriminalistični Tv film. 22.25 Rock na odru: Peti rock-ndevuev vzhod-zahod, Wunsiedel. 1989. 23.15 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del s sobotno anketo, strokovnjak odgovarja, reklame, glasba). 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21-232 od 14.00 do 16.00)

TV LJUBLJANA

15.40 Poletna noč, ponovitev. 17.10 Tednik, ponovitev. 18.10 Tv dnevnik 1. 18.10 Spored za otroke in mlade. 19.15 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Utrip. 20.30 Zasedovalci, ameriški film. 22.05 Tv dnevnik 3. 22.25 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka; Samo bedaki in konji, angleška nanizanka.

Program LJ 2: 15.30 Otroška oddaja TV NS. 16.30 Jugoslavija, dober dan, oddaja TV Zg. 17.00 Športno popoldne. 19.30 Tv dnevnik. 20.15 Glasbeni večer. 21.45 Poročila. 21.50 Oddaja iz kulture. 22.20 Športna sobota. 22.40 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

9.20 Poletni spored. 12.55 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Beg (film). 21.40 Dnevnik. 21.55 Mišo Kovač. 22.45 Program plus.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve. 14.30 Mladinski spored. 18.00 Pan-optikum. 18.30 Teden-ski tv spored. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Zabavni večer. 22.05 Luč in igra senc (film). 23.40 Šah — mat (film).

Drugi program 15.00 Sport. 17.00 Iz parlamenta. 18.00 Dogodivščina v Vancouverju. 18.30

Avstrija v sliki. 19.00 Avstrija danes. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Sport. 22.20 Kraljevski dragulji.

TV MADŽARSKA

9.10 Donavski ladjar, Tv film. 10.05 Klinika, pon. 10.50 Vyhonky, v slovaščini. 14.55 Tenis, prenos iz Wimbledon. 18.10 Priporočamo filme. 18.30 Delta. 18.55 Kviz ob 200-letnici francoske revolucije. 19.10 Povesti o kralju Matjažu. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Celovečerni film. 21.55 Portreti iz XX. stoletja: Jean Cocteau. 22.55 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

10.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 11.00 Srečanje na pomurskem valu. 12.00 Spored v madžarščini. 13.00 Doma in onkraj meja. 13.30 V nedeljo popoldne (aktualni prispevek, športne in druge novice, minuta za varstvo okolja, minute za kmetovalce, humor). 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21-232 od 9.00 do 13.00).

TV LJUBLJANA

11.30 Alpski večer. 4. oddaja. 12.00 Kmetijska oddaja TV NS. 13.00 San Remo 89, zabavnoglasbena oddaja. 15.10 Očeti v Ljubljani 89. 15.55 Zapisani šoli, češkoslovaška nadaljevanka. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.10 Postal sem senzacija, ameriški film (CB). 18.40 Pesem je... Greentown Jazz Band. 19.15 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Zrcalo tedna. 20.20 Miodrag Karađić: Djekna še ni umrla, kdaj bo, pa ne vemo. 3. del. 21.20 Informativna oddaja za goste iz tujine. 21.25 Zdravo.

Program LJ 2: 10.00 Danes za jutri in Odpisani, nadaljevanka. 14.30 Športno popoldne. 19.00 Da ne bi bolelo: Zdravje je vrednota. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Bellamy na vrhu sveta, dokumentarna serija. 20.35 Dolga iskanja, ponovitev dokumentarne oddaje. 21.25 Športni pregled.

TV ZAGREB

9.30 Nedeljsko popoldne za mladino. 11.00 Kmetijska oddaja. 12.00 Tv v šoli. 12.30 Potopis. 13.00 Rosowski. 13.50 Ob nedeljah. 16.30 Potopis. 17.05 Sedmerica lačnih (film). 18.45 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Tako se je kalilo jeklo (drama). 20.55 Drakula (film). 23.30 Program plus.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve. 14.05 Mladinski spored. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Moskva — Šalom (film). 22.30 Lepa Helena (opera). 0.15 Oddelek S.

Drugi program 9.00 Matineja. 14.30 Sport. 18.30 Avstrija v sliki. 19.00 Avstrija danes. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Mesto zločina. 22.05 Vittorio — lomilec src (film).

TV MADŽARSKA

8.55 Za otroke. 10.30 Glasbeni butik. 11.20 TV kviz. 14.15 Svetovno mladinsko srečanje. 14.55 Tenis, prenos iz Wimbledon. 19.00 Teden, aktualne reportaže. 20.00 Dnevnik. 20.15 Plamen se ne sme ugasniti. 20.35 Nekaj imenitnosti, filmska komedija. 22.20 Telesport. Formula 1. za veliko nagrado Francije, posnetek. 23.50 Video strasti.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Jutranja ekipa z murskega vala vstaja zgodaj tudi zaradi vas! Pomagajte in sodelujte na telefon 21-232 — ponujamo vam sveže vremen-ske in cestne informacije, zdravniški nasvet. ...). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, športna oddaja, reklame, glasba). 18.00 Sotočje

TV LJUBLJANA

16.15 Poletna noč, ponovitev. 17.40 Zrcalo tedna. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Utrip. 18.25 Spored za otroke in mlade. 19.10 Risanka. 19.20 Informativna oddaja za goste iz tujine. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Cedo Prica: Razprodaja, drama TV Zg. 21.10 Osmi dan. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.10 Informativna oddaja za goste iz tujine. 22.15 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka; Alo, alo, angl. humor. serija.

Program LJ 2: 18.10 Nad Novo Zelandijo, dokum. serija. 19.00 Po brezkončnosti sveta: Azija, potopisna reportaža. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.35 Po sledeh napredka. 21.05 Kozmiki, dokum. oddaja. 21.45 Satelitski programi — poskusni prenosi.

TV ZAGREB

8.40 Poletni spored. 17.40 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Drama. 21.00 Dubrovniške poletne igre 89. 22.00 Dnevnik. 22.25 Program plus.

TV AVSTRIJA

9.00 Tv v šoli in ponovitve. 14.00 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Ponedeljkov sport. 21.15 Magnum. 22.10 Čarovnik (film).

Drugi program 17.00 Mikronezija. 17.30 Lipova esta. 18.00 Dogodivščina v Vancouverju. 18.30 Glasbene želje. 19.00 Stajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Gozdarska hiša Falkenau. 21.15 Šiling. 22.00 Čas v sliki. 22.25 Dedalus — mit o ljudeh, mišicah in letih.

TV MADŽARSKA

9.10 Teden, pon. 10.10 Delta. 16.45 Video novice. 16.55 Poročila v romunščini. 17.05 Ob prazniku LR Mongolije. 17.25 Fantje, za menoj! Otroška serija. 17.35 Jezikovne uganke. 19.00 Literarne uganke za otroke. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Trdni alibi, češka kriminalka. 21.10 Panorama, svetovna politika. 22.00 Granitna dežela; Finska. 22.35 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Torkova oddaja vam ponuja poleg standardne vsebine še nagradno igro, recept Cilke Sukičeve in še posebej izbrano glasbo. Poslušajte nas!). 8.00 Konec jutranje oddaje. 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, glasba). 18.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

16.35 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Mozaik. 18.30 Spored za otroke in mlade. 19.10 Risanka. 19.20 Informativna oddaja za goste iz tujine. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 C. Barma: Klan, franc. nadaljevanka. 21.05 Dinar. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.10 Informativna oddaja za goste iz tujine. 22.15 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka; Nenavadne zgodbe, angl. nanizanka.

Program LJ 2: 18.00 Berlin: Vaterpolo — Jugoslavija: Avstralijska, prenos. 19.00 Naša pesem: Niš 88. 2. oddaja. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.50 Dokumentarna serija. 21.40 Dubrovniške poletne igre 89 — Ludvig van Beethoven: IX. simfonija. 23.10 Poročila. 23.15 Zabavni tork.

TV ZAGREB

9.00 Poletni program. 17.40 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Družinski sestanek (film). 21.50 Dnevnik. 22.10 Teme in dvomi (kontaktna oddaja). 23.20 Program plus.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve in tv v šoli. 13.55 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Kviz. 21.07 Dallas. 22.00 Vrnitev v Eden (film). 0.15 Oddelek S.

Drugi program 17.00 Potopis. 17.30 Usmeritev. 18.00 Dogodivščina v Vancouverju. 18.30 Glasbene želje. 19.00 Stajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Zunanje-politična oddaja. 22.00 Čas v sliki. 22.20 Sport. 22.40 Klub 2.

TV MADŽARSKA

9.05 Zlato, dokumentarna serija. 9.45 Panorama, pon. 10.50 Telovadba za invalide. 16.10 Panonska kronika. 16.20 Poročila v nemščini. 16.25 Naš ekran, narodnostna oddaja v slovaščini. 17.00 Vaterpolo, Madžarska — ZR Nemčija. 18.05 Hello, Einstein. 2. del. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Svet brez tebe, francoska serija. 21.05 Studio '89. 21.50 Razglašen za pogrešanega, dokumentarni film. 22.30 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Sredi tedna smo z vami in za vas — poskušali vas bomo razvedriti, da boste lažje in bolj veselo preživeli delovni teden. Ali tudi dopust, počitnice!). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, gospodarske teme, reklame, glasba). 18.00 Poslušamo vas (pripombe in vprašanja na telefon 21-232). 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

16.35 Poletna noč, ponovitev. 18.10 Mozaik: Mostovi. 18.40 Spored za otroke in mlade. 19.10 Risanka. 19.20 Informativna oddaja za goste iz tujine. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Film tedna: Poletje revolucije, francoski film. 2. del. 21.25 Mali koncert: P. Mlinarič — Slavica, V. Mlinarič — klavir. 21.45 Tv dnevnik 3. 22.05 Informativna oddaja za goste iz tujine. 22.10 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika.

Program LJ 2: 15.45 Berlin: Vaterpolo — Jugoslavija: Španija, prenos. 16.45 Satelitski programi — poskusni prenosi. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.35 Slovenski oktet v Postojnski jami. 21.05 Svet poroča.

TV ZAGREB

8.30 Poletni program. 17.40 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Moderni časi (oddaja o filmu). 22.35 Dnevnik. 23.00 Program plus.

76 Ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

TV AVSTRIJA

9.00 Tv v šoli in ponovitve. 14.00 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Početniški zdravnik (film). 21.50 Vrnitev v Eden (film).

Drugi program 17.00 Vzgojna oddaja. 17.30 Dežela in ljudje. 18.00 Dogodivščina v Vancouverju. 18.30 Glasbene želje. 19.00 Stajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Podrti mostovi (film). 22.00 Čas v sliki. 22.25 Sport. 22.40 Teleskop. 23.25 Sanje o svobodni domovini.

TV MADŽARSKA

9.10 Početniška matineja, filmi za otroke. 10.15 Junač zgodbe, pon. 10.50 Studio '89, pon. 16.55 Vaterpolo, Madžarska — ZDA. 18.00 Video novice. 18.10 Poročila v slovaščini. 18.15 Poljudnoznanstveni film. 18.30 Pokrajine, mesta, ljudje. 19.10 Večerna pravljica. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Cyrano De Bergerac. TV variacija drame E. Rostanda. 22.20 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Tokrat se boste prebujali ob zvokih prijetne glasbe, sporočili vam bomo, kakšen je tečaj dinarja, koliko novih Pomurcev se je rodilo v Rakitčanu, ne bo manjkal humor Džoužija in kmetijski nasvet ...). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, reklame, glasba). 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

18.10 Mozaik. 18.40 Spored za otroke in mlade. 19.10 Risanka. 19.20 Informativna oddaja za goste iz tujine. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 C. Dickens: Povest o dveh mestih, angl.-franc. nadaljevanka. 21.00 Tednik. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.10 Informativna oddaja za goste iz tujine. 22.15 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika.

Program LJ 2: 18.00 Regionalni programi TV Ljubljana — Studio Maribor. 19.00 Čas, ki živi: Vražji vrtec. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.35 Mali koncert: Volodja Balžalorsky, Igor Saje. 20.45 Oči kritike. 21.15 Slovenci v zamejstvu. 21.45 Vaterpolo — Jugoslavija: SZ, posnetek iz Berlina.

TV ZAGREB

8.30 Poletni program. 17.40 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 ZIP — politični magazin. 21.05 Zabavna oddaja. 22.20 Dnevnik. 22.45 Program plus.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve in tv v šoli. 14.00 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Skeči. 21.25 Videoteka. 22.40 Človek gagov. 23.10 Oddelek S.

Drugi program 17.15 Francija. 18.00 Dogodivščina v Vancouverju. 18.30 Glasbene želje. 19.00 Stajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Kri za svobodo. 22.15 Čas v sliki. 22.35 Sport. 22.45 Spektrum.

TV MADŽARSKA

9.10 Cloveško telo, pon. 9.35 Lntka, poljska serija. 10.30 Telovadba za invalide. 16.50 Panonska kronika. 17.00 Poročila v srbohrvaščini. 17.05 7 čudežev tehnike, petmetrski teleskop Hale. 17.40 Kviz ob 200-letnici francoske revolucije. 19.15 Žrebanje lota. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Sosedje. 58. poglavje TV romana. 20.40 Videoklipi. 21.10 Gost oddaje: Minister za finance. 21.55 Vaterpolo. 22.55 TV dnevnik.

TOREK, 11. julij, LJ 1

SPORED ZA OTROKE IN MLADE:

LJUBLJENCI,

oddaja za otroke

scenarij in režija: Miro Pribela

Ljutomer in okolica sta že dobrih sto let središče kasaškega športa v naši republiki. Nekaj tankajšjih trdnih kmečkih družin (Slaviči, Galunderji, Slane) iz generacije v generacijo prenaša izkušnje in ljubezen do vzreje konj. Pomembno vlogo pri tem ima tradicija, živa kmečka ljubezen do konj, ki so v primerjavi z eleganco lipčanske nekaj posebnega, predvsem pa nekaj tako zelo različnega od dovršenih vaj dresiranih konj, ki gledalce hočeš nočeš spominjajo na zdavnaj minule čase dunajskega dvora.

Sreda, 12. julij, LJ 1

FILM TEDNA: POLETJE REVOLUCIJE,

2. del francoskega barvnega filma, 1989

(L'été de la révolution)

V drugem delu filma spremljamo prizadevanja kralja in njegove vlade, da bi z vsemi mogočimi sredstvi zadušila vrenje množic proti fevdalni monarhiji, da bi preprečila delovanje ustavodajne skupščine, za katero so se oklicali poslanci tretjega stanu. Nezadovoljstvo množic je zajelo tudi francosko podeželje, v samem Parizu pa je prišlo do vstaje, katere vrhunec predstavlja zavzetje in porušenje simbola fevdalističnega in monarhističnega zatiranja — zlovesče Bastilje.

Poslej so dogodki povsem ušli nadzoru kralja in njegovih somišljenikov. Pariska vstaja se je razširila tudi na podeželje, kjer so kmetje požigali gradove in si skušali prisvojiti zemljo. V Parizu so meščani ustanovili prvo oboroženo silo nove meščanske oblasti — nacionalno gardo. Fevdalne, monarhistične sile so bile povsem brez moči in Narodna skupščina je 6. avgusta 1789 sprejela odlok o pravicah človeka in državljana.

NEDELJA, 9. julij

POSTAL SEM SENZACIJA,

ameriški črno-beli film, 1943

Igrajo: Bob Hope, Dorothy Lamour, Lenore Aubert, Otto Preminger. Bob Hope igra tokrat novinarja. Njegov šef — urednik je nanj zelo jezen, saj so vsi konkurenčni časopisi objavili vest, da je Nemčija napadla Rusijo, le on — dopisnik iz Moskve, o tem ni vedel in poročal nič. Njegova nesposobnost je očitna, in ko se vrne v ZDA ga odpustijo, čeprav je pred časom prejel Pulitzerjevo nagrado. In tu se začne novi zaplet, saj po zaslugi prijatelja, ki mu je že nekoč pomagal, pride na sled nemškemu volonmu. Le-ti vidijo v njem tolikšno nevarnost, da se ga hočejo znebiti in se polastiti dokazov, ki naj bi jih imel o njihovem delovanju. Tako se znajde v vrtincu najbolj razgibane in nevarne avanture...

Film je bil posnet sredi druge svetovne vojne na kožo Bobu Hope in njegovim komičnim sposobnostim in obenem v izrazito propagandne namene, saj opozarja na nevarnosti, ki ategnejo pretiti domovini tudi doma. Posebej velja opozoriti na vlogo »glavnega« volonua v interpretaciji Otta Premingerja, kasneje tudi režiserja in avtorja cele vrste odličnih filmov. Kot igralec pa je blestel le še v filmu Stalag 17 kot SS oficir.

kino

SPORED FILMOV V KINU PARK M. SOBOTA od 7. do 13. julija 1989

7. julija ob 18. uri danska komedija DRUŽINA FLODDER
7. julija ob 20. uri amer. erot. film ZGODBA O JOANNI TRDA EROTIKA — gledalcem do 18. leta ne dovolimo ogleda filma!

9. julija ob 16. in 18. uri danska komedija DRUŽINA FLODDER

9. julija ob 20. uri amer. erot. film ZGODBA O JOANNI — trda erotika

10. julija ob 18. in 20. uri amer. kom. SMEH V VESOLJU. Režija: Mel Brooks ODLIČNA PARODIJA NA »VESOLJSKE« FILME!

11. julija ob 18. in 20. uri amer. kom. — parodija SMEH V VESOLJU

12. julija ob 18. in 20. uri franc. kriminalka PARIZ PO NOČI

13. julija ob 18. uri amer. film KOBILICA. Režija: Kosta Gavras, vloge: Debra Winger, Tom Berenger. FILMU DAJETA OBE VLOGI NEVERJETNO MOČ — LJUBEZENSKA ZGODBA AGENTKE FBI IN MLADEGA VDOVCA — FILM SI ZASLUŽI POZORNOST

Prodaj

MOTORN
VOZILA

PRODAM

AUDI 60 prodam. Budja. Staneta Rozmana 4, Murska Sobota, ali tel.: 22 056. M-3694
ASCONO 1.6, letnik 1975, serija A, karambolirano, prodam. Informacije pri Branku Kranjcu. Selo, p. Prosenjakovci. M-2702
MOTOR BT 500 prodam. Tel.: 23 256. M-2706
I26 P, letnik 1980, ugodno prodam. Informacije po telefonu: 70 429 ali Odranci, Mladinska 25. M-2710
MOTOR JAVA 350 in šotor za 4 osebe ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-2711
FIAT 125 P, letnik 1976, ugodno prodam. Janko Sukić, Podgrad 33. M-222713
GOLF JX B2, letnik 1987, rdeče barve, prodam. Tel.: (071) 437 157 po 16. uri. M-27223

KAM NA KOZARČEK IN PICO?
NA HOTIZO V OSMICI!

KOMBI IMV 1611 prodam. Roman Šafaric, Dragotinca 2, Videm ob Ščavnici. M-2732
ZASTAVO 101, letnik 1982, ugodno prodam. Železen, Beznovci 36, ali tel.: 76 825. M-2735
ZASTAVO 101, letnik 1981, prevoženih 51.000 km (obnovljeno), in uspešno moško jopo prodam. Gregoričeva 32, M. Sobota (Bogomir). M-2736
ORODNO VOZILO DODGE, vozno prodam za 20.000.000.— din. Gasilsko društvo Šulinci, p. Gornji Petrovci. M-2045
FIAT 125 P, izravnalnik pese, prikločno za živino in videorekorder GRUNDIG prodam. Gomilica 83 a. M-2746
FIAT 126 P in JAVO 350 ccm s prikločno prodam. Partizanska 6, Rakičan. M-2747
FIAT 125, letnik 1982, prevoženih 52.000 km, prodam. Tel.: 76 632. M-2753
FIAT 132, 1800, delno karamboliran, prodam. Dokležovje 2 a. M-2756
GOLF 1600, bencin, star 2 leti, prodam. Lipovci 131. M-27260
MOPED AVTOMATICA 3 KLS prodam. Tropovci, Šolska ulica 6, telefon 46 355. M-2762
OSEBNI AVTO FORD ORION 1.6 CL, leto izdelave 1987, prevoženih 24.000 km, prodam. Anton Hajdinjak, Černelavci, Ledavska 18. M-2681
CITROEN GS CLUB, letnik 1976, dobro ohranjen, prodam. Arzenak, Murska Sobota, Titova 1, telefon zvečer: 23 637. M-2580
OPEL ASCONA 16 D, letnik 1986, najmoj napredaj. Telefon: 60 516. M-2776
RENAULT 4, letnik 1977 december, prodam. Murska Sobota, Mladinska 28. M-2781
TOMOS AVTOMATICA A3 KLS prodam. Telefon: 21 114 — zvečer. M-2782

VESTNIK

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažic, Brigita Bavčar, Jari Dominko, Silva Eöry, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec, Štefan Sobočan, Branko Žunec, Endre Gönter (tehnični urednik), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).
Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/I. Telefoni: novinarji 21 383, 21 232; direktorica in glavna urednica, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, GPS in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništva: Gornja Radgona 74 597, Lendava 75 085 in Ljutomer 81 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.
Naročnina za III. trimesečje 1989 je 80.000 dinarjev, za delovne organizacije 160.000 dinarjev za naročnike v tujini 70 DEM (letno).
Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk: ČGP Večer tozd Mariborski tisk Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

KOLO ROG z motorjem prodam. Černelavci, Gajeva 11, telefon: 22 957. M-2783
ZASTAVO 101 MEDITERAN, letnik 1980, prodam. Murska Sobota, Mladinska 19 a. M-2786
JUGO 45 a, star dve leti, 13.000 km, prodam za 5 milijard, Stavešinski Vrh 49, p. Spodnji Ivanjci. GR-18859
ŠKODA 110 L in 100, CITROEN (žaba), meterska drva in nov zapakiran hladilnik, 170 l, prodam. Simon Kocbek, Ivanjševski Vrh 56, p. Spodnji Ivanjci. GR-18860
ZASTAVO 1218 SKALA, letnik 1988, avgust, prodam. Hotiza 42, telefon: 069 75 090, od 6. do 14. ure, interna 27. M-2788
GS PALACE, letnik 1976, registriran do novembra, motor pokvarjen, poceni prodam. Naslov v upravi lista. IN-17405
ZASTAVO 101 (za rezervne dele) prodam. Franc Slana, Radoslavci 69. IN-17404
KOMBI BUS IMV 2200 D, podalisan, registriran do maja 1990, prodam. Ivan Gaube, Stara cesta 28, Ljutomer. IN-17403
OSEBNI AVTO FORD TAUNUS 1600, registriran do 9. junija 1990, prodam. Sobočan, Zizki 74, telefon: 70 830. M-2789
BMW 1502, letnik 1975, prodam. Telefon: 25 338. M-2791
MOPED APN ugodno prodam. Dolina 21 c. M-2796
ZASTAVO 101, komfort, letnik 1979, obnovljeno, registriran do maja 1990, ugodno prodam. Informacije popoldne po telefonu: 24 772. M-2799xs
IADO 1600, letnik 1979, in kravo, hrejo šest mesecev, prodam. Gornja Bistrica 21, telefon: 70 266. M-2808

KMETSKA
MEHANIZACIJA

PRODAM

KOMBANJ MASER FERGUSON prodam. Kušanovci 74, p. Mačkovec. M-2719
OBRABALNIK ZA KOSILNICO BCS prodam. Tel.: 78 275. M-2741
TRAKTOR IMT 560 s 420 delovnimi urami prodam. Franc Črešnar, Zbirovci 40 pri Gornji Radgoni. M-2750
VISOKOTLAČNO STISKALNICO KLAS prodam. Kušanovci 45 ali telefon: 70 751. M-2767
KOSILNICO BCS prodam. Gaberje 142. Le-19773
TRAKTOR STEYR, 18 KS, prodam. Telefon: 24 233. M-2779
NAKLADALNO PRIKOLICO, 19 m, prodam. Drago Šeruga, Zerovinci 49, p. Ivanjkovci. M-17001
TRAKTOR IMT 560, star tri leta, 150 delovnih ur, prodam ali menjam za avto. Ogled možen v soboto in nedeljo. Gaberje 59. M-2792
VOZ Z GUMIJASTIMI KOLESI ugodno prodam. Trstenjakova 42, telefon 23 619. M-2807
DVOREDNI IZKOPALNIK KROMPIRJA, nov, uvožen iz Poljske, in enoredni kombajn za krompir hassia (zabojnik) prodam. Informacije po telefonu: 042 816 217, vsak dan po 14. uri. M-2809

posesti

PRODAM

DVE PARCELI MEŠANEGA GOZDA po 14 arov, videorekorder OSKAR in vrtno kosilnico panonija, prodam. Telefon: 48 653. M-2699
STAREJŠO HIŠO v Murski Soboti prodam. Naslov v upravi lista. M-2720
POSLOVNI PROSTOR v Murski Soboti prodam. Telefon: 21 462. M-2725
I ha SADOVNJAKA ugodno prodam v Pokračih. Telefon: 25 537. M-2726
HIŠO v Černelavcih na 952 m² veliki parceli, komunalna urejeno (mestni vodovod in kanalizacija), centralno ogrevano, prodam. Jurčičeva 17, Černelavci. M-2731
6 AROV RODNEGA VINOGRADA prodam. Informacije Dobrovnik 98 — jutraj do 8. ure. M-2743
STANOVANJSKO HIŠO z gospodarskim poslopjem ob glavni cesti v Gaberju prodam. Tibor Sarjaš, Gaberje 4. IN-19769
NEDOGRAJENO HIŠO v Murskih Črnih prodam. Vili Poldauf, Murski Črnci n. h., ali tel.: 21 339 dopoldan. M-2754
GRADBENO PARCELO v Fokovcih približno 30 arov, prodam. Fokovci 79. M-2771
30 AROV GOZDA NA GORIČKEM prodam. Naslov v upravi lista. M-2772
GRADBENO PARCELO v Lemerjih, 38 arov, z lokacijskim dovoljenjem, prodam. Bela Banja, Murska Sobota, Staneta Rozmana 15, ali po 20. uri: telefon 24 664. M-2701

GRADITELJI POZOR!

Izdelujem stropne nosilce vseh velikosti, zelo ugodne cene, dobava tako večjo količino dostavljamo na dor brezplačno, cena zajamčena. Informacije: Željko P. Novo Selo Rok, R. Končara 16, 42200 Čakovci, telefon (042) 811 685

GRADBENO PARCELO OB GLAVNI CESTI NA HOTIZI, primerno za gostinski lokal, prodam. Informacije: telefon: 71 212. M-2778
ENOSOBNO STANOVANJE NA LENDAVSKI ULICI napravljen. Po nudi na upravo pod NUJNO. M-2800

NESNICE, MLADE JARČICE, PASME HIŠEX, rjave, stare 16 tednov, iz kooperacijske reje, navajene na vso domačo hrano, opravljena vsa potrebna cepljenja, prodamo po dnevnih cenah.
Naročila sprejema in daje vse informacije: **Jože Verban, gostilna Tropovci, Jordan 44, telefon: (069) 46 015.**
Pohitite z naročilom, ker bomo v kratkem končali prodajo!

ŽIVALI

PRODAM

Kravo, visoko brejo, prodam. Trnje 158. M-2714
BREJO TELICO prodam. Plečnikova 1, Krog, M. Sobota. M-2716
BREJO KRAVO prodam. Križevci v Prekmurju 18. M-2739
MALE PUJSKE PRODAM. Rakičan, Tomšičeva 2. M-FH
MALE PUJSKE prodam. Tišina 48. M-2755
STELNO KRAVO prodam. Krog, Brodarska 15. M-2757
KRAVO (po izbiri) prodam. Balek, Neradnovci 28, p. Gornji Petrovci. M-2758
BREJI SVINJI PRODAM. Dolnja Bistrica 15 a. M-2766
10 ČEBELJIH DRUŽIN s panji in manjši čebelnjak prodam. Telefon: 26 051. M-2805
MALE PUJSKE PRODAM. Andrejci 7. M-2806

NESNICE, MLADE JARČICE, PASME HIŠEX, rjave, stare 16 tednov, iz kooperacijske reje, navajene na vso domačo hrano, opravljena vsa potrebna cepljenja, prodajamo po dnevnih cenah.
Naročila sprejema in daje vse informacije: **Gostilna Tibija Horvata, Nemčavci 38, telefon (069) 24 393.**
Pohitite z naročilom, ker bomo v kratkem končali prodajo.

RAZNO

PRODAM

LES STARE HIŠE prodam. Stanjevci 85. M-2695
ZAKONSKO POSTELJO PRODAM. Kopitarjeva 4, Murska Sobota. M-2698
AVTORADIO prodam. Bratonce 126. M-2700
RAČUNALNIK COMMODORE AMIGA 500 z monitorjem, motor za coln TOMOS 4,8 in omarico za hi-fi stolp, novo, prodam. Tel.: 21 495. M-2705
MERKANTILNO PŠENICO, letnik 1988, približno 12 ton, prodam. Informacije po tel.: 022 752 842 od 16. do 22. ure. M-2707

ODPRT NOV
FRIZERSKI SALON

PICOLO

v ulici Prežihovega Voranca 5 v Murski Soboti.

Pridite, za vaš lepši videz bomo poskrbeli v PICOLU!

600 kosov opeke MODUL in 25 nosilcev, 4.40 m, prodam. Dolnja Bistrica. 43. M-2709
SUHE BOROVE IN HRASTOVE PLOHE, 5 cm, in deske prodam. Tel.: 72 512. M-2717
VOZ Z GUMIJASTIMI KOLESI (veliki ali mali) prodam. Bakovci, Kroska 4. M-2722
BTY GRUNDIG (daljinsko upravljanje) prodam. Telefon: 21 445. M-2724
OJACEVALEČ ČAJEVEC bas 150 W prodam. Tel.: 71 571. M-2728
OTROŠKO POSTELJO in kombinirani voziček prodam. Jančur, Ob kanalu 7, M. Sobota. M-2730
ŠOTOR za 4 osebe, jadrnalesko in čebelnjak prodam. Tel.: 21 596. M-2734
PŠENIČNO SLAMO v balah z njive prodam. Bergež, Poževci 4. M-2737
KOMBI PEČ nerabljen prodam. Pod Logom 17, Turmšče. M-2738
DVA NOVA CILINDRA Z BATOM za traktor stejr po ugodni ceni prodam. Ladislav Gal, Pince 38. LE-19767
PROSO ZA SEME PRODAM. Kupšinci 6, telefon: 23 091. M-2761
POHIŠTVO ZA KUHNJO (s hladilnikom in štedilnikom), rabljeno, prodam. Telefon: 24 690. M-2763
TRIDELNO OMARO ZA DNEVNO SOBO in kavč za otroško sobo ugodno prodam. Murska Sobota, Južna ulica 4, telefon: 22 233. M-2775
PLOŠČICE KLINGER-LJUBEČNA ter okna in vrata marles prodam. Telefon: 25 153. M-2784
ELEKTRIČNI BOJLER, star dve leti, prodam za 1,5 M. Lendavska 19 b, stanovanje 40. M-2785
ZAMRZOVALNO SKRINJO, 410 l, pralni stroj, barvni in črno-beli televizor, videorekorder orion, parcelo na Kukeču, 92 arov, in talni ladijski pod prodam. Murska Sobota, Mladinska 19 a. M-2788
OTROŠKO POSTELJICO Z JOGIJEM prodam. Molnar, Murska Sobota, Lendavska 57. Ogled po 18. uri. M-2790
LEŽIŠČE z vzmetnico jogi prodam. Murska Sobota, Trstenjakova 67, od 19. do 20. ure. M-2793
PRALNI STROJ in električni štedilnik prodam. Černelavci, Avnojska 10, telefon: 22 358. M-2794
PEČ ZA CENTRALNO OGREVANJE, RADIATORJE IN ČRPALKO PRODAM. Stanko Novak, Nunska graba 23, Ljutomer. IN-17408
TELEVIZOR, črno-beli, prodam. Informacije po telefonu: 23 238. M-2797
SEME RDEČE DETELJE prodam. Vanča vas 16. M-2798
BALIRANO SLAMO (pšenično) prodam z njive. Slavi, Puconci 47. M-2801
KAVČ IN DVA FOTELJA ugodno prodam. Telefon: 23 930. M-203

Zaposlitve

ZAPOSIM DVA KUHAJA IN KUHAJICO. Tel.: 87 394. M-2697
ŽENSKO ZA POMIVANJE POSODE in čiščenje gospod. prostorov zaposlimo za stalno. Hrana in stanovanje v hiši. Nastop službe takoj. Gostilna Marti Hull, Črncvec 11, 64243 Brezje na Gorenjskem. M-2759
MLADO, DINAMIČNO TRGOVKO za delo v butikih takoj zaposlimo. Telefon: 23 464. M-2770
DEKLE z veseljem do dela v gostinstvu zaposlim. Gostilna Slava Maučec, Gančani. M-2778
FRIZERKO Z ZNANJEM OBEH STROK takoj zaposlim. Informacije po 20. uri: 062 631 715. GR-18861
NARODNOZABAVNI ANSAMBEL IŠČE IZKUŠENEGA BOBNARJA z lastno opremo. Telefon: (069) 75 700. IN-17402
SAMOSTOJNEGA AVTOKLEPARJA sprejemam za nedoločen čas. Telefon: (069) 73 137. M-2653
HONORARNO DELO Z NAJVIŠJO URNO POSTAVKO (1.000.000.— na uro), ponujamo. Po nudi oddajte na upravi lista. M-OP

Kupim

MOTOR ZA GS PALACE, letnik 1976 do 1980, v dobrem stanju, kupim. Naslov v upravi lista. IN-17406

Sobe

ENOSOBNO STANOVANJE vzajem v najem. Habacht, Lendavska 53. M-2729
STANOVANJE V MURSKI SOBOTI vzajem v najem. Plačilo v devizah. Naslov v upravi lista. M-2769

Razno

PREKLIC!
Preključujem veljavnost plačilnega lista od prodaje mleka za mesec maj, izdano pri KZ Panonka Murska Sobota. Franc Rogan, Nuskova 26. M-2708
PREKLIC!
Preključujem veljavnost INDEKSA št. 61046535, izdanega na Pedagoški fakulteti v Mariboru na naslov: Bernarda Ozvatič, Matije Gubca 24, M. Sobota. M-2715
PREKLIC!
Preključujem veljavnost INDEKSA, izdanega na SC TPU v Murski Soboti v št. 1. 1987/88 — smer tekstilni konfektor na ime Marija Požgaj, Potočna ulica 1, Petišovci. M-2718
PREKLIC!
Preključujem veljavnost naloga za vpis v hranilno knjižico 20495-8, izdano pri HKS Panonka Murska Sobota na naslov Janko Julij, Motvarjevi 63. M-N-33/89

IZOLACIJSKI SERVIS MIRAN KOSI, PTUJ, ČUFARJEVA ULICA 2,

telefon: 062 36 829. GARANCIJA 5 let.

Menjavam izolacije na vseh znamkah zamrzovalnikov, ki točijo, rostijo ali ledenijo z zunanje strani. Popravila v najkrajšem roku in z uvoženim materialom. Servisiramo ne glede na oddaljenost, po želji dopoldne ali popoldne. Vaša naročila sprejemamo vsak dan od 7. do 21. ure.

PREKLIC!

Preključujem veljavnost INDEKSA, izdanega na Srednji zdravstveni šoli v Rakičanu v št. 1. 1987/88 na ime Branka Balažic, Drobintinci 21, Apače. M-2751
GOSTILNA ŠTOUS IZ DOKLEŽOVJA obvešča, da bo zaprto do 18. julija zaradi letnega dopusta. Po tem datumu se spet toplo priporočajo. M-2742
KRISTALNE SLIKE — tekoče — primerne tudi za darila, prodam. Cena 20 SM s poštnino. Tel.: 81 829 od 12. do 15. ure ali tel.: 81 763 zvečer — Žerdin. IN-17395
Morda pogrešate PSICO RJAVE BARVE? Pokličite po telefonu 22 678, Markišavci 27. M-2787

OPRAVLJAM VSA AVTOMEHANIČNA, kleparska in ličarska dela na osebnih in tovornih vozilih ter traktorjih in motornih kolesih — hitro in ugodno. Avtomehanik Milan Kolmanic, Rožički Vrh 84.

Motor JAWA 350 TS, letnik 1988, 400 km, registriran, avtomobilsko priklopio in zastavo 101 prodam po delih. M-2765

OBVEŠTILO!
Cenjene stranke obveščam, da bo steklarska delavnica Daniela Zelka ZAPRTA zaradi dopusta od 10. do 24. julija 1989.

Z okvirjenjem slik in s steklarskimi deli se še naprej priporočamo. Steklarstvo Daniel Zelko, Ljutomer, telefon: 17409. IN-17409

OBVEŠTILO!
Cenjene stranke obveščam, da bo delavnica AVTOMEHANIKA IN OPTIKA zaprta zaradi dopusta od 24. julija do 5. avgusta. Priporočila se avtomehanik Franc Makoter, Ljutomer. IN-17407

NOVO V MARIBORU!
Hitro in poceni izdelujem vse vrste porcelanastih fotografij za spomnike. Vukašin Đurovič, Borova vas 24, Maribor, telefon: 062 306 854. M-2802

Že leto dni te zemlja krije.
v gomili tihi mirno spiš,
srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš.

SPOMIN

7. julija bo minilo leto dni, polno žalosti in bolečine, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče, dedek in stric

Jurij Slamar

od Grada

Hvala vsem, ki se ga še spominjate, mu prinašate cvetje in prižigate sveče na njegovem grobu.

Žalujoci: VSI, KI SMO GA IMELI RADI

ZAHVALA

26. junija 1989 je v 75. letu prenehalo biti plemenito srce skrbne mame in stare mame

Karoline Čahuk

roj. Kučan
iz Križevca v Prekmurju

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, darovali vence, cvetje in jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Posebna hvala dr. Kiršnerju za večletno zdravljenje njene bolezni, g. duhovniku, predstavniku KS, pevcem žalostink, gasilcem ter kolektivoma OŠ Gornji Petrovci in Gornja Radgona.

ŽALUJOČI: Sidica in Milika z družino

Ne morem iz zemlje kot dobra semena,
da znova bi segli si v tople dlani.
Ne morem!
Med nami je krsta lesena ...
in grob je med nami ... tišina prsti,
le sveča ljubezni visoko gori.

V SPOMIN

Boleč je spomin na 8. julij, ko bo minilo leto dni žalosti, odkar nas je zapustil naš dragi mož, če in dedi

Jože Gjergjek

iz Murske Sobotne

Usoda je hotela, da si zapustil svoje drage in topel dom, ki si ga ljubil in se zanj žrtvoval.

Kaj nam pomeniš, kako te pogrešamo, čutimo le mi. Prihajamo in postojimo pred tvojim grobom žalostni — vendar polni lepih spominov na naša skupna, srečna leta.

Vsem, ki se z dobro mislijo ustavite pri njegovem grobu — iskrena hvala.

VSI, KI SMO GA IMELI RADI

Zakaj usoda posega tja, kjer je najmanj zaželjena. Vzame ti, kar si imel najraje, in ti dodeli pusto osamljenost, polno spominov.

V SPOMIN

Boleč je spomin na 7. julij, ko bo minilo leto dni bridke žalosti in praznine, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi nikoli pozabljeni mož, oče, stari oče, brat in sorodnik

Jože Šadl

iz Rakičana

Ob izgubi čutimo, kako velik in dragocen je bil tvoj trenutek bivanja med nami. Kakor senca jutrišnjega dne prihajamo in postojimo pred tvojim grobom, tihi in nemi, čakajoč, da bi doumeli — zakaj?!

Vsem, ki se z dobro mislijo ustavijo pri njegovem grobu, prižigate sveče ali pa prinesete cvetje — iskrena hvala.

NJEGOVI NAJDRAŽJI

V SPOMIN

9. julija 1989 mineva žalostno in boleče leto, odkar nas je zapustila naša draga

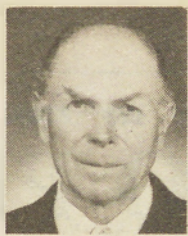
Hedvika Kreft

iz Boračeve

Radi smo te imeli in zelo te pogrešamo. Čeprav si odšla, v naših mislih in srcih ostajaš za vedno.

Vsem, ki z dobro mislijo nanjo postojijo ob njenem grobu, iskrena hvala.

ŽALUJOČI VSI NJENI

ZAHVALA

Iztekle se je življenje našemu dragemu možu, očetu, dedku, tastu in bratu

Ivanu Horvatu

iz Žižkov

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanecem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, darovali cvetje in za sv. maše ter dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala č. g. duhovniku za opravljen obred in pevcem za odpete žalostinke.

ŽALUJOČI: Vsi, ki smo ga imeli radi

Ne morem iz zemlje kot dobra semena, da znova bi segli si v tople dlani. Ne morem! Med nami je krsta lesena... in grob je med nami... tišina prsti, le sveča ljubezni visoko gori.

V SPOMIN

11. julija bo minilo boleče in žalostno leto, odkar smo izgubili našega komaj 15-letnega najdražjega sina, brata, vnuka, nečaka in bratranca

Branka Nedeljka

iz Stare Nove vasi

Ob izgubi čutimo, kako dragocen in lep je bil tvoj trenutek bivanja med nami. Usoda je hotela, da si zapustil svoje drage, ki si jih imel tako rad. Žalostno, boleče in tiho je ob tvojem grobu, vendar polno lepih spominov in hvaležnosti za vse, kar nam je dalo tvoje srce. Kako te pogrešamo, čutimo le mi — nepotolaženi.

Neizmerno smo nesrečni, ker smo te izgubili, a ponosni, ker smo te imeli. Iskrena hvala vsem, ki z lepo mislijo postojite ob njegovem preranem grobu, mu prižigate sveče in prinašate cvetje.

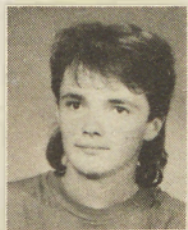
ŽALUJOČI VSI, KI SMO TE IMELI RADI

DOBRO SODELAVKO IN TOVARIŠICO

Anico Novak

BOMO OHRANILI V LEPEM IN TRAJNEM SPOMINU.

KOLEKTIV ZDRAVSTVENEGA DOMA LENDAVA

V SPOMIN

9. julija bo minilo boleče leto, polno žalosti, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi sin, brat, vnuk, bratranec in nečak

Bojan Novak

s Petanjec

Boleč in nepozaben je spomin nate. V naših srcih kraljuje velika bolečina, ki ne bo nikdar ozdravljena.

Hvala vsem, ki se ga še spominjate, mu prižigate sveče in prinašate cvetje.

VSI, KI SMO GA IMELI RADI

Glejte, moj srčni dar, ne pozabite me nikdar.
E. Kocbek

ZAHVALA

7. 7. 1989 mineva leto žalosti, odkar nas je zapustila naša najdražja žena, mama in stara mama

Terezija Lainšček

rojena 13. 2. 1920,
v Dolencih

Spomin nanjo in na njeno neizmerno dobroto bo večno živl v naših srcih. Hvaležni smo vsem, ki ste jo ohranili v lepem spomnu in ki kdaj obstanete ob njenem tihem grobu.

VSI NJENI NAJDRAŽJI

Tam, kjer si ti, ni sonca, ne luči le tvoj nasmeh še v srcu nam živi. In nihče ne ve, kako zelo boli, ko zavemo se, da več te ni.

V SPOMIN

5. julija minevata dve leti polne žalosti in bolečine odkar si nas zapustil dragi mož in dobri očka

Janez Ambruš

iz Bokrač

Ne moremo dojeti resnice, da si odšel in da se nikoli več ne vrneš. Ostali so lepi spomini nate, ki so nam vtisnjeni v naša boleča srca. Vsem, ki prihajate na njegov grob, mu prinašate cvetje in prižigate sveče, nam pa pomagajte pri delu — prisrčna hvala.

TVOJA LJUBEČA DRUŽINA

Z vsakim sončnim zatonom, v vsaki večerni zarji lepota premaga smrt.
(Marko Pavček)

ZAHVALA

V 88. letu nas je nenadoma zapustila naša draga mama, babica in prababica

Ida Malačič

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanecem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje, izrazili sožalje in pripomogli k svečanemu slovesu. Posebna hvala č. g. M. Kiršnerju za vso njegovo pomoč med pokopniškim obredom, g. duhovniku Balažicu za pogrebni obred, pevcem žalostink in govorniku KS za poslovične besede.

Vsem še enkrat — lepa hvala.

ŽALUJOČI VSI NJENI

Zaspala mamica si zlata, naj Bog odpre ti rajska vrata, to iz srca želimo vsi.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, stare mame in tete

Ane Cipot

roj. Balaško
iz Mlajtinec

izrekamo globoko zahvalo vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili k večnemu počitku, vsem darovalcem vencev in cvetja ter darovalcem za svete maše.

Posebna hvala gospodu putru za opravljen obred, pevcem za ganljive odpete žalostinke, govornici za slovo in vsemu medicinskemu in strežnemu osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu.

ŽALUJOČI VSI NJENI

Nad tvojim grobom burja brije, a v njem miruje vsak vihar.

ZAHVALA

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 51. letu starosti nenadoma zapustil naš dragi mož in oče

Koloman Vöröš

iz Prosenjakovec 84

Neizmerna je bolečina, ko pomislimo, da te ni in te nikdar več ne bo. Za teboj je ostala praznina, v naših srcih pa globoka bolečina.

Najlepše se zahvaljujemo za ves trud in skrb tov. Mirku Vöröšu, direktorju KZ Panonka, vaščanom in vaščankam iz Prosenjakovec, botrini, g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, sektorskim gasilcem iz Prosenjakovec, tovarišci in učencem 4. razreda osnovne šole ter Potrošniku, tozdr Preskrba Murska Sobota.

Vsem še enkrat hvala. Hvala vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje.

Prosenjakovci, Maribor, 20. 6. 1989

ŽALUJOČI: žena Magda, mama, sestra Ida ter drugo sorodstvo

Dragemu atku

V SLOVO

ROMAN

Oh, kelih našega življenja je kelih žrtev in trpljenja, bridkosti poln je čez in čez, sladkosti kaplja le redko vmes.

ZAHVALA

Po težki boleznini nas je zapustil dragi mož dedek

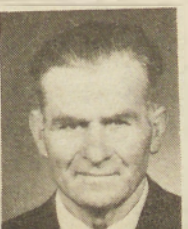
Vendel Gerenčer

iz Petišovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in prijateljem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Posebna hvala g. kaplanu za poslovične besede in za pogrebni obred ter pevkam za odpete žalostinke.

Še posebna hvala Lukmanovima, Budjevim in Katanovima, ki so mi nesebično pomagali v težkih trenutkih.

ŽALUJOČI: žena Marija in otroci z družino

Zaman je bil tvoj boj, zaman vsi dnevi hudega trpljenja, bolezen je bila močnejša od življenja. Ko živel sem, ljubil sem vas vse, zdaj, ko mene več med vami ni, ljubite me v spomnu vsi.

ZAHVALA

V 66. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek in brat

Štefan Kelenc

iz Gornje Bistrice

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter dragega pokojnika pospremili k večnemu počitku. Posebna hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, gasilec in govorniku tov. Žižku za poslovične besede ob odprtem grobu.

ŽALUJOČI: žena Ana, sin Štefan z ženo Treziko, vnuka Brajen in Kristofer iz Kanade, sin Gusti iz Kanade, sin Anton, brat Ignac in sestra Terezija z družinoma, sestra Marija z družino iz Kanade ter drugo sorodstvo

ZA NOVO PRAVDO

Četrtek, 29. junija 1989, bo ostal zapisan v zgodovini slovenskega kmetijstva z drugačnimi črkami. To ni bil dan, ko naj bi sprejeli kakšen pomemben dokument, ki bi kmetijstvu zagotovil svetlo prihodnost. Takšnih dokumentov je bilo v preteklosti že veliko, vendar so ostali zgolj zapisani na papirju in kmalu pozabljeni. In prav zato je kmetom zdaj prekipelo. Zaman so bila vsa njihova opozorila, obljube, ki so jih dobivali, se niso izpolnjevale, zato so se spuntali. Bil je to zares pravi, vseslovenski kmečki punt, saj je segel v vsako vas, v sleherni se tako zakoten kotiček, kjer se diši po hlevskem gnoju. Tudi tam, kjer mladih ni več na kmetijah, kjer že desetletje in več na dvorišču ni slišati otroškega živčava, so se kmetje zavedli svoje bitosti. Pa ne le zaradi sebe, pač pa bolj v svari in opozorilo, da nobena se tako razvita in sodobna družba brez kmeta ne more preživeti.

Enodnevni bojkot oddaje mleka je še bolj povezal slovenske kmete, z njim so pokazali svojo pripadnost stanu, ki je bil vedno zapostavljan, ter potrdili enotnost, ki je v teh težkih časih še toliko bolj potrebna. Že ob pripravah na bojkot so opozorili, da le-ta ni naperjen zoper porabnike, da to ni pritisk na ceno, ki bi jo moral nositi kupec, ki že zdaj drago plačuje mleko. In v četrtek, pred tednom dni, ko so zastoj delili mleko v vseh večjih slovenskih mestih, so to ponovno

potrdili. Ne zahtevamo nemo-goče, želimo pa, da dobimo za svoje delo tudi pošteno plačilo ali vsaj enakomerno porazdelitev bremen. Takšno mnenje smo slišali od prenekaterih kmeta, ki še vztraja v tem poklicu zaradi tradicije in navezanosti na zemljo ali pa tudi zato, ker druge izbire pač nima.

Čeprav je to bil le opozorilni bojkot, saj ni imel namena nikogar prizadeti, je dodobra vzdramil slovensko javnost in dokazal, da kmetje mislijo resno. Najbolj je prizadel prav

prepričevanja in dokazovanja, kdo si reže večji kos pogače, ki jo mora drago plačevati kupec z vedno plitvejšim žepom. Družba se bo morala prej ali slej zavesti, da za najosnovnejše življenjske potrebe ne morejo v celoti veljati zakonitosti ponudbe in povpraševanja. Tako ni nikjer v svetu in ne more biti tudi pri nas. Zato bo treba najti ustrezno nadomestilo, da bo vsak dobil za svoje delo pravično plačilo. Ko bomo znali urediti to, bo manj hude krvi in medsebojnega obtoževanja med kmeti, predelovalno industrijo in trgovino. Pa se da urediti in morda bo tudi bojkot kmetov prispeval k hitrejšemu urejanju. Le več dobre volje je potrebno, zato ne čakajmo, da bi se morali kmetje ponovno spuntati!

Ludvik Kovač

kmete, ki so ta dan ostali brez dohodka od mleka, vendar, če so se doslej morali odpovedati že marsičemu, so se zdaj znali tudi temu. In to mirno in dostojanstveno. Tokrat se je zapletlo pri mleku, prav nič ugodneje pa ni tudi pri drugem. Vendar so zaman zgolj

vanja med kmeti, predelovalno industrijo in trgovino. Pa se da urediti in morda bo tudi bojkot kmetov prispeval k hitrejšemu urejanju. Le več dobre volje je potrebno, zato ne čakajmo, da bi se morali kmetje ponovno spuntati!

Ludvik Kovač

»INDAŠNJE ŠPRICKANCE«

Letnice 1891, 1924 in 1933 so bile zapisane na veteranskih ročnih brizgalnah, razstavljenih minulo nedeljo v Vadarcih. Vaško gasilsko društvo je priredilo ogled in tekmovanje veteranov gasilcev s starinsko gasilsko opremo. Zbranih je bilo precej veteranov, pa tudi gledalcev, ki so spodbujali spretnost gasilcev. Tudi »trube« ni manjkalo in vse je bilo kot v dobrih starih časih; ob »kupici« pa je bilo slišati marsikatero gasilsko »storijo«.

N. Juhnov

»Trubač« je zaznamil zbor

Pred tekmovanjem je bilo treba še enkrat preveriti, če je vse v redu

Zbralo se je veliko gledalcev in nekateri so se spomnili svojih gasilskih izkušenj

»Horuk, ali bo stekla voda?«

Romi v ustavo

Prejšnji teden so prišli v Mursko Soboto strokovni delavci iz Novega mesta in nekaterih republiških organov, ki delajo za reševanje problematike Romov.

Najprej so si ogledali Puščo in njen vrtec, nato pa sedli k pogovoru. Predstavili so prizadevanja, da bi tudi Romi dobili mesto v novi slovenski ustavi, a so izvedeli, da so bili nekateri republiški organi po telefonu obveščeni, da predloga o tem, da bi Romi dobili status narodnosti, niso sprejeli. Zbrani so bili ogorčeni in so rekli, da se bodo vrnili skozi zadnja vrata, če so jih vrgli skozi prednja, saj je sedaj zadnji, a primeren trenutek, da Romi dobijo svoj status v ustavi, ter da se o njihovih problemih začne zanimati in z njimi ukvarjati še kdo drug kot pa samo v tistih občinah, kjer Romi tudi živijo.

Predlagali so, da ustanovijo koordinacijski odbor, čeprav nezakonito, saj morajo skupno in enotno nastopiti — torej vse občine, kjer Romi živijo, skupaj z njimi — da izbojujejo sprejem predloga.

MURSKA SOBOTA

So tirnice uglajene

Pomurski železničarji in njihovi kolegi vse do Ormoža so minuli petek proslavili pomembno delovno zmago — končali so z obnovo 40 kilometrov dolge proge Ormož—Murska Sobota, ki poslej omogoča povečanje hitrosti s 60 na 80 kilometrov na uro, še pomembneje pa je, da se je povečal tudi osni pritisk s 160 na 200 kilonewtonov. Obnovitvena dela so trajala v presledkih od leta 1985. Pri obnovi so porabili okrog 3.900 ton tirnic, 6.400 kosov lesenih impregniranih pragov in 2.400 vagonov tolčenca. Kot je na priložnostni proslavi na železniški postaji v Murski Soboti dejal direktor Tozda za upravljanje in vzdrževanje prog Maribor, Boris Stifter, je izdelana tudi študija, po kateri je na tej progi predvidena hitrost 120 kilometrov na uro, kot je to načrtovano tudi pri zgraditvi železniške povezave iz Murske Sobotice do Monoštra (Szentgotthárd) na Madžarskem. In to možnost je na kraji slovesnosti posebej pozdravil tudi predsednik občinske skupščine Murska Sobota, Andrej Geršič, ki je železničarjem tudi čestital za novo delovno zmago.

Jože Graj

Kaj že pomeni PIC?

Naj gre v anale pokrajinskega dogodkarstva, si mislimo, ko se pred tednom dni na medobčinski gospodarski zbornici za Pomurje v Murski Soboti ponovi 15. junij. Vsi drugi so prišli, le tisti za sklepčnost ne, čeprav so dali na nedeljno redno sejo pomembno zadevo: poročilo o učinkih ukrepov za pospeševanje mnogostrojnega razvoja SR Slovenije z vidika Pomurja v obdobju 1986—88.

Zgodila naj bi se namreč seja 22-članskega zborničnega izvršnega odbora, kjer bi prevetrili, kako se veliki brat (razviti del republike Slovenije) obnaša do malega brata (proklamirano manj razvite pokrajine Pomurja).

Zapisnikarsko videno je bila udeležba takale: Koloman Cigut, predsednik zbornice, in sekretar Stefan Merklin — po delovni dolžnosti — zbornični svetovalec: dr. Stefan Špilak, mag. Andrej Janc in Stefan Dravec, Etelka Korpič-Horvat, direktorica SDK, iz vrste »ta pravih« članov pa: namesto Jožeta Kovača iz Potrošnika njegov namestnik, Pavel Pongrac iz Pomurja, Janez Lanščak iz Ljubljanske banke in

Janez Rozman iz Avtoradgona. Abstinirali so: Jože Lenarčič (Agroservis), Jože Karba (Kmetijski kombinat Gornja Radgona), Franc Roudi (nekdanja Sobotica), Stefan Ošljaj (Mura), Franc Huber (Radenska), Stefan Sobočan (Gorenje IMO), Oskar Likar (Mura Ljutomer), Anton Kapun (Krka Ljutomer), Darko Pejnovič (ABC Pomurka), Jože Vidič (KZ Lendava), Stanko Škalčič (Murales Ljutomer), Miro Steržaj (Mlekopromet), Bela Pavlič (Pomurski tisk), Ivo Vuk (Gorenje Elrad) in Milan Bratkovič (Ina Nafta). 22. člana bodo morali šele najti, saj sestav ni popoln oz. se iz različnih razlogov menjuje. Zakaj tako množična abstinenca, pa vedo pojasni-

ti v zborničnem tajništvu, čeprav je tista o dopustih ta čas vsestransko uporabna. Škoda le, ker ne moremo — ne smemo izdati vsebine tistega, o čemer se je debeli dve uri besedovalo na seji, ki je uradno ni bilo. Lahko pa smo se vnovič prepričali, da zbornica zdaleč ni več nekakšno odlagališče kadrov — kot (s)mjo jo svojčas po krivici krstili — in tudi ne slonokoščen stolp svetnikov in svetnikov, ampak ustanova iskrivih, tako rekoč ustvarjalnih duhov. Eden od njih nas je vprašal, če vemo, kaj pomeni PIC. Odvrnili smo: »Saj to je poslovno informacijski center, ki so ga pred nedavnim odprli na soboškem obrtnem združenju!« On pa na to: »Kje neki! Pomeni — pridi in krni!« Res domiselno, le da je ta reč zgolj v posredni zvezi z že drugo nesklepčnostjo zborničnega izvršnega odbora za Pomurje.

B. Žunec

SREČANJA BRATSTVA IN PRIJATELJSTVA 89 KLANJEC (HRVAŠKA)

SAMOUPRAVLJANJE SOUPRAVLJANJE?

S tem ko uvajamo več vrst lastnine, se bodo pravice delavcev do samoupravljanja skrčile, je te dni slišati na več mestih. To je tudi res, saj, na primer v mešanih in zasebnih podjetjih, kjer ne bo družbene lastnine, biznismeni prav gotovo ne bodo imeli veliko poslušna za zdaj že klasično samoupravljanje, kvečjemu le za soupravljanje, kot ga imajo v zahodnih državah in za katero večkrat slišimo, da je bolj delavsko kot naša pogruntacija — samoupravljanje. V sindikatih, ki se poslej nočejo več ukvarjati z vsem, kar je tudi pametno, in ki se hočejo predvsem osredotočiti na socialno (gmočno) področje delavstva, seveda ne morejo biti brezbržni. Pravilno namreč ugotavljajo, da osebni dohodek, pa naj je še tako visok (žal so pri nas v Jugoslaviji nizki!), ne odtehta določenih samoumevnih

pravic delavskega razreda, med katerimi je tudi samoupravljanje oziroma soupravljanje. Poudarjajo in to smo slišali tudi na srečanju sindikalnih delavcev iz obmejnih pobratenih občin Slovenije in Hrvaške, ki so se sestali v Lendavi, da je bil sindikat dolgo časa na robu dogajanja in razlagalec tistega, kar so sprejeli drugi (ve se seveda, da je bila to partija). Cilj je: samostojen, neodvisen sindikat, ki se mora identificirati (prepoznati, poistovetiti) z delavci. Navsezadnje drugače biti ne more tudi zaradi tega, ker sindikalni funkcionarji živijo od članarin. Sindikat pa ima (med drugim) tudi pomembno poslanstvo pri uresničevanju zakona o delovnih razmerjih, kolektivne pogodbe itd., kar pa ne pomeni, da bo zaščitnik tistih, ki jim delo ne diši.

S. Sobočan

LJUTOMER

Postajamo organizacija veteranov

To je bila le ena od misli in ugotovitev na nedavni seji medobčinskega sveta ZZZB NOV za Pomurje. Kljub temu pa borčevska organizacija še vedno enakovredna družbenopolitična organizacija, ki skuša s svojimi izkušnjami in (žal) vedno manjšim vplivom, enakovredno prispevati k razvoju naše družbe. Ko so razpravljali o političnem pluralizmu in aktualnih družbenopolitičnih razmerah v Pomurju, Sloveniji in Jugoslaviji, so ugotovili, da so razmere v Po-

murju razmeroma ugodne, kljub temu pa pogrešajo strpnega dialoga s tistimi, ki se sicer z drugih stališč borijo za iste cilje.

Na dosedanjih občinskih konferencah ZZZB NOV so ugotovili, da je ZZZB navzoča v prostoru in času. Ugotavljajo pa, da jih vedno bolj potiskajo v ozadje — kot organizacijo veteranov. Tako se ob svojih problemih — zdravstveno varstvo, skrb za borce ... srečujejo še s tem problemom.

Borci v današnjem času podpi-

rajo vse napredne ideje, tudi tiste, o sodobnejšem gospodarjenju, to pa je predvsem tržnost, ugotavljajo pa, da kljub temu sedi v samem republiškem središču nekaj birokratov, ki zavirajo razvoj oz. nasprotujejo sedanjemu konceptu rešitve iz krize.

Izhajajoč iz teh (najpomembnejših) ugotovitev, so sprejeli nekaj programskih usmeritev za delo občinskih in medobčinskih borčevskih organov.

D. L.

Mladinci ne dajo Kluba mladih

Osrednja točka zadnje seje predsedstva soboške mladinske organizacije je bil Klub mladih, tako njegova dejavnost kot prostorski problemi. Mladi ne pristajajo na to, da se ignorirajo njihova stališča. Že pred meseci so sprejeli sklep, da ne bodo prostovoljno zapustili prostorov kluba v soboškem gradu. Preselitev bi prišla v poštev le, če bi jim zagotovili enakovredne ali boljše prostore. (Tako niso pristali na nekatere ponujene rešitve, kot je bilo recimo zaklonišče.)

Mladi nočejo biti tisti, ki bodo ovirali obnovo soboškega gradu, saj se zavedajo, da je zaprtje dvorane najbolj prizadelo nje, saj so to dvorano največ rabili. Toda obenem ne morejo pristati na takšne načrte, ki jim v bistvu jemljejo njihov klub. Pripravljeni so na določene kompromise. Tako so pripravljene knjižnici začasnno odstopiti prostore sedanje pisarne in male dvorane, ampak le pod določenimi pogoji. Gre predvsem za to, da se primerno preuredijo prostori, ki še ostajajo, in da bodo ti prostori ostali tudi v upravljanju mladih.

Izguba prostorov v soboškem gradu bi imela številne negativne posledice. Poleg kluba, katerega delo je pod vodstvom novega upravnika ponovno zaživelo, so zadaj tudi prostori mladinskega servisa. Le-ta je našel v slabega pol leta kljub konkurenci študentskega servisa svoj prostor pod pomurskim soncem. Tačas je vanj včlanjenih nekaj čez 200 mladih, seveda pa se z začetkom poletne prava sezona šele začela.

Vodja servisa Darko Kutoš je zadovoljen tudi s sodelovanjem z OK ZSMS v Lendavi in Gornji Radgoni. Tudi s podjetji so navezali dobre poslovne stike.

Na podlagi tega so se na predsedstvu odločili, da podaljšajo delovanje servisa, saj rezultati

kažejo, da je mladinski servis sposoben samostojno obstajati in tudi pozitivno poslovati. V teh zaostrenih razmerah pa je tudi pomemben, ker omogoča pomoč in dvig materialnega položaja študentov, dijakov in tudi nezaposlenih mladincev.

S. Eöry

Vode več kot dovolj

Ne le v sušnih obdobjih, ampak tudi ob konicah, na primer ob trgatvi grozdja, v lendavskem vodovodnem omrežju čisto ni bilo dovolj vode. Vzrok za to je bilo vodno zadržje, v katero je dotevalo premalo vode. Pred časom so zato začeli urejati nov vodnjak, in sicer v bližini Gaberja. Črpališče, ki so ga povezali s prejšnjim in od koder ga tudi upravljajo, so odprli prejšnji teden. Stalo je 1 246 000 000 dinarjev, ki so jih zbrali iz več virov, med drugim tudi z združevanjem v organizacijah združenega dela. Zmogljivost lendavskega vodovoda je dvakrat večja (50 litrov vode na sekundo), kot pa so sedanje potrebe (okrog 20 litrov na sekundo), zato se bodo lahko na omrežje priključevala nova gospodinjstva, tudi v Radmožancih, kjer se nimajo vodovoda.

Morda še tole! Zdaj se je izboljšala tudi kakovost vode, saj je novo zajetje na mestu, kjer je najboljša voda. Seveda pa se tudi razkuževanju ni moglo izogniti in so v ta namen uredili kloriranje s plinom. Na črpališču so postavili še akvarij, v katerem se pretaka voda iz tega vodovoda, v njem pa seveda plavajo ribice. Te so neke vrste »preskusni kuncici«, kajti če bi jih nekaj poginilo, bi se izključile črpalke vodovoda. To bi bil znak, da je z vodo nekaj narobe. Upajmo, da se to ne bo zgodilo, saj je dokaz za to, da je voda res kakovostna, tudi uspešna poskušnja ob otvoritvi. Celotno predstavo občine je spil kazarec. Je pa nekdo pripomnil, da so brizganci vseeno boljši.

S. Sobočan